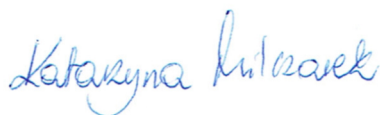

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY DAMASŁAWEK**

Opracowanie:

Kierownik zespołu autorów prognozy:

mgr inż. Katarzyna Milczarek

Współautor:

mgr Maciej Groszak

mgr MACIEJ GROSZAK

urbanista kwalifikowany
art. 5 pkt 4 ustawy o planowaniu
i zagospodarowaniu przestrzennym

13 marca 2026 r. / aktualizacja kwiecień 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
1.1. Przedmiot i cel opracowania, podstawy prawne.....	4
1.2. Wykorzystane materiały i metody pracy.....	5
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	7
2.1. Cel opracowania projektu planu.....	7
2.2. Informacje zawarte w projekcie planu	7
3. INFORMACJE O POWIĄZANIACH PROJEKTU PLANU Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
4. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	11
4.1. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego	11
4.1.1. Położenie obszaru objętego projektem planu.....	11
4.1.2. Ukształtowanie terenu.....	12
4.1.3. Budowa geologiczna, surowce naturalne	14
4.1.4. Wody powierzchniowe	14
4.1.5. Wody podziemne	17
4.1.6. Gleby	19
4.1.7. Klimat lokalny.....	20
4.1.8. Formy ochrony przyrody	21
4.1.9. Szata roślinna, świat zwierząt.....	22
4.1.10. Zabytki oraz inne kulturowe obszary chronione.....	24
4.1.11. Walory krajobrazowe	26
4.2. Stan jakości środowiska	27
4.2.1. Stan jakości powietrza	27
4.2.2. Stan jakości wód.....	29
4.2.3. Klimat akustyczny	32
4.2.4. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące	35
4.2.5. Gospodarka odpadami.....	35
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU	35
6. ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU	36
7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PLANU	37
8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	42
8.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na formy ochrony przyrody, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	42
8.2. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko i poszczególne jego elementy, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	43
8.2.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	43
8.2.2. Oddziaływanie na krajobraz.....	45
8.2.3. Oddziaływanie na powietrze i klimat	46
8.2.4. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	50
8.2.5. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną.....	54
8.2.6. Oddziaływanie na ludzi i klimat akustyczny.....	58
8.2.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	61
8.2.8. Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	62
8.2.9. Skutki oddziaływania projektu planu na całokształt środowiska przyrodniczego. 62	

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PLANU.....	64
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	64
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	65
12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU	65
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	65

1. WPROWADZENIE

1.1. Przedmiot i cel opracowania, podstawy prawne

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu planu ogólnego gminy Damasławek, zwanego w dalszej części opracowania „projektem planu”. Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr LXIX/411/24 Rady Gminy Damasławek z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Damasławek.

Podstawę prawną do wykonania niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko stanowią:

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.),
- uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych z prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wągrowcu, z których wynika, że prognozę należy opracować w pełnym zakresie zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Ponadto prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę,

powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia również:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest identyfikacja i ocena najbardziej prawdopodobnych środowiskowych skutków realizacji ustaleń projektu planu oraz wynikających z niej form zagospodarowania terenów. Prognoza określa wzajemne relacje pomiędzy rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Wskazano również możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających szkodliwe oddziaływanie na środowisko, mogących wynikać z realizacji ustaleń projektu planu oraz sformułowano propozycje ustaleń sprzyjających ochronie środowiska.

1.2. Wykorzystane materiały i metody pracy

W prognozie uwzględniono wymagania aktów prawnych związanych z ochroną środowiska i innych przepisów szczególnych. Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały:

1) Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029, przyjęty uchwałą Nr XLVII/288/22 Rady Gminy Damasławek z dnia 22 sierpnia 2022 r.,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 335),
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, październik, 2013 r.,
- Bednarek, R. [red.], Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym, 2012 r.,
- Gumiński R., 1951, Meteorologia i klimatologia dla rolników, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa,
- Kondracki J., 2002, Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
- Matuszkiewicz J. M., 2008, Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa,
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011,

- Liro. A. 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska. Fundacja IUCN Poland,
- Mikołajków J., Sadurski A., red., 2017, Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa,
- Różycki S., Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Informator dla administracji samorządowej, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Warszawa 2011,
- Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego, Poznań 2008;

2) Materiały kartograficzne:

- Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000,
- Mapa topograficzna w skali 1:10 000;

3) Strony internetowe:

- <https://gios.gov.pl>,
- <https://powietrze.gios.gov.pl>,
- <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy>,
- <https://midas-app.pgi.gov.pl>,
- <https://zabytek.pl/pl>,
- <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid>,
- <https://www.apgw.gov.pl>,
- <https://crfop.gdos.gov.pl>,
- <https://www.gov.pl/web/gddkia>,
- <https://wzdw.pl>,
- <https://powiatwagrowiec.lp-portal.pl>,
- <https://damaslawek.e-mapa.net>,
- <https://www.bip.wagrowiec.pl>,
- <https://wbppoznan.pl/AudytyKrajobrazowy/SIP/index.html>,
- <https://mapy.geoportal.gov.pl>,
- <https://www.google.pl/maps>,
- <https://www.ugdl.pl>,
- <https://dane.gov.pl>,
- <https://bdl.stat.gov.pl>.

Powyższe materiały oraz informacje przekazane przez Urząd Gminy Damasławek pozwoliły rozpoznać stan środowiska, jego użytkowanie, podatność na degradację oraz możliwości podniesienia jego kondycji. Analizy i oceny stanu środowiska na terenie gminy dokonano w oparciu o wyniki monitoringu przeprowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz kierując się syntezą dokumentów regionalnych i lokalnych odnoszących się bezpośrednio i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi. W przypadku braku wyników pomiarów jakości danego komponentu środowiska, przytoczono dane odnoszące się do terenu położonego najbliższej obszarowi opracowania.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanej wiedzy o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń projektu planu. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczymi. Oceniono potencjalne zagrożenie środowiska oraz wpływ skutków realizacji ustaleń projektu planu na jego funkcjonowanie. Zwrócono uwagę na ewentualne niepożądane konsekwencje, proponując sposoby ich zminimalizowania. Prognozę oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska przedstawiono za pomocą techniki listy identyfikacyjnej, w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w dostosowaniu do stopnia szczegółowości ustaleń projektu planu.

Prognoza może stanowić punkt wyjścia do przyszłych ocen oddziaływania pojedynczych przedsięwzięć.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

2.1. Cel opracowania projektu planu

Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego gminy podyktowane jest zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 24 września 2023 r. Zgodnie z tą zmianą studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy w danej gminie, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r. Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego.

Plan ogólny to dokument planowania przestrzennego stanowiący akt prawa miejscowego w zakresie ustalania przeznaczenia terenu, określenia sposobu zagospodarowania i warunków zabudowy w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz stanowiący podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Nieuchwalenie planu ogólnego w terminie ustalonym w nowelizacji, a tym samym niewyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy, skutkować będzie utratą przez gminę po 30 czerwca 2026 r., możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy oraz sporządzenia planów miejscowych, w tym zintegrowanych planów inwestycyjnych.

Celem opracowania planu ogólnego jest zatem zapewnienie ciągłości prowadzenia polityki przestrzennej i zrównoważonego rozwoju gminy Damasławek.

Granice sporządzenia planu ogólnego obejmują obszar w granicach administracyjnych gminy Damasławek, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu.

2.2. Informacje zawarte w projekcie planu

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planie ogólnym określa się: strefy planistyczne i gminne standardy urbanistyczne. Ponadto można określić: obszary uzupełnienia zabudowy i obszary zabudowy śródmiejskiej. Ustalenia planu ogólnego formułuje się w oparciu o uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności te określone w art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W projekcie planu wyznaczony został obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), na podstawie założeń zawartych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729). W gminie Damasławek ruch budowlany odbywa się zarówno za pośrednictwem planów miejscowych, jak i za pośrednictwem decyzji o warunkach zabudowy. Wyznaczenie obszaru uzupełnienia zabudowy było zasadne, aby ruch budowlany mógł być kontynuowany w formie decyzji o warunkach zabudowy, do czasu uchwalenia kolejnych planów miejscowych.

W ramach działań mających na celu umożliwienie racjonalnego gospodarowania przestrzenią oraz przeciwdziałania powstawaniu rozproszonej zabudowy, w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zostały określone zasady wyznaczania stref przeznaczonych pod realizację zabudowy mieszkaniowej. W celu wyznaczenia nowych stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową (wielorodzinną i jednorodziną) lub stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, konieczne jest określenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, chłonności terenów niezabudowanych, dopuszczających realizację zabudowy mieszkaniowej w obowiązujących miejscowych planach oraz chłonności luk w zabudowie w granicach OUZ.

Określenie wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową wyliczono na podstawie wzoru zawartego w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.).

W dalszej kolejności obliczono chłonność terenów niezabudowanych, wskazującą jakie możliwości przyjęcia nowych mieszkańców posiadają obszary, dla których obowiązują

miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczone obszary uzupełnienia zabudowy na terenie gminy.

Z zestawienia wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oraz chłonności terenów niezabudowanych objętych miejscowymi planami i terenów znajdujących się w obszarze uzupełnienia zabudowy wynika, że nie istnieje możliwość wyznaczenia w planie ogólnym stref planistycznych dla nowej zabudowy mieszkaniowej poza granicami obowiązujących planów miejscowych i poza granicami obszaru uzupełnienia zabudowy.

W projekcie planu wyznaczono następujące typy stref planistycznych, przewidzianych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj.: strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ), strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ), strefa usługowa (SU), strefa gospodarcza (SP), strefa produkcji rolniczej (SR), strefa infrastrukturalna (SI), strefa zieleni i rekreacji (SN), strefa cmentarzy (SC), strefa otwarta (SO) i strefa komunikacyjna (SK). Nie wyznaczono stref handlu wielkopowierzchniowego (SH) i stref górnictwa (SG), gdyż zgodnie z analizą stanu faktycznego oraz analizą zapotrzebowania inwestycyjnego, wyrażoną w postaci złożonych wniosków do planu ogólnego, nie zachodziła taka potrzeba.

Dla ustalenia parametrów określonych w gminnych standardach urbanistycznych wzięto pod uwagę parametry obowiązujących planów miejscowych, a także parametry zabudowy wynikające z inwentaryzacji urbanistycznej, w tym danych wysokościowych pochodzących z numerycznego modelu pokrycia terenu (NMPT).

Ustalenie wskaźników zabudowy w planie ogólnym oraz profilu funkcjonalnego strefy planistycznej nie determinuje wprost parametrów oraz funkcji, które dany teren będzie posiadał w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Wskazanie poszczególnych funkcji w profilu funkcjonalnym podstawowym i dodatkowym danej strefy planistycznej determinuje jedynie maksymalny katalog dopuszczalnych przeznaczeń lub funkcji terenu, które w danej strefie mogą być zastosowane przy opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub wydawaniu warunków zabudowy. Podobnie parametry zabudowy ustalone w projekcie planu mają charakter graniczny (maksymalny, bądź minimalny, w zależności od wybranego wskaźnika).

Ze względu na charakter oraz parametry obecnej zabudowy w gminie Damasławek, nie znaleziono uzasadnienia dla wyznaczania w projekcie planu obszaru zabudowy śródmiejskiej.

3. INFORMACJE O POWIĄZANIACH PROJEKTU PLANU Z INNYMI DOKUMENTAMI

Zgodnie z art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy. Projekt planu uwzględnia stan gminy, politykę przestrzenną określoną w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, a ponadto znajdujące się na obszarze gminy formy ochrony przyrody, objęte ochroną zabytki, a także rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym. Merytoryczna spójność planu ogólnego z innymi dokumentami pozwala na realizację zawartych w nich rozwiązań.

Przy sporządzaniu projektu planu uwzględniono treść dokumentów określających strategiczne, generalne cele rozwoju i kształtowania przestrzeni, takich jak:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, przyjęty uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2019 r., poz. 4021),
- Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego, przyjęty uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne gminy Damasławek, sporządzone w grudniu 2024 r.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

Zasadniczym celem wielokierunkowej polityki przestrzennej państwa oraz regionu jest harmonijny i zrównoważony rozwój całego terytorium. Ten sam cel uznaje się za podstawowy dla zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Zakłada się, że człowiek i przyroda oraz funkcjonalne, przestrzenne, techniczne i społeczne struktury gminne tworzą jeden złożony, współzależny i współdziałający system. Funkcjonowanie tego systemu uzależnione jest od położenia przyrodniczo-osadniczego w regionie i powiązań systemów technicznych. W projekcie planu uwzględniono zadania o znaczeniu ponadlokalnym, zlokalizowane na przedmiotowym terenie lub w jego bliskim sąsiedztwie w zakresie:

- 1) kształtowania spójnej sieci osadniczej – Damasławek, ośrodek gminny, zakwalifikowany został do strefy niskiej intensywności procesów osadniczych – w projekcie planu wyznaczono strefy planistyczne dla zabudowy mieszkaniowej (SJ, SZ, SW), usługowej (SU) i gospodarczej (SP), w szczególności miejscowościach: Damasławek i Niemczyn, zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na pozostałych obszarach gminy, oddalonych od ośrodka centralnego, uwzględniono przeznaczenie wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczonych obszarów uzupełniania zabudowy oraz istniejącej zabudowy, ograniczając możliwość realizacji nowej zabudowy z funkcją mieszkaniową;
- 2) kształtowania i racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego:
 - lasy,
 - obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji,
 - obszary o niskich zasobach wód powierzchniowych,
 - wody stojące i płynące,
 - ekosystemy zależne od wód (mokradła),
 - strefy wododziałowe,
 - zbiorniki małej retencji wodnej (istniejące i planowane),
 - główne zbiorniki wód podziemnych - GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław - Gniezno,
 - obszary o najwyższej wartości dla produkcji rolniczej (kompleksy rolniczej przydatności gruntów ornych 1-5 i 8),
 - pozostałe obszary produkcji rolniczej (kompleksy rolniczej przydatności gruntów ornych 6, 7, 9),
 - łąki,w projekcie planu wyznaczono strefy otwarte (SO) i ograniczono rozwój zabudowy na terenach otwartych, zajętych przez rolniczą przestrzeń produkcyjną (obecny sposób zagospodarowania terenów, ustalenia obowiązujących planów miejscowych oraz stref wynikających z poszerzeń OUZ), zwartych kompleksach łąk i pastwisk, lasów, wód powierzchniowych;
- 3) ochrony potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji:
 - historyczne układy przestrzenne (układy urbanistyczne nieujęte w rejestrze zabytków),
 - stanowisko archeologiczne o własnej formie krajobrazowej,
 - obszary cenne kulturowo-proponowane lokalizacje parków kulturowych,
 - obszary o zachowanych wartościach kultury ludowej,

w projekcie planu na przeważającej części gminy ustalono strefy otwarte (SO), uwzględniając ochronę krajobrazu oraz potencjału kulturowego, gdzie ograniczono możliwość realizacji zabudowy kubaturowej. Uwzględniono również przeznaczenie terenu wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych formami ochrony zabytków. Ustalenia projektu planu umożliwiają realizację zadań z zakresu rozwoju turystyki i rekreacji, zarówno pod względem funkcji zabudowy w strefach przewidujących ich rozwój, jak i realizacji połączeń komunikacyjnych o znaczeniu turystycznym;

- 4) zrównoważonego rozwoju rolnictwa - gmina Damasławek kwalifikowana jest do strefy umiarkowanego rozwoju działalności rolniczej oraz jako obszary predysponowane do produkcji biomasy – w projekcie planu uwzględniono ochronę znacznej powierzchni gminy związanej z ochroną gruntów rolnych, w tym przede wszystkim zwartych kompleksów gleb klas wyższych, ustalając strefy otwarte SO, gdzie, z wyjątkami wynikającymi z aktów prawa miejscowego, nie będzie możliwa lokalizacja zabudowy kubaturowej. Ponadto w miejscach do tego predystynowanych wyznaczono strefy produkcji rolniczej (SR).
- 5) poprawy dostępności komunikacyjnej województwa - przez teren gminy Damasławek przebiega droga wojewódzka nr 251 (klasa techniczna G) oraz międzyregionalna linia kolejowa nr 281 (prędkość docelowa 120 km/h). Zgodnie z zapisami Planu, miejscowość Damasławek wymaga budowy obwodnicy – w projekcie planu uwzględniono przebieg drogi wojewódzkiej nr 251 Kaliska – Żnin – Inowrocław oraz linii kolejowych relacji Chojnice – Oleśnica (281) i Inowrocław Rąbinek – Drawski Młyn (206/236), wyznaczając strefę komunikacji (SK). Ponadto uwzględniono obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rezerwujący teren pod przyszłą obwodnicę Damasławka;
- 6) rozwoju efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej na obszarze gminy jest realizacja sieci szerokopasmowej, sieci światłowodowej i węzłów dystrybucyjnych – w projekcie planu ustalenia projektu planu dają pełne możliwości realizacji zadań z zakresu infrastruktury technicznej w każdej ze stref planistycznych;
- 7) zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania zagrożeniom Plan wskazuje tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz obszary wymagające ograniczenia negatywnego wpływu produkcji zwierzęcej na środowisko - intensywny chów lub hodowla bydła – w projekcie planu uwzględniono występowanie terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, wyznaczając na obszarze ich występowania strefę otwartą (SO). Strefy związane z zabudową zagrodową oraz produkcją rolniczą wyznaczono w oparciu o obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz istniejącą zabudowę.

W związku z powyższym stwierdza się, że projekt planu realizuje politykę zawartą w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego

Zgodnie z wynikami Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego, zatwierdzonego Uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r., na terenie gminy Damasławek nie występują krajobrazy priorytetowe i krajobrazy w obrębie obszarów prawnych chronionych.

Opracowanie ekofizjograficzne gminy Damasławek

Na podstawie analiz przeprowadzonych w przedmiotowym opracowaniu oraz aktualnego zagospodarowania terenu gminy wyodrębniono następujące strefy funkcjonalno-krajobrazowe:

1. *Strefa mieszkaniowo-gospodarcza (A)* – obejmująca obszary wysoczyznowe w obrębie istniejących miejscowości: Damasławek i Niemczyn, predystynowana do wielofunkcyjnego rozwoju wsi, w szczególności zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym, uzupełnionej o tereny sportowo-rekreacyjne i tereny zieleni urządzonej.
2. *Strefa mieszkaniowo-rolnicza (B)* – obejmująca tereny pozostałych miejscowości, posiadających typowo rolniczy charakter, predystynowana do rozwoju zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, z dopuszczeniem lokalizacji usług nieuciążliwych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej, lokalnie do rozwoju turystycznego (agroturystyki) i rekreacyjnego.
3. *Strefa rolnicza (C)* – obejmująca tereny przeznaczone na cele produkcji rolniczej wraz z rozproszoną zabudową zagrodową oraz zabudową związaną z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, lokalnie do rozwoju turystycznego (agroturystyki) i rekreacyjnego.

4. *Strefa biocenotyczno-rolnicza (D)* – obejmująca doliny rzek i jezior oraz tereny leśne i zadrzewione, niedostępna do zainwestowania, pełniąca funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych, ważnych dla zachowania równowagi ekologicznej i cyrkulacji powietrza, konieczne zachowanie ich ciągłości przestrzennej, predystynowana do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

W projekcie planu wyznaczono strefy planistyczne w nawiązaniu do stref funkcjonalno-krajobrazowych wskazanych w opracowaniu ekofizjograficznym. W granicach stref mieszkaniowo-gospodarczych i mieszkaniowo-rolniczych wyznaczono strefy inwestycyjne na bazie istniejącego zagospodarowania oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rozszerzone w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy. W granicach stref rolniczych i biocenotyczno-rolniczych utrzymano przeznaczenie rolnicze poprzez wyznaczenie głównie stref planistycznych otwartych. Usankcjonowano rozproszoną zabudowę zagrodową poprzez wyznaczenie stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową.

4. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego

4.1.1. Położenie obszaru objętego projektem planu

Administracyjnie gmina Damasławek położona jest w województwie wielkopolskim, we wschodniej części powiatu wągrowieckiego. Sąsiaduje z gminami: Żnin i Janowiec Wielkopolski w powiecie żnińskim, w województwie kujawsko-pomorskim oraz Wągrowiec, Mieścisko, Wapno i Gołańcz w powiecie wągrowieckim, w województwie wielkopolskim (Ryc. 1.).

Gmina Damasławek zajmuje obszar o powierzchni 104,68 km². Zamieszkiwana jest przez 4 923 mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.)¹. W skład gminy wchodzi 18 sołectw (obejmujących łącznie 19 miejscowości): Damasławek, Dąbrowa, Gruntowice, Kołybki, Kopanina, Kozielsko, Miąza, Międzylesie, Mokronosy, Niemczyn, Piotrkowice, Rakowo, Smuszewo, Starężyn, Starężynek, Stępuchowo, Turza, Wiśniewko.

Ośrodek gminny stanowi wieś Damasławek, skupiająca przede wszystkim funkcje usługowe, mieszkaniowe i produkcyjne. Drugą co do wielkości wsią jest Niemczyn, położony przy drodze Wągrowiec – Damasławek, pełniący w hierarchii sieci osadniczej funkcję ośrodka uzupełniającego. Pozostałe wsie mają typowo rolniczy charakter, co przejawia się w ich sposobie zabudowy.

Sieć dróg na obszarze gminy tworzą:

- droga wojewódzka nr 251 Kaliska – Żnin – Inowrocław,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

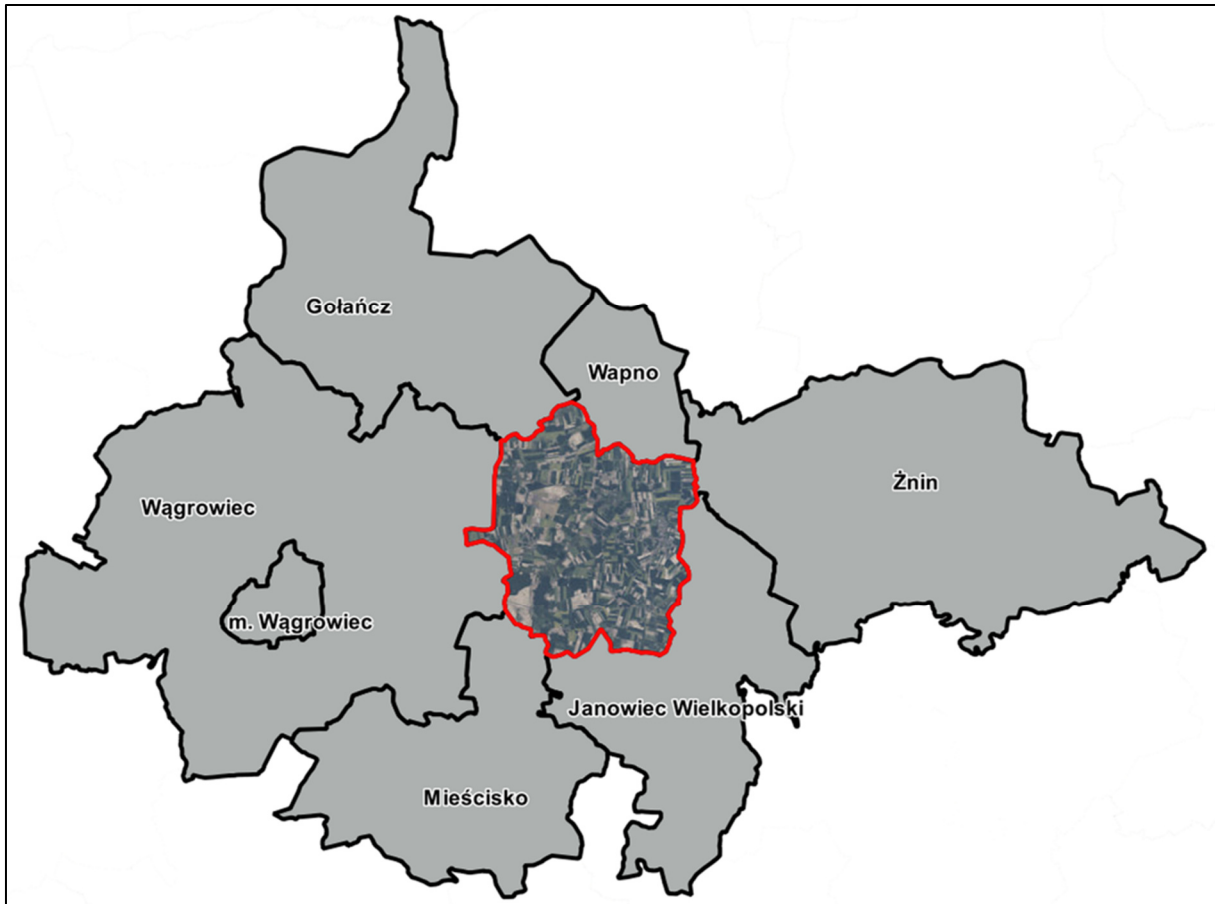
Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 281 Oleśnica – Chojnice,
- nieczynna linia kolejowa nr 206/236 Inowrocław Rąbinek – Drawski Młyn.

Na terenie gminy nie znajdują się zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej (ZDR), ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej (ZZR).

¹ <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ryc. 1. Położenie gminy Damasławek na tle granic sąsiednich gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu <https://dane.gov.pl> oraz <https://mapy.geoportal.gov.pl>

4.1.2. Ukształtowanie terenu

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne J. Kondrackiego (2002) teren gminy Damasławek położony jest w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie (315), w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w granicach mezoregionu Pojezierze Chodzieskie (315.53).

Gmina Damasławek charakteryzuje się rzeźbą terenu pochodzenia polodowcowego. Zdecydowaną większość jej powierzchni zajmuje wysoczyzna morenowa falista. Istotnym elementem morfologicznym są tu wzgórza i pagórki moren czołowych, moren martwego lodu oraz pojedyncze ozy i kemy. Mimo niewielkich wysokości względnych (do 5 m) i słabo nachylonych zboczy (6° - 13°), wyraźnie rysują się w krajobrazie i są często poprzedzielane zagłębieniami wytopiskowymi oraz stosunkowo gęstą siecią dolinek małych cieków. Większy pas form ozowych występuje na południe od jeziora Czeszewskiego, między Mokronosami a Wiśniewkiem. Pojedyncze pagórki kemowe występują w otoczeniu jeziora Stępushowskiego oraz na południe od Damasławka. Ważnym elementem morfologicznym na obszarze opracowania są rynny lodowcowe. Mają one różne kierunki, z tym, że dominujący kierunek SW - NE, jest charakterystyczny dla tego obszaru. Na północy gminy stanowi je dolina Kanału Wapno-Laskownica z jeziorem Czeszewskim (położonym już poza granicami gminy), o przebiegu równoleżnikowym. Drugie wyraźne obniżenie, przecinające gminę z północno-wschodu na południowo-zachód, obejmuje dolinę rzeki Nielby z jeziorem Stępushowskim. Ponadto niewielkie rynny lodowcowe przecinają wysoczyznę między Niemczynem i Turzą. Generalnie obszar wysoczyzny morenowej falistej wyniesiony jest średnio do około 100 m n.p.m. Różnica wysokości pomiędzy najniższym punktem przedmiotowego terenu, tj. brzegiem jeziora Czeszewskiego w północno-zachodniej części gminy (ok. 90 m n.p.m.)

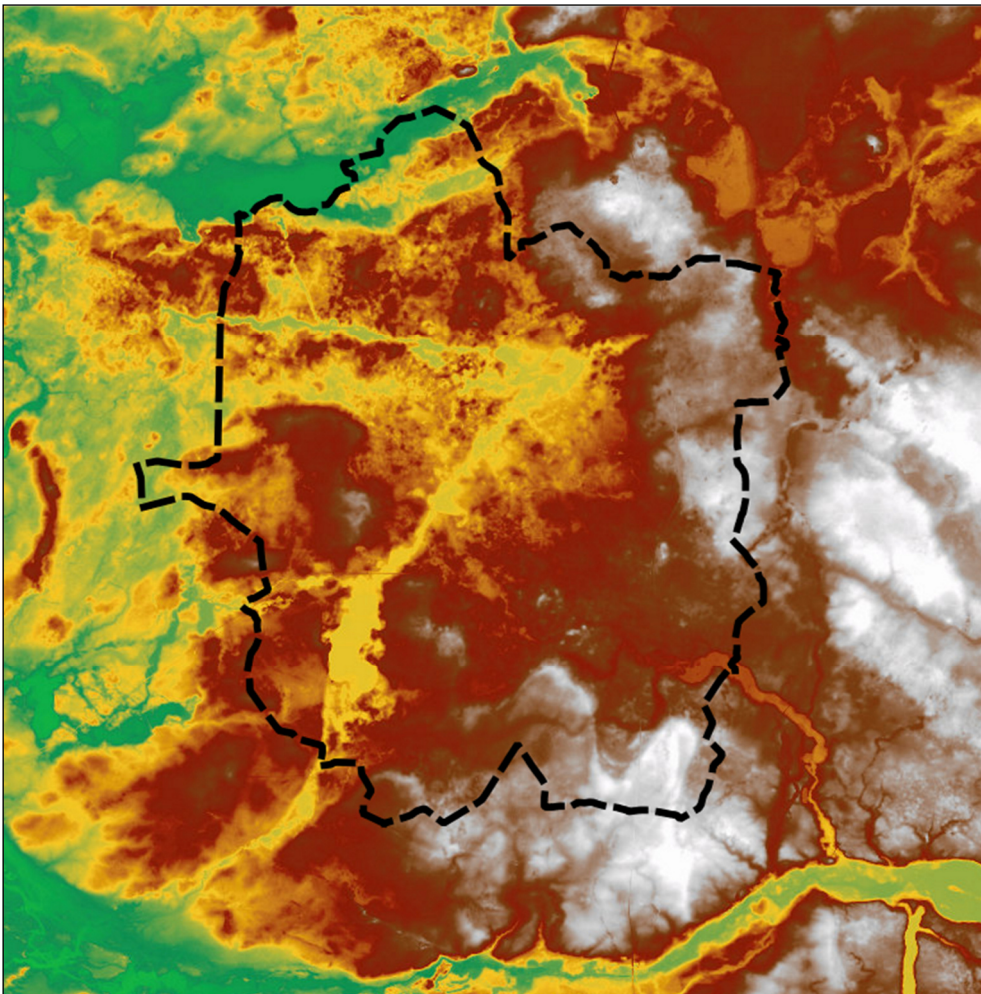
a najwyższym, znajdującym się na południe od miejscowości Dąbrowa (ok. 120 m n.p.m.), sięga ponad 30 m (Ryc. 2.).

Ze względu na zróżnicowanie powierzchni terenu, pod względem morfologicznym na obszarze gminy można wyróżnić następujące formy:

- pagórki moreny czołowej występujące w północno-wschodniej części gminy, stanowiące fragment Pagórków Chodzieskich, o urozmaiconej rzeźbie i dość znacznie zarysowujące się w morfologii terenu,
- równinę denno-morenową obejmującą pozostałą część gminy, od zachodu stanowiącą fragment Równiny Wągrowieckiej, a od wschodu fragment Równiny Żnińskiej,

plaskodenne obniżenia związane z doliną Kanału Wapno-Laskownica i jeziorem Czeszewskim oraz doliną rzeki Nielby i jeziorem Stępuchowskim.

Ryc. 2. Położenie gminy Damasławek na tle mapy hipsometrycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu <https://dane.gov.pl> oraz <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/>

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Starostę Wągrowieckiego oraz bazą Systemu Ostry Przeciwośuwiskowej (SOPO), na terenie gminy Damasławek występują 2 tereny zagrożone ruchami masowymi. Oba tereny wyznaczono na zachodnim brzegu jeziora Stępuchowskiego, w obrębie stromego zbocza rynny jeziornej (Tabela 1.).

Tereny zagrożone ruchami masowymi powinny pozostać obszarami niezagospodarowanymi przez człowieka, z wyjątkiem możliwej gospodarki rolniczej. Należy również dbać o zachowanie szaty roślinnej (nawet tej dziko rosnącej) porastającej te obszary, ponieważ w istotny sposób hamuje ona rozwój procesów ruchów masowych.

Tabela 1. Zestawienie terenów zagrożonych ruchami masowymi na obszarze gminy Damasławek

Lp.	Nr ewidencyjny	Lokalizacja	Główne kryteria wyznaczenia terenu
1.	8078	Stępuchowo	Skarpa powyżej 6,5 w obrębie stromego zbocza rynny jeziornej.
2.	8079	Stępuchowo	Skarpa powyżej 6,5 w obrębie stromego zbocza rynny jeziornej.

Źródło: System Osłony Przeciwoświadczeniowej;
<https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>;
<https://www.bip.wagrowiec.pl>

4.1.3. Budowa geologiczna, surowce naturalne

Pod względem geologicznym gmina Damasławek położona jest w obrębie jednostki geologiczno-strukturalnej antyklinorium środkowopolskie. Cechą charakterystyczną tej części antyklinorium jest płytkie zaleganie głębszych warstw geologicznych oraz spłylenie osadów okresu kredowego. Są one słabo rozpoznane z wyjątkiem wypiętrzenia formacji solonośnej cechsztynu (wysad solny). Znacznie lepiej rozpoznane są utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe.

Utwory trzeciorzędowe miocenijskie wykształcone są w postaci piasków różnoziarnistych, piasków kwarcowych oraz osadów ilasto-mułkowych z przewarstwieniami węgla brunatnego. Miąższość warstw piaszczystych waha się od 1 do 4 m, natomiast całej warstwy miocenijskiej dochodzi do 100 do 120 m. Osady pliocenijskie zbudowane są z piasków drobnoziarnistych oraz ilów pstrych, których miąższość wzrasta w kierunku południowo-zachodnim.

Całą powierzchnię gminy pokrywają utwory czwartorzędowe o zróżnicowanej miąższości od 23 - 40 m w rejonie Kołybek do 80 - 90 m w rejonie Damasławka. Są to głównie piaski i żwiry oraz gliny zwałowe w różny sposób przewarstwione. Dna dolin wypełniają piaski, a w obniżeniach występują osady aluwialne - torfy, gytia oraz namułki organiczne i piaski drobnoziarniste. Pod torfami zalega gytia wapienna, o maksymalnej miąższości do 5,7 metrów.

Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin. Nie wyznaczono terenów, ani obszarów górniczych.

Kruszywo naturalne, występujące w niewielkich ilościach, eksploatowane było w Gruntowicach, Mokronosach, Damasławku i Wiśniewku. Złoża są częściowo wyeksploatowane, a wyrobiska poddane rekultywacji lub wtórnej sukcesji. W gminie znajdują się również złoża torfu i gytii. Główne obszary ich występowania to rejon jeziora Stępuchowskiego, rejon Dąbrowy i Międzylesia oraz rejon Niemczyna. Złoża te nie są eksploatowane – nie mają obecnie większego znaczenia gospodarczego i wymagają (tylko niektóre pola) szczegółowych prac w zakresie ich kompleksowego wykorzystania dla potrzeb rolnictwa i ogrodnictwa.

W granicach gminy nie występują kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji.

4.1.4. Wody powierzchniowe

Gmina Damasławek w większości położona jest w zlewni rzeki Wełny, natomiast niewielki, wysunięty na północny-wschód fragment gminy, przynależy do zlewni Noteci. Działy wodne wyznaczone dla dopływów tych rzek należą do III, IV i V rzędu. Na terenach wysoczyznowych w północnej i centralnej części gminy występuje kilka obszarów bezodpływowych. Wody powierzchniowe występujące na terenie opracowania obejmują zarówno naturalne, jak i sztuczne ciekami oraz zbiorniki wodne. Głównymi ciekami odwadniającymi obszar opracowania są:

- Kanał Wapno-Laskownica – lewobrzeżny dopływ Gołanieckiej Strugi, płynący wzdłuż fragmentu północnej granicy gminy, wcinając się w nią wyraźną rynną. Przepływa przez jezioro Czeszewskie,
- Nielba – prawobrzeżny dopływ Wełny, przepływający przez centralną część gminy. Wy pływa z Jeziora Stępushowskiego, a jej rynna stanowi wyraźne obniżenie przecinające gminę z północnego-wschodu na południowy-zachód. W dolinie rzeki dość powszechnie występuje torf. Zlewnię Nielby pokrywają głównie gliny moreny czołowej z torfami w dolinach. Nielba posiada wyraźne zlewnie cząstkowe, które są związane z dopływającym do niej Kanałem Łekińskim,
- Dopływ z Gruntowic – prawostronny dopływ Wełny, przepływający przez południowo-zachodnią część gminy,
- Dopływ z Werkowa – odwadnia północną część jeziora Stępushowskiego.

Są to drobne ciek i o niewielkich wartościach przepływu. W przebiegu tych rzek dominuje kierunek zbliżony do równoleżnikowego, wynikający z przebiegu rynien lodowcowych. Na terenie gminy występują również ciek i rowy melioracji podstawowej, które mają charakter okresowy. Charakteryzują się one śnieżno-deszczowym ustrojem, z jednym maksimum i jednym minimum zasilania w ciągu roku. Maksimum zasilania najczęściej związane jest z wiosennymi roztopami, niżówki w rzekach przypadają na okres letni i należą do stabilnych. Ważnym czynnikiem regulacji stosunków wodnych na przedmiotowym terenie są obszary łąk i mokradeł, występujące w obniżeniach terenu w środkowej oraz zachodniej i północno-zachodniej części gminy.

Wody stojące reprezentowane są przez jedyne na terenie gminy jezioro Stępushowskie. Jego powierzchnia wynosi 112,9 ha, objętość – 5307,8 tys. m³, średnia głębokość – 4,7 m, a maksymalna głębokość – 8,9 m. Akwen jest dostępny dla wędkarzy i plażowiczów.

Ponadto w granicach gminy występują drobne zbiorniki wodne – oczka śródpolne, które charakteryzują się zarówno niewielkimi powierzchniami, jak również małymi głębokościami i posiadają naturalny polodowcowy charakter, a także stawy rybne znajdujące się w Piotrkowicach, Kołybkach, Kozielsku, Dąbrowie, Damasławku, Międzyzlesiu, Smuszewie, Kopaninie, Niemczynie, Starężynku i Mokronosach.

W sąsiedztwie obszaru opracowania występuje jezioro Czeszewskie – wzdłuż jego południowego brzegu przebiega granica gminy. Jest to zbiornik rynnowy, zajmujący niewielką część pierwotnego zagłębienia, rozciągającego się wzdłuż osi wschód - zachód. Zajmuje powierzchnię 148,3 ha. Objętość zbiornika wynosi 5458,3 tys. m³, głębokość maksymalna – 8,3 m, a głębokość średnia – 3,7 m. Akwen jest dostępny dla wędkarzy. Brak na nim zorganizowanych kąpielisk.

Podstawową jednostką gospodarki wodnej jest jednolita część wód (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

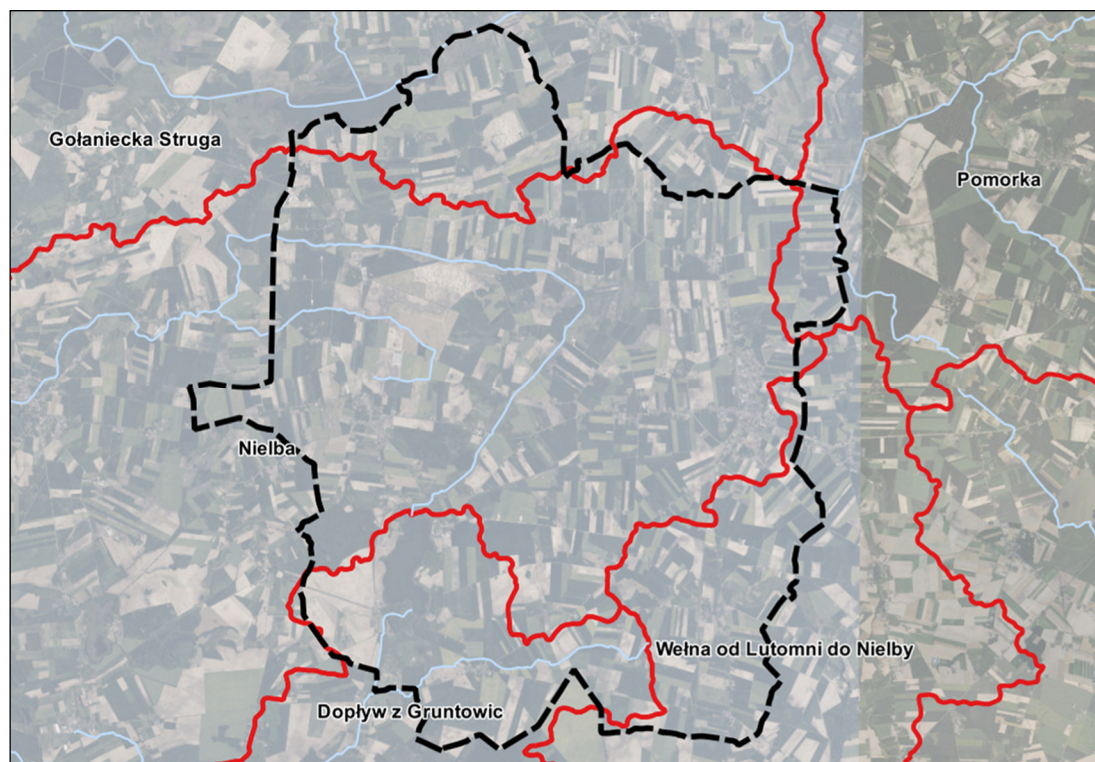
Obszar gminy Damasławek zlokalizowany jest w granicach 5 JCWP rzecznych oraz 2 JCWP jeziornych na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty. Wykaz JCWP przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 2.), natomiast ich granice zaprezentowano na poniższych rycinach (Ryc. 3. i Ryc. 4.).

Tabela 2. Wykaz JCWP, w obrębie których położona jest gmina Damasławek

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
JCWP rzeczne				
1.	Wełna od Lutomni do Nielby	RW60001618651	rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód
2.	Pomorka	RW6000101883669	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód
3.	Gołaniecka Struga	RW60001818649	rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	naturalna część wód
4.	Dopływ z Gruntowic	RW600015186389	potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód
5.	Nielba	RW6000181865299	rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	naturalna część wód
JCWP jeziorne				
1.	Stępuchowskie	LW10208	jeziorno na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód
2.	Czeszewskie	LW10215	jeziorno na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód

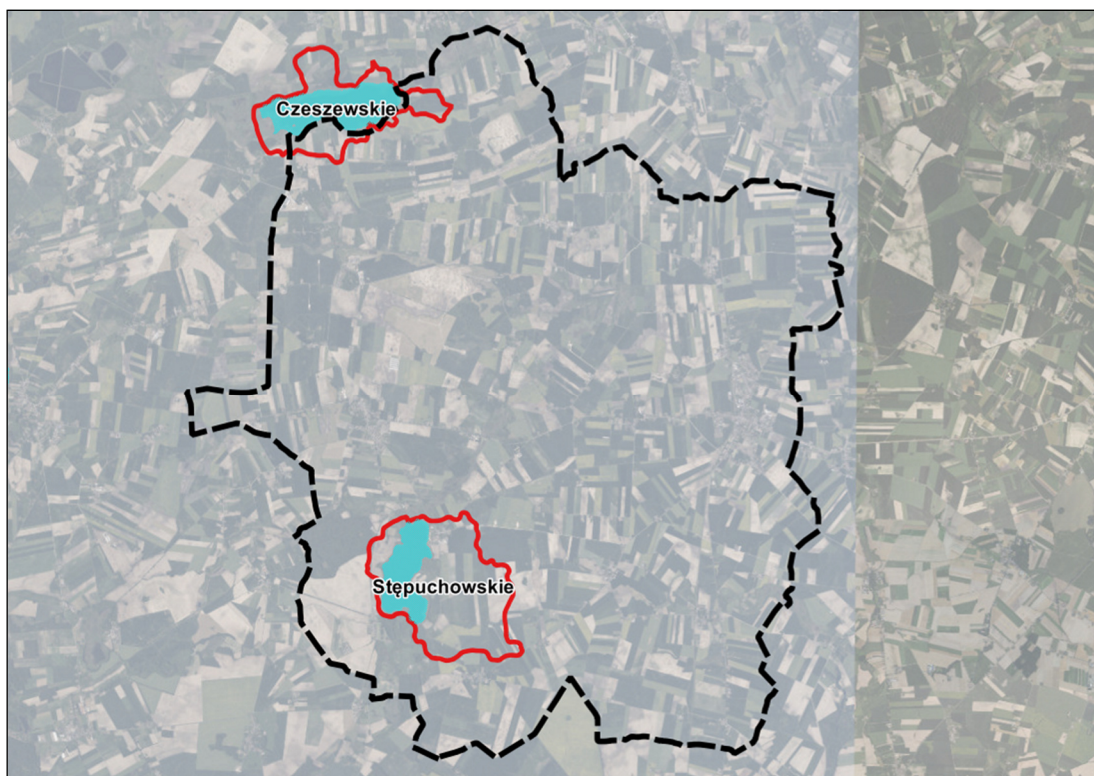
Źródło: PGW Wody Polskie

Ryc. 3. Obszar opracowania na tle zlewni JCWP rzecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl>, <https://www.apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania>

Ryc. 4. Obszar opracowania na tle zlewni JCWP jeziornych

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl>,
<https://www.apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania>

Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono, że na terenie gminy Damasławek nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$), ani obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

4.1.5. Wody podziemne

Obszar gminy położony jest w zasięgu dwóch jednolitych części wód podziemnych: JCWPd nr 42 (GW600042) oraz JCWPd nr 43 (GW600043) (Ryc. 5.).

JCWPd nr 42 posiada dwa piętra wodonośne: neogeńskie i kredowe. Warstwy wodonośne piętra czwartorzędowego wykształcone są lokalnie i nie odgrywają roli użytkowej. Jest to system powiązany w różnym stopniu z wodami Wełny. Analiza systemu pod kątem obszarów alimentacji i drenażu poszczególnych poziomów wodonośnych pokazuje, że wody podziemne poziomu gruntowego i międzyglinowego na obszarze JCWPd zasilane są praktycznie na obszarach wysoczyznowych. Zasilanie poziomu mioceńskiego i kredowego odbywa się na obszarach oddalonych od granic samej JCWPd. Poziomy najpłytsze zasilane są przez infiltrację z powierzchni terenu, lokalnie poprzez dopływ boczny oraz przy odpowiedniej różnicy ciśnień mogącej pokonać opór warstw izolujących, przez infiltrację z niżej leżących struktur hydrogeologicznych.

JCWPd nr 43 obejmuje niewielką, północno-wschodnią część obszaru gminy Damasławek. Posiada 3 piętra wodonośne: czwartorzędowe, neogeńsko-paleogeńskie i kredowe. Zasilanie poziomów wód gruntowych piętra czwartorzędowego zachodzi głównie przez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych. Piętro neogeńsko-paleogeńskie powiązane jest często hydrostrukturalnie i hydrodynamicznie z poziomami piętra czwartorzędowego. Zasilanie piętra kredowego odbywa się z reguły poprzez przesączanie się wód z utworów kenozoicznych lub przepływu w obrębie okien hydrogeologicznych.

Na obszarze gminy podstawowym poziomem wodonośnym jest poziom trzeciorzędowy. Wynika to z faktu, że zasoby czwartorzędowych wód podziemnych są niewielkie. Wody piętra trzeciorzędowego mają napięte zwierciadło i występują pod ciśnieniem hydrostatycznym kilku atmosfer. Zwierciadło tych wód stabilizuje się na głębokości 20 – 25 m p.p.t. Są to wody subartezyjskie, które występują w warstwach wodonośnych pod skałami nieprzepuszczalnymi, pod stosunkowo niskim ciśnieniem hydrostatycznym, w przypadku których słup wody w odwiercie nie sięga powierzchni ziemi.

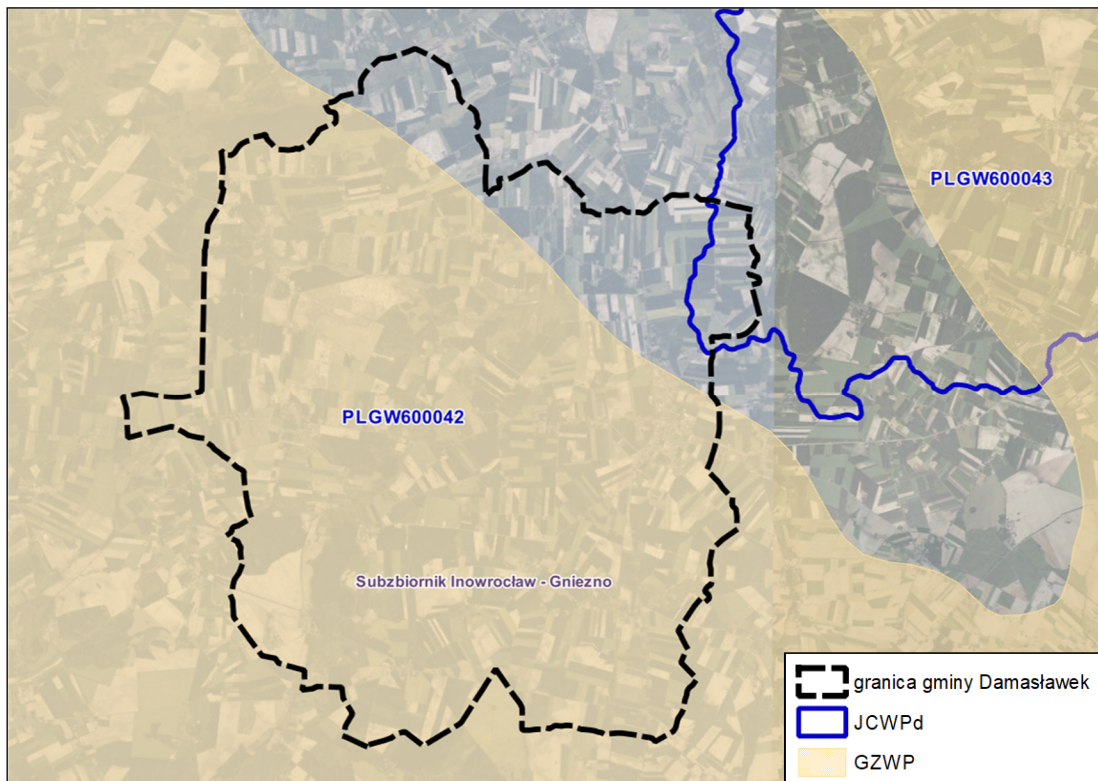
Gmina Damasławek jest w całości zwodociągowana, wszystkie wsie korzystają z sieci wodociągowej. Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę opiera się na 5 ujęciach wody, bazujących na studniach głębinowych trzeciorzędowych, znajdujących się w miejscowościach: Damasławek, Mokronosy, Międzylesie, Kozielsko i Niemczyn. Wszystkie ujęcia wody posiadają wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej źródeł i ujęć wody, która wynosi 8,0 – 10,0 m od krawędzi obudowy studni. Na obszarze gminy nie występują strefy ochronne z terenem ochrony pośredniej.

Głębokość występowania pierwszego poziomu wód gruntowych nawiązuje do ukształtowania terenu. Na obszarach wysoczyzny morenowej, występującej w północnej i wschodniej części gminy oraz w rejonie Niemczyna, zwierciadło wód gruntowych zalega na głębokościach od 2 – 5 m p.p.t. Na większości obszaru gminy wody podziemne zalegają płytko, przeważnie na głębokości do 2 m p.p.t. Z kolei w dolinach rzek oraz w sąsiedztwie rowów, rzek i jezior wody gruntowe zalegają na głębokości mniejszej niż 1 m p.p.t.

Rytm wahań stanów wód podziemnych związany jest z sezonowością ich zasilania i wykazuje jeden okres wznosu i jeden okres niżówki. Amplitudy roczne wahań zwierciadła wód podziemnych są wyższe na obszarach wysoczyznowych, mniejsze na obszarach dolinnych. W przebiegu stanów wód pierwszego poziomu zaznacza się sezonowość ich zasilania. Ma ono miejsce głównie w okresie roztopów wiosennych w wyniku infiltracji obszarowej. Zasilanie w tym okresie zachodzi w miarę równomiernie na całym obszarze.

W granicach gminy Damasławek nie występują strefy ochronne zbiorników wód śródlądowych. Większość terenu gminy znajduje się w zasięgu występowania najkorzystniejszych struktur wodonośnych - udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno (Ryc. 5.). Jest to zbiornik porowy o powierzchni 4995,0 km². Należy do wgłębnych struktur hydrogeologicznych i ma dobrą izolację od powierzchni terenu utworami słabo przepuszczalnymi, które skutecznie chronią go przed zanieczyszczeniem z powierzchni terenu i poziomów wodonośnych czwartorzędu. Warstwy wodonośne tworzą piaski drobne i pylaste neogenu (miocenu) i paleogenu (oligocenu). Zasoby dyspozycyjne GZWP nr 143 oszacowano na 92 552 m³/d, co stanowi 40% zasobów odnawialnych oraz 57% zasobów pochodzących z infiltracji i przesączania z warstw nadkładu. Dla Subzbiornika Inowrocław - Gniezno nie wyznaczono obszaru ochronnego ze względu na niską podatność na zanieczyszczenie z powierzchni terenu, warunkowaną wgłębnym usytuowaniem i dobrą izolacją utworami słabo przepuszczalnymi. Zagrożenia antropogeniczne, jakie mogą oddziaływać na GZWP nr 143, są związane ze zubożeniem zasobów w wyniku intensywnej eksploatacji oraz pogorszeniem jakości wód zbiornika (wzbudzenie ascenzyjnego dopływu wód gorszej jakości). Zagrożenie jakości wód GZWP nr 143 może wynikać z nieodpowiednich warunków funkcjonowania ujęć wód podziemnych (nieprzestrzegania ograniczeń hydrogeologicznych – nadmierna eksploatacja), mogąc przyczyniać się do intensyfikowania dopływu wód o gorszej jakości ze strefy wód zasolonych i o podwyższonej barwie oraz dopływu wód zasolonych od struktur solnych.

Ryc. 5. Zasięg terytorialny JCWPd i GZWP, w obrębie których położona jest gmina Damasławek

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>,
<https://www.apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania>

4.1.6. Gleby

Zróżnicowanie pokrywy glebowej na obszarze gminy Damasławek związane jest z litologią, geomorfologią oraz hydrologią terenu. Obszar gminy położony na wysoczyźnie charakteryzuje się występowaniem gleb pseudobielicowych, a także gleb brunatnych właściwych i wylugowanych. Na znacznie mniejszych powierzchniach występują czarne ziemie właściwe i czarne ziemie zdegradowane. Gleby pobagienne i murszowo-mineralne występują w obniżeniach terenu.

Gmina Damasławek charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami glebowymi, co stwarza korzystne warunki dla rolnictwa, a zwłaszcza dla intensywnej produkcji roślinnej. Na jej obszarze występują gleby od II do VI klasy bonitacyjnej. Przeważają gleby dobrej i średniej jakości. Ponad 81% udziału w strukturze bonitacyjnej gleb posiadają klasy II - IV. Najkorzystniejsze gleby koncentrują się w centralnej i wschodniej części gminy. Gleby klas V i VI stanowią ok. 19% powierzchni gruntów ornych. Najlepsze warunki glebowe dla rolnictwa posiadają wsie: Smuszewo, Mokronosy, Piotrkowice, Kopanina, Damasławek, Starężyn, Miąza, Dąbrowa i Międzylesie. Mniejszy udział gleb korzystnych dla rolnictwa występuje w miejscowościach: Niemczyn, Turza, Modrzewie i Kołybki. Pozostałe jednostki osadnicze posiadają jedynie niewielkie powierzchnie gleb najkorzystniejszych dla uprawy roli.

Na obszarze gminy Damasławek występują kompleksy glebowo-rolnicze od 1 do 9. Wśród gruntów ornych na terenie gminy dominują gleby kompleksów żytnich, głównie 4 i 5, tj. gleby o lżejszym składzie mechanicznym, z przewagą piasków w poziomach powierzchniowych. Zajmują one łącznie 70% powierzchni gruntów ornych. Koncentrują się na terenach wysoczyznowych gminy. Gleby kompleksów pszennych (kompleksy 1, 2 i 3), tj. gleby o cięższym składzie mechanicznym, z przewagą glin w poziomach powierzchniowych, zajmują 23%, a gleby kompleksów zbożowo-pastewnych (kompleksy 8 i 9) – 7% powierzchni gruntów ornych.

Do najlepszych gleb w gminie należą gleby brunatne. Występują one w Piotrkowicach, Starężynku i Damasławku, gdzie mają największy udział. Poza tym występują w wielu wsiach gminy na mniejszych powierzchniach. Wytworzone zostały one z glin lekkich, podścielonych najczęściej glinami średnimi. Należą najczęściej do kompleksu 2 (pszenny dobry) i 3 (pszenny wadliwy), rzadziej do 1 (pszenny bardzo dobry). Gleby brunatne wylugowane pod względem składu mechanicznego są najbardziej zróżnicowanymi glebami. W ich podłożu występują gliny silnie spiaszczone, piaski naglinowe i piaski całkowite. W zależności od przydatności rolniczej należą one do kompleksów od 3 do 7.

Najwięcej gleb bielcowych występuje we wsiach: Dąbrowa, Mokronosy, Międzyziesie, Piotrkowice, Turza, Wiśniewko i Stepuchowo. Są to gleby wytworzone przeważnie z piasku gliniastego lekkiego, o niedużej zawartości próchnicy. Pod nimi występuje glina lekka. Są to gleby z natury uboższe w składniki pokarmowe, dlatego wymagają należytego nawożenia. Należą przeważnie do kompleksu 4 (żytni bardzo dobry), 5 (żytni dobry), rzadziej 2 (pszenny dobry).

Na terenie całej gminy w lokalnych zagłębieniach występują czarne ziemie. Wytworzyły się one z utworów wodno-lodowcowych o składzie mechanicznym piasków gliniastych zalegających na lżejszym lub cięższym podłożu. W zależności od składu mechanicznego i warunków wilgotnościowych należą one do kompleksu 8 (zbożowo-pastewny mocny) lub 9 (zbożowo-pastewny słaby). A w niektórych przypadkach do 2.

W obniżeniach terenu, o wysokim poziomie wód gruntowych i o utrudnionym odpływie wód wytworzyły się gleby darniowe: murszowe i torfowe. Na glebach tych, w przeważającej części występują trwałe użytki zielone, rzadziej należą one do 9 kompleksu glebowo-rolniczego.

Użytki zielone zajmują 9% powierzchni gruntów rolnych. Występują one w dolinach cieków, w obniżeniach terenu, a częściowo również w sąsiedztwie zbiorników wodnych. Wśród użytków zielonych występują wyłącznie użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe. Brak użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych. Gleby użytków zielonych w zdecydowanej większości należą do kompleksu 3z – słabe i bardzo słabe, oparte na torfach niskich, silnie zakwaszone. Użytki zielone pełnią ważne funkcje ekologiczne, powinny więc być włączane w skład węzłowo-pasmowego systemu powiązań przyrodniczo-krajobrazowych, co przemawia za zachowaniem w niezmienionej postaci i ochroną tych terenów.

Pod względem bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych, gmina Damasławek należy do obszarów o bardzo korzystnych warunkach prowadzenia produkcji rolnej.

4.1.7. Klimat lokalny

Klimat gminy Damasławek, podobnie jak całego Niżu Polskiego, posiada cechy klimatu umiarkowanego, z dużymi wpływami mas powietrza morskiego i kontynentalnego. Na terenie gminy jest on modyfikowany ukształtowaniem terenu, podłożem, występowaniem lasów, obszarów zadrzewionych i zakrzewionych oraz otwartych przestrzeni rolniczych. Według regionalizacji klimatyczno-rolniczej R. Gumińskiego przedmiotowy obszar znajduje się w Dzielnicy Środkowej (VII). Zaliczana ona jest do najcieplejszych w obrębie kraju. Jest to jeden z najsuchszych regionów Polski. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi około 550 mm, a w miesiącu najwyższych opadów w ciągu roku (lipcu) wynosi poniżej 80 mm. W latach ciepłych zdarza się średni roczny opad w wysokości 450 – 500 mm. Średnia roczna temperatura wynosi ok. 8°C. Miesiącem najchłodniejszym jest styczeń, gdy średnia temperatura wynosi około -1,5°C, w miesiącu najcieplejszym (lipiec) średnia temperatura sięga 18,5°C. Liczba dni z przymrozkami waha się pomiędzy 100 a 110. Na przedmiotowym obszarze pokrywa śnieżna zalega ok. 40 – 60 dni, natomiast okres wegetacyjny trwa ok. 210 – 220 dni. Dominującym kierunkiem wiatru na terenie gminy jest wiatr zachodni i południowo-zachodni. Dominują wilgotne masy powietrza polarno-morskiego, które pochodzą z północnej części Oceanu Atlantyckiego.

4.1.8. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Damasławek nie występują żadne obszarowe formy ochrony przyrody. Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, na terenie gminy ustanowionych zostało 7 pomników przyrody ożywionej - pojedyncze drzewa i grupy drzew (Tabela 3.).

Tabela 3. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Damasławek

Lp.	Rodzaj tworzu/ nazwa	Lokalizacja	Typ pomnika	Akt prawny o utworzeniu
1.	drzewo platan klonolistny <i>Platanus xacerifolia</i> „Paweł”	rośnie przy bramie wjazdowej na terenie przy plebanii	jednoobiektowy	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.
2.	drzewo dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Herkules”	rośnie w parku dworskim	jednoobiektowy	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.
3.	grupa 5 drzew z gatunku dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Dębowa Korona”	rosną w parku dworskim	wieloobiektowy	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.
4.	drzewo dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Wincenty”	rośnie w parku dworskim	jednoobiektowy	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody.
5.	drzewo jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> „Sylwester”	rośnie w parku	jednoobiektowy	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody.
6.	drzewo lipa szerokolistna <i>Tilia platyphyllos</i> „Maria”	rośnie w pobliżu plebanii	jednoobiektowy	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody.
7.	drzewo lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> „Ostoja Kanonika”	rośnie w pobliżu plebanii	jednoobiektowy	Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody. Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała nr LXV/381/23 Rady Gminy Damasławek z dnia 28 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody.

Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl>

Korytarze ekologiczne

Teren gminy Damasławek znajduje się poza zasięgiem występowania obszarowych form ochrony przyrody, poza zasięgiem korytarzy ekologicznych wyznaczonych w opracowaniu pt. „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża, 2011 r.).

Na obszarze gminy ciągi ekologiczne o znaczeniu lokalnym stanowią tereny dolin rzecznych, naturalnych akwenów wodnych, podmokłych dolin cieków i rowów oraz płaty leśne. Jako liniowe elementy struktury biotycznej przestrzeni przyczyniają się do płynnego rozprzestrzeniania materii nieożywionej, zwierząt, roślin w różne części gminy. Korzystnie wpływają one na mikroklimat, ukierunkowując ruch mas powietrza i przewietrzając teren, przeciwdziałają przesuszaniu gleb, ograniczają erozję glebową (m.in. wiatrową) i regulują ubogie stosunki wodne. Do najistotniejszych lokalnych korytarzy ekologicznych w gminie należą:

- korytarz ekologiczny obejmujący dolinę Kanału Wapno-Laskownica oraz rynnę jeziora Czeszewskiego, występujący w północnej części gminy, o przebiegu równoleżnikowym. Korytarz ten jest pośrednio związany z większą strukturą

o charakterze przyrodniczym, znajdującą się poza granicami gminy, jaką jest dolina Gołanieckiej Strugi,

- korytarz ekologiczny obejmujący jezioro Stępuchowskie i dolinę rzeki Nielby, występujący w centralnej części gminy, przebiegający z południa w kierunku północno-wschodnim, lecz posiadający również swe istotne odgałęzienia w kierunku zachodnim (Dopływ z Werkowa, Kanał Łekiński) oraz wschodnim (Dopływ z Gruntowic, rowy melioracji podstawowej w miejscowości Dąbrowa i Turza). Korytarz ten poza granicami gminy Damasławek jest pośrednio związany z większą strukturą o charakterze przyrodniczym, jaką jest dolina rzeki Wełny

4.1.9. Szata roślinna, świat zwierząt

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne J. M. Matuszkiewicza (1993) według zbiorowisk potencjalnej roślinności naturalnej, gmina Damasławek położona jest w granicach Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego (B). Centralna i północna część gminy znajduje się w Krainie Notecko-Lubuskiej (B.1.), w Okręgu Poznańskim (B.1.6.), w Podokręgu Zieloneckim (B.1.6.k), natomiast wschodnia i południowa część gminy położona jest w Krainie Środkowowielkopolskiej (B.2.), w Okręgu Pojezierza Gnieźnieńskiego (B.2.1.), w Podokręgu Żnińskim (B.2.1.b).

Dział Brandenbursko-Wielkopolski wyróżnia się specyfiką zbiorowisk łąkowych, które należą do zespołu *Galio-Carpinetum*. Zbiorowiskiem charakterystycznym dla tego działu jest zespół acidofilnego lasu dębowego *Calamagrostio-Quercetum*. Na obszarze Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego dominują dwa typy krajobrazów roślinnych: krajobraz łąkowy związany głównie z obszarami wysoczyzn morenowych lub równin zastoiskowych z gliniastym lub ilastym podłożem, a także krajobraz borów i borów mieszanych, zajmujący równiny sandrowe oraz tarasy akumulacji rzecznej szczególnie w pradolinach, z podłożem piaszczystym. Znaczną rolę w omawianym Dziale odgrywają azonalne krajobrazy łąkowe, tj. krajobraz dolinowych łągów jesionowo-wiązowych i krajobraz łągów jesionowo-olszowych, co ma związek z rozległymi pradolinami, przebiegającymi równoleżnikowo przez ten obszar.

W granicach gminy Damasławek dominują obszary łąki środkowoeuropejskiej – odmiana śląsko-wielkopolska, w formie żyznej, w których występują takie gatunki jak: grab pospolity *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, dąb szypułkowy *Quercus robur* i buk pospolity *Fagus sylvatica*. Ponadto duży udział mają obszary łągi wiązowo-jesionowej, występujące poza dolinami, związane z wilgotnymi zagłębieniami, dolinami małych cieków i rynnami terenowymi. Ich charakter zdeterminowany jest przez ruch wody, niebędący zalewem powierzchniowym. Występują głównie na czarnych ziemiach. W dolinach rzecznych potencjalną roślinność naturalną stanowią nadrzeczne łągi olszowo-jesionowe.

Szata roślinna gminy jest dość uboga, a jej zróżnicowanie związane głównie z naturalnymi warunkami siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Dominującą formację roślinną na obszarze gminy stanowi roślinność pól uprawnych, gdyż grunty orne stanowią ok. 79% jej ogólnej powierzchni. Z roślin uprawnych dominują: pszenica (jara i ozima), żyto, jęczmień jary oraz mieszanki zbożowe. Uprawom polowym towarzyszą zbiorowiska roślinności segetalnej, chwastów jedno- lub dwuletnich oraz bylin, pozostające w zależności od rodzaju i pory zabiegów agrotechnicznych, np. mak piaskowy, chaber bławatek, czy wyka czteronasienna.

Dolinom rzecznych, rynnom jeziornym i wytopiskowym towarzyszy roślinność o charakterze łąkowym, ziołorośla i torfowiska. Biocenozy łąkowe zasiedlają takie gatunki jak: wiechlina łąkowa, kostrzewa czerwona, kostrzewa łąkowa, kupkówka pospolita, stokrotka pospolita, szczaw zwyczajny, jaskier rozłogowy, szarłat szorstki, mniszek lekarski, koniczyna łąkowa, rajgras wyniosły, lepnica biała.

Lasy na terenie gminy zajmują 176 ha, co stanowi 1,68% powierzchni ogólnej gminy. Jest to ilość znikoma, zatem nawet niewielkie enklawy leśne są niezwykle cenne zwłaszcza z punktu widzenia funkcji ekologicznej. Administracyjnie lasy te należą do Nadleśnictwa Durowo, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile. Największy zalesiony fragment gminy występuje na zachód od jeziora Stępuchowskiego. Pod względem siedliskowym przeważają: las mieszany świeży (LMśw) – 35,8%, las świeży (Lśw) – 32,4%

i las wilgotny (Lw) – 19,5%. W strukturze wiekowej największy udział mają drzewostany IV klasy wieku (61-80 lat) – 50,4% oraz III klasy wieku (41-60 lat) – 23,7%. Pod względem gatunkowym w drzewostanie dominuje dąb (48,7%) i sosna (41,9%). Ponadto do gatunków głównych należą: olsza, buk, świerk i brzoza. Do lasów ochronnych zaliczonych zostało ok. 42% powierzchni lasów gminy. Są to lasy cenne przyrodniczo.

Szatę roślinną gminy stanowią także zadrzewienia śródpolne, zadrzewienia przydrożne, a także roślinność nadwodna, występująca w sąsiedztwie rzek, rowów i zbiorników wodnych w postaci szuwar trzcinowych, trawiastych lub pałkowych. W przegłębieniach dolin cieków, rynien polodowcowych oraz obniżen wytopiskowych występuje roślinność bagienna i torfowiskowa, tworząca najbardziej naturalne stanowiska roślinne na obszarze gminy.

Na terenach zabudowanych, w ogrodach przydomowych występuje zarówno roślinność wysoka, jak i niska. Głównymi gatunkami drzew są: klony, lipy, brzozy, modrzewie, świerki, sosny, żywotniki oraz krzewy: lilak, jaśmin, żywotnik, głóg, jałowiec itp.

Zieleń urządzona na terenie gminy Damasławek zajmuje łącznie powierzchnię ok. 5,29 ha. Na zasoby zieleni urządzonej składają się drzewa i krzewy przyuliczne oraz osiedlowe, a także skwery, zieleńce i trawniki. Na powierzchniach zieleńców (trawników), występują krzewy, wśród których można spotkać świerk srebrny, świerk pospolity, sosnę czarną, żywotniki, lipę drobnolistną.

Cenne skupiska drzewostanu na terenie gminy stanowią również zabytkowe parki podworskie, aleje i szpalery drzew przydrożnych, cmentarze oraz zieleń przykościelna. W granicach opracowania występuje 9 założeń parkowych – parków dworskich i pałacowych, z których siedem wpisanych jest do rejestrów zabytków, a dwa objęte są ochroną konserwatorską. W parkach rosną m.in. buk pospolity, dąb szypułkowy, sosna wejmutka, lipy, brzozy, graby, daglezia, modrzew (Kołybki), wiąz szypułkowy, wierzba biała, topola kanadyjska, jesion wyniosły, czarny bez, berberys, głóg i jaśminowiec (Stępuchowo), czy dąb szypułkowy, brzoza, jesion, kasztanowiec, lipy, robinia biała (Dąbrowa). Część parków pozbawiona opieki straciła swój poprzedni charakter. Wiele drzew zostało zniszczonych, do wewnątrz wniknęły zbiorowiska roślinności ruderalnej lub segetalnej.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w serwisie internetowym geoserwis.gdos.gov.pl w granicach gminy stwierdzono występowanie 5 rodzajów cennych siedlisk przyrodniczych znajdujących się w wykazie Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej:

- 1) 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*,
- 2) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*),
- 3) 9190 Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*),
- 4) 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe),
- 5) 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*).

Siedlisko przyrodnicze 3150 występuje na jeziorze Stępuchowskim, natomiast pozostałe siedliska występują na terenach leśnych znajdujących się na zachód od jeziora Stępuchowskiego oraz w rejonie miejscowości Kopanina.

Fauna gminy Damasławek jest typowa dla nizin środkowopolskich. Większość występujących tu grup zwierząt związana jest z otwartymi obszarami pól i wilgotnymi terenami drobnych dolin rzecznych. Spośród awifauny lęgowej gminy Damasławek można wymienić między innymi: żurawia żerującego na łąkach i terenach podmokłych w okolicy Smuszewa i na północnym brzegu jeziora Stępuchowskiego, łabędzie nieme spotkane na rozlewiskach koło miejscowości Kołybki, czy gęsi na północnym brzegu jeziora Stępuchowskiego. Jednym z gatunków ptaków, który w gminie Damasławek występuje licznie, jest bocian biały, który gniazduje na ogół w obrębie terenów zabudowanych, szczególnie licznie w pobliżu wilgotnych łąk i pastwisk. Z uwagi na spadającą liczebność występowania tych ptaków, objęte są one ścisłą ochroną gatunkową. Podobnie większość występujących w gminie ptaków objęta jest ochroną gatunkową, m.in. łabędzie, żurawie i niektóre gatunki gęsi.

Na podstawie opracowania „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” ustalono, że w północnej części gminy znajduje się obszar ważny dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji „Stawy w Łukowie oraz Jezioro Czeszewskie”. Obszar ten stanowi ważne w regionie lęgowisko błotniaka stawowego (4–5 par), a także miejsce koncentracji ptaków w czasie migracji. Obserwowano tu m.in. duże skupiska czajek (do 500 osobników), siewek złotych (do 600 osobników), łabędzi czarnodziobych (do 60 osobników) i łabędzi krzykliwych (do 80 osobników). Obszar stanowi noclegowisko gęsi zbożowych i białoczelnych (do 1650 osobników).

Na całym obszarze gminy spotkać można jelenie, sarny, dziki, lisy, zające, wiewiórki. Drobne bezkręgowce licznie reprezentowane przez owady i pajęczaki, zamieszkują pola, łąki i lasy. Jezioro Stępuchowskie zarybiane jest tołpygą i węgorzem. Akwen wodny zasobny jest także w sandacza, leszcza oraz płóc.

4.1.10. Zabytki oraz inne kulturowe obszary chronione

Zabytki nieruchome

Zabytki architektury mieszkalnej oraz obiekty budownictwa objęte ochroną konserwatorską, zachowane na terenie gminy pochodzą głównie z XIX w. i początku XX w. Historyczna zabudowa występuje najliczniej na terenie wsi Damasławek. Najstarszym zachowanym zabytkiem architektury jest późnoklasycystyczny dworek, wzniesiony w 1 poł. XIX w. dla ówczesnych właścicieli Damasławka. Kiedy w 1911 r. rozpoczęto na terenie parku budowę kościoła (konsekrowanego w 1923 r.), dworek przebudowano adaptując go na potrzeby plebani przykościelnej. Pojedyncze przykłady historycznej zabudowy mieszkalnej zostały zachowane przy Rynku oraz przy ul. Kcyńskiej. Domy mieszkalne wzniesione w 1 ćw. XX w. są parterowe lub piętrowe, nakryte wysokim dachem, często został zachowany ozdobny detal architektoniczny. Wzdłuż ul. Kolejowej usytuowana jest historyczna zabudowa dworca kolejowego wraz z zespołem domów mieszkalnych pracowników kolei. Analogiczne domy mieszkalne, należące do zespołu dworcowego, znajdują się przy ul. Kcyńskiej. W pozostałych wsiach historyczna zabudowa zachowana jest bardzo nielicznie. Oprócz zabudowy wchodzącej w skład zespołów pałacowo (dworsko-) – parkowych, występuje także zabytkowa architektura sakralna. Jej przykładem jest zespół kościoła p.w. Św. Józefa w Kozielsku. W skład zespołu wchodzi: plebania wzniesiona w końcu XVIII w., neogotycki kościół z 1874 r. oraz dom parafialny z pocz. XX w.

Na terenie gminy Damasławek znajdują się zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. W niniejszym opracowaniu zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków zostały pogrupowane według miejscowości. Są to (stan na 31 grudnia 2025 r. wg opracowania Narodowego Instytutu Dziedzictwa):

Damasławek

- park dworski, 1 poł. XIX w., nr rej.: A-417 z 12.03.1982 r.
- dworek, ob. plebania, 1 poł. XIX w., nr rej.: A-584 z 3.05.1969 r.

Kołybki

- zespół pałacowy:
 - pałac, 1882 r., nr rej.: A-435 z 23.04.1983 r.
 - park, 1 poł. XIX w., nr rej.: A-391 z 18.03.1981 r.

Kopanina

- park dworski, 1 poł. XIX w., nr rej.: 1065/Wlkp/A z 23.06.1979 r.:
- kaplica grobowa rodziny Sobierajskich, w parku, 1830 r., nr rej.: 1066/Wlkp/A z 23.06.1979 r.

Kozielsko

- kościół par. pw. św. Józefa, 1869-1874, nr rej.: A-737 z 4.12.1992 r.
- plebania, XVIII w., nr rej.: A-587 z 3.05.1969 r.

Niemczyn

- kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, 1897 r., nr rej.: 759/Wlkp/A z 21.02.1989 r. i z 31.08.2009 r.
- cmentarz przy kościele (nieczynny), 1 poł. XIX w., nr rej.: jw.
- park dworski, 1 poł. XIX w., pocz. XX w., nr rej.: 726/Wlkp/A z 12.12.2008 r.
- kaplica ewangelicka, w parku, pocz. XX w., nr rej.: jw.

Smuszewo

- zespół pałacowy, nr rej.: 753/Wlkp/A z 23.06.1979 r., z 12.03.1982 r. i z 19.06.2009 r.:
- pałac, 1870-80, 1928 r.
- park, 2 poł. XIX w.

Starężyn

- park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-412 z 12.03.1982 r.

Stępuchowo

- zespół pałacowy:
- pałac, 1860-70, nr rej.: 1091/A z 29.04.1970 r.
- park, 1 poł. XIX w., XIX/XX w., nr rej.: A-392 z 28.03.1981 r.

Oprócz wyżej wymienionych obiektów na terenie gminy występują zabytki architektury i budownictwa, a także obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, ujęte w Krajowej Ewidencji Zabytków udostępnionej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, jak również w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Damasławek, sporządzonej we wrześniu 2010 r. w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych (w tym obiektów wpisanych do rejestru). Gmina Damasławek nie posiada Gminnej Ewidencji Zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków archeologicznych. Opracowano jedynie 2 karty adresowe dla zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków w 2010 r.

Na terenie gminy jedynie Damasławek posiada rozbudowany układ przestrzenny dostosowany do konfiguracji terenu i przebiegu dróg. W miejscowości występuje układ oparty na skrzyżowaniu czterech dróg, w miejscu przecięcia dróg utworzony został niewielki prostokątny rynek. Podobny układ oparty na skrzyżowaniu dróg powstał w Niemczynie oraz w mniejszej skali w Kozielsku i Turzy. Zabudowa wsi Starężyn i Mokronosy reprezentuje układ ulicówki z zabudową o zróżnicowanej gęstości, najczęściej usytuowaną po obu stronach drogi. W pozostałych wsiach gminy zabudowa nie utworzyła układu urbanistycznego – jest ona rozproszona. Taki układ istnieje we wsiach: Kołybki, Kopanina, Smuszewo oraz Stępuchowo. Obecnie żadna wieś nie posiada historycznego układu przestrzennego objętego ochroną konserwatorską.

Zabytki ruchome

Zabytki ruchome to przede wszystkim obiekty wchodzące w skład wyposażenia kościołów i kaplic. Na terenie gminy do rejestru zabytków wpisane są elementy stanowiące wyposażenie kościołów w Damasławku, Kozielsku i Niemczynie:

- 5 elementów wyposażenia kościoła pw. św. Stanisława Biskupa w Damasławku, nr rej. 560/Wlkp/B z dnia 12.04.1984 r.,
- 6 elementów wyposażenia kościoła pw. św. Józefa w Kozielsku, nr rej. 558/Wlkp/B z dnia 11.04.1984 r.,
- 3 elementy wyposażenia kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Niemczynie, nr rej. 559/Wlkp/B z dnia 12.04.1984 r.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy znajdują się 443 stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków. Dwa z nich zostały wpisane do rejestru zabytków:

- grodzisko wczesnośredniowieczne/osada kultury łużyckiej, AZP 42-32, stanowisko w miejscowości 1, na obszarze 93, nr rej. 1294/A z 29.11.1971 r.,
- grodzisko kultury łużyckiej, AZP 42-32, stanowisko w miejscowości 3, na obszarze 95, nr rej. 1293/A z 29.11.1971 r.

Dotychczasowe znaleziska archeologiczne na terenie gminy sięgają IV-V w. p.n.e. i pochodzą z kręgów kultury łużyckiej epoki brązu, kultury przeworskiej oraz wczesnego średniowiecza, świadcząc o wysokim poziomie tutejszej kultury materialnej. Osadnictwo skupiało się w okolicach obecnych wsi Strażynek, Kopanina, Kozielsko, Niemczyn, Damasławek, Turza, Stępuchowo i Smuszewo, sugerując ciągłość osadniczą na tym terenie. Wczesnośredniowieczne grodzisko (IX w.), założone na pozostałościach osady łużyckiej z okresu halsztackiego oraz grodzisko kultury łużyckiej w Smuszewie – stanowiska ujęte w rejestrze zabytków – są przykładem najciekawszych tego typu. Schemat budowy grodu w Smuszewie przypomina schemat znany z innych grodów obronnych kultury łużyckiej, jak np. Izdebno, Biskupin, Jurkowo czy Sobiejuchy, otaczających Poznań od wschodu i południa. Większość z nich lokowana była na wyspach lub wśród terenów podmokłych, w miejscach zwiększających obronność.

Cmentarze

Na terenie gminy znajduje się 12 zabytkowych cmentarzy, z czego 7 to cmentarze rzymskokatolickie, a 5 to cmentarze ewangelickie. Czynne są cmentarze rzymskokatolickie w Damasławku, Kozielsku i Niemczynie. Wszystkie cmentarze wpisane zostały do ewidencji zabytków. Cmentarz w Niemczynie z 1 poł. XIX w. uzyskał wpis do rejestru zabytków. Wymienione cmentarze posiadają w zbiorach Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dokumentację w postaci karty cmentarza. Zabytkowy charakter posiadają najstarsze cmentarze przykościelne w Kozielsku i w Niemczynie. Są one uporządkowane, z zachowanym starodrzewem. Na terenie cmentarza w Kozielsku zachowały się płyty nagrobne z XVIII w. i XIX w.

Założenia parkowe

Na obszarze gminy Damasławek zlokalizowanych jest 9 założeń parkowych – parków dworskich i pałacowych, z których siedem wpisanych jest do rejestrów zabytków, a dwa objęte są ochroną konserwatorską. Parki na terenie gminy ukształtowane zostały w XIX w., zgodnie z panującymi ówczesnie tendencjami – w formie krajobrazowych, swobodnych kompozycji. Bardzo zadbane jest park w Kołybkach. W pierwotnych granicach i z resztkami pierwotnej kompozycji zachowany jest park w Stępuchowie. Park w Damasławku został częściowo zrewitalizowany. Pozostałe prezentują stan zły: nieczytelna kompozycja, jak i pierwotne granice, pozbawiony pielęgnacji starodrzew, teren zarośnięty samosiejkami, uszkodzone urządzenia parkowe i zlikwidowana mała architektura.

4.1.11. Walory krajobrazowe

Walory krajobrazowe danego obszaru kształtuje środowisko naturalne i kulturowe. Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby opracowania Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego (uchwała Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r.), na terenie gminy Damasławek wyróżniono 4 typów krajobrazów: leśny, wiejskie, podmiejskie i osadnicze oraz wód powierzchniowych.

W granicach gminy dominuje krajobraz wiejski, cechujący się falistą rzeźbą terenu. W południowo-zachodniej części gminy krajobraz wiejski urozmaica obszar lasu oraz jezioro Stępuchowskie, a w jej północnej części – fragment rynny jeziora Czeszewskiego. Krajobraz podmiejski i osadniczy reprezentowany jest przez zabudowę w miejscowościach: Damasławek oraz Niemczyn.

Na terenie gminy Damasławek nie wyznaczono krajobrazów priorytetowych.

Spośród elementów niekorzystnie oddziałujących na krajobraz gminy wymienić należy obiekty budowlane rażąco odbiegające formą architektoniczną od tradycyjnych dla zabudowy wiejskiej form architektonicznych np.: bloki mieszkalne, pojedyncze nieharmonijne budynki mieszkalne i usługowe w miejscowościach, niejednorodne i niespójne elewacje budynków, niska estetyka budynków gospodarczych i obiektów pomocniczych zlokalizowanych przy budynkach mieszkalnych, ogrodzenia z prefabrykatów betonowych, tereny działalności gospodarczej w sąsiedztwie zabytkowych zespołów pałacowych i dworskich. Niekorzystna dla zachowania walorów krajobrazowych jest również presja inwestycyjna (rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej), która zaburza historyczny układ wsi. W krajobrazach wiejskich oprócz budynków wyróżniają się inne elementy antropogeniczne takie jak: drogi, napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, które wpływają negatywnie na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu. W granicach gminy znajduje się 20 turbin elektrowni wiatrowych, każda o nominalnej mocy do 3,0 MW, wysokości wieży do 125 m n.p.t i średnicy wirnika 112 m. Turbiny zlokalizowane są na działkach o nr ewid. 10/52, 13, 60, 62, obręb Kołybki, na działce o nr ewid. 1/1, obręb Kopanina, na działkach o nr ewid. 166, 174, obręb Mokronosy, na działce o nr ewid. 18/4, obręb Turza, na działce o nr ewid. 33/5, obręb Starężynek, na działkach o nr ewid. 69/10, 71/2, obręb Kozielsko oraz na działce o nr ewid. 97/2, obręb Gruntowice.

Na terenie gminy brak farm fotowoltaicznych o powierzchni powodującej dominację obiektu w krajobrazie.

4.2. Stan jakości środowiska

4.2.1. Stan jakości powietrza

Wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego na danym obszarze mają wielkość i rozkład przestrzenny źródeł emisji zanieczyszczeń, zarówno tych zlokalizowanych w granicach omawianego terenu, jak również źródeł znajdujących się w sąsiedztwie. Istotny wpływ mają również przemiany fizykochemiczne zachodzące w atmosferze oraz sposób kształtowania się czynników meteorologicznych.

Obecnie coraz większe znaczenie dla jakości powietrza atmosferycznego stanowią liniowe źródła zanieczyszczeń, tj. ciągi komunikacyjne z odbywającym się nimi ruchem samochodowym, będącym źródłem emisji zanieczyszczeń gazowych, powstających podczas spalania paliw płynnych w silnikach pojazdów, w tym m.in. węglowodorów aromatycznych (WWA), dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO) oraz substancji pyłowych, powstających w wyniku ścierania nawierzchni jezdni i opon pojazdów, zawierających w swoim składzie m.in. ołów, kadm, nikiel, miedź. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego tymi substancjami skutkuje z kolei zanieczyszczeniem gleb, wód powierzchniowych i podziemnych oraz roślin.

Innym źródłem zanieczyszczeń atmosferycznych jest emisja antropogeniczna pochodząca z procesów technologicznych oraz grzewczych w zakładach przemysłowych. Najistotniejsze zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie gminy Damasławek to:

- „Eco-Pal” Maciej Piotrowski i Wspólnicy w Mokronosach - producent brykietu opałowego i kominkowego;
- „Damłyn” Sp. z o.o. w Damasławku - przedsiębiorstwo zbożowo-młynarskie;
- „Dre-Styl” Piotr Ciesielski w Damasławku - zakład stolarski;
- PPHU „Tomas” Maciej Sierszulski w Damasławku - zakłady mięsne;
- „Ecor Product” Sp. z o.o. w Damasławku - produkcja opakowań;
- PPHU „KRYŚ-PAK” s.c. w Damasławku - suszenie i pakowanie soli;
- ZHU „PAK SOL” w Damasławku - konfekcjonowanie soli.

W szczególności unieszkodliwianie oparów suszonej soli może mieć istotne znaczenie dla jakości powietrza atmosferycznego.

Duża powierzchnia użytków rolnych oraz znaczenie rolnictwa w gminie powoduje, że wpływ na stan powietrza ma również funkcjonowanie działalności rolniczej i hodowlanej. Może ona stanowić źródło potencjalnych odorów, które nie są unormowane przepisami prawa. Na terenie

gminy funkcjonują farmy hodowlane, w tym dwie farmy o obsadzie ponad 210 DJP, zlokalizowane w Kołybkach i Stępuchowie.

Ponadto okresowe zagrożenie dla jakości powietrza stanowi tzw. „niska emisja”, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni oraz palenisk domowych, które nie podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza, opartych głównie na węglu jako paliwie. Stanowią one źródło emisji głównie SO₂ i pyłu zawieszonego do atmosfery.

Monitoring zmian jakości powietrza wraz z oceną poziomu substancji w powietrzu prowadzony jest na przedmiotowym obszarze przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

1. w klasyfikacji podstawowej:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines, tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.

2. w klasyfikacji dodatkowej:

- do klasy A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} – dla fazy II tj. $\leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- do klasy C1 – przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} – dla fazy II tj. $> 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- do klasy D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- do klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Dodatkową klasyfikację wprowadzono na potrzeby raportowania do Komisji Europejskiej.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

W roku 2025 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska opublikował „Roczną ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024”. Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Przedmiotowy raport prezentuje finalne wyniki oceny za rok 2024, uwzględniające podział Polski na strefy określony w załączniku do ustawy – Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z ww. ustawą gmina Damasławek należy do strefy wielkopolskiej. Na podstawie oceny poziomu poszczególnych substancji dokonano klasyfikacji stref, w których są dotrzymane lub przekraczane przewidziane prawem poziomy dopuszczalne lub docelowe oraz poziomy celów długoterminowych. Każdej strefie, dla każdego zanieczyszczenia przypisano właściwy symbol klasy.

W efekcie oceny przeprowadzonej pod kątem ochrony roślin, w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A (Ryc. 6.). W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego strefie przypisano klasę D2.

Ryc. 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
PL3003	strefa wielkopolska	A	A	A

¹⁾ Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa wielkopolska uzyskała klasę D2.

Źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl>

Pod kątem ochrony zdrowia dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. W przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. W ramach oceny wykonano również dodatkową klasyfikację zaliczając strefę wielkopolską:

- w przypadku ozonu dla poziomu celu długoterminowego - do klasy D2,
- w przypadku pyłu PM2,5 poziomu dopuszczalnego I fazy - do klasy A (Ryc. 7.).

Ryc. 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5)

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
PL3001	aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL3002	miasto Kalisz	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL3003	strefa wielkopolska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

²⁾ Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy strefa aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska uzyskały klasę A.

Źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl>

Na podstawie klasyfikacji stref województwa wielkopolskiego za rok 2024 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla jednej strefy województwa, tj. strefy wielkopolskiej – strefę zakwalifikowano do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się tzw. niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków. W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem. Jednakże wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 rejestrowane w sezonie grzewczym pozostają istotnym problemem. Nadal na tle województwa wyróżniają się miejscowości, w których przeważa indywidualne ogrzewanie budynków paliwem stałym. Na ich obszarach rejestruje się największą liczbę dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Uchwałą Nr XXI/391/20 z dnia 13 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954).

4.2.2. Stan jakości wód

Wody powierzchniowe

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki klasyfikacji wskaźników oraz oceny stanu JCWP rzecznych i jeziornych, w granicach których znajduje się gmina Damasławek, objętych monitoringiem w latach 2019 – 2024 (Tabela 4.).

Tabela 4. Klasyfikacja wskaźników JCWP rzecznych objętych monitoringiem w latach 2019 - 2024

Nazwa i kod JCWP	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasyfikacja elementów:			Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego
		biologicznych	hydromorfologicznych	fizykochemicznych	
Wełna od Lutomni do Nielby (RW60001618651)	Wełna - Nowa Wieś	3	1	>2	umiarkowany stan ekologiczny
Pomorka (RW6000101883669)	Pomorka - ujście do Gąsawki, Brzyskorzystewko	5	-	>2	zły stan ekologiczny
Gołaniecka Struga (RW60001818649)	Gołaniecka Struga - poniżej Laskownicy Małej	1	1	>2	umiarkowany stan ekologiczny
Dopływ z Gruntowic (RW600015186389)	Dopływ z Gruntowic - Zakrzewo	3	2	>2	umiarkowany stan ekologiczny
Nielba (RW6000181865299)	Nielba - Rgielsko	4	3	>2	słaby stan ekologiczny
Stępuchowskie (LW10208)	Jez. Stępuchowskie - stan. 01	3	1	>2	umiarkowany stan ekologiczny
Czeszewskie (LW10215)	Jez. Czeszewskie - stan. 01	2	1	>2	umiarkowany stan ekologiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry wskazuje cele środowiskowe ustalone dla JCWP i obszarów chronionych wraz z prezentacją wyników przeprowadzonej oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych. Cele środowiskowe ustalono w odniesieniu do wymagań dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. W poniższej tabeli przedstawiono cele środowiskowe określone dla JCWP rzecznych i jeziornych, w granicach których znajduje się gmina Damasławek (Tabela 5.).

Tabela 5. Cele środowiskowe dla JCWP rzecznych na obszarze dorzecza Odry

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
	stan/potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
JCWP rzecznych			
Wełna od Lutomni do Nielby (RW60001618651)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wełna w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Pomorka (RW6000101883669)	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
	stan/potencjał ekologiczny	stan chemiczny	
Gołaniecka Struga (RW60001818649)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ z Gruntowic (RW600015186389)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Nielba (RW6000181865299)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm)]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
JCWP jeziornych			
Stępuchowskie (LW10208)	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Czeszewskie (LW10215)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/mapa>

Osiągnięcie celów środowiskowych, określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, jest zagrożone dla wszystkich przedmiotowych JCWP, za wyjątkiem JCWP jeziornych Stępuchowskie. W Planie gospodarowania wodami zawarto informacje o zastosowanych odstępstwach czasowych, polegających na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP.

Wody podziemne

Ocenę jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w latach 2022 i 2023 (wg badań PIG) przeprowadzono w punktach monitoringowych zlokalizowanych w miejscowościach znajdujących się najbliżej terenu objętego opracowaniem, tj. Gołańcz w gminie Gołańcz w powiecie wągrowieckim oraz Dochanowo w gminie Żnin w powiecie żnińskim. Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 6.).

Tabela 6. Ocena jakości wód podziemnych w granicach JCWPd nr 42 i JCWPd nr 43 w latach 2022 – 2023

Kod JCWPd	Rok badań	Miejscowość	Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	Użytkowanie terenu	Klasa jakości końcowa
GW600042	2022	Gołańcz	29,00-45,00	2. Zabudowa miejska luźna	III
GW600043	2023	Dochanowo	20,00-21,00	7. Grunty orne	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Ocena stanu wód podziemnych wykonana została na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148). Zgodnie ww. rozporządzeniem klasa III oznacza wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku:

- a) naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub
- b) słabego wpływu działalności człowieka.

Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, zawartymi w opracowaniu pn. „Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na 2022 rok”, stan chemiczny, stan ilościowy i ogólny stan JCWPd nr 42 został oceniony jako dobry, a stan JCWPd nr 43 został oceniony jako słaby.

Podstawowym celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu, definiowanego w art. 2 Ramowej Dyrektywy Wodnej jako stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony jako co najmniej „dobry”. Ogólny stan JCWPd określany jest zatem na podstawie oceny stanu ilościowego oraz oceny stanu chemicznego JCWPd, przy czym o ogólnej ocenie stanu decyduje gorszy wynik.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, celem środowiskowym dla JCWPd nr 42 w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny, a w zakresie stanu ilościowego – dobry stan ilościowy. Z kolei dla JCWPd nr 43 celem środowiskowym w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny, z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników Na i Cl w II kompleksie (słaby stan w zakresie testu C2 - ingresja, ascenzja wód zasolonych), a celem środowiskowym w zakresie stanu ilościowego jest brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan w zakresie testu I2 - ingresja, ascenzja wód zasolonych).

Osiągnięcie celów środowiskowych w zakresie stanu ilościowego i chemicznego dla JCWPd nr 43 jest zagrożone, a dla JCWPd nr 42 jest niezagrażone.

4.2.3. Klimat akustyczny

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu wyrażone są:

- wskaźnikami L_{AeqD} - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz L_{AeqN} - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby,
- wskaźnikami L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) oraz L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem.

Dopuszczalne wartości poziomu hałasu w środowisku dla poszczególnych rodzajów terenów regulują przepisy ww. rozporządzenia Ministra Środowiska. Ich wartości zaprezentowano poniżej (Tabela 7.).

Spełnienie poniższych wymogów, określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska nie gwarantuje stworzenia mieszkańcom warunków, w których nie występuje uciążliwe

oddziaływanie hałasu. Przyjęte standardy podyktowane są realnymi możliwościami ograniczania hałasów.

Tabela 7. Dopuszczalne wartości poziomu hałasu w środowisku

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB								Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB							
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie energetyczne		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie energetyczne	
	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N
Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40	55	45	45	40	50	45	45	40	55	45	45	40
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	61	56	50	40	60	50	50	45	64	59	50	40	60	50	50	45
Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	61	56	50	40	55	45	45	40	64	59	50	40	55	45	45	40
Tereny domów opieki społecznej	61	56	50	40	55	45	45	40	64	59	50	40	55	45	45	40
Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40	55	45	45	40	64	59	50	40	55	45	45	40
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	55	45	60	50	50	45	68	59	55	45	60	50	50	45
Tereny zabudowy zagrodowej																
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe																
Tereny mieszkaniowo-usługowe																

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Hałas drogowy

Ze względu na powszechność występowania, zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne. Wpływ na klimat akustyczny obszaru gminy ma przede wszystkim ruch pojazdów odbywający się drogą wojewódzką nr 251, w mniejszym stopniu ruch odbywający się drogami powiatowymi i gminnymi.

W 2020 roku na drogach wojewódzkich przeprowadzony został Generalny Pomiar Ruchu, w tym na odcinkach drogi wojewódzkiej nr 251 w granicach gminy Damasławek. Wyniki prezentujące średni dobowy ruch na odcinkach ww. drogi, przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 8.). Na przedmiotowej drodze odbywa się głównie ruch lokalny, w którym udział pojazdów ciężarowych jest niewielki, a natężenie hałasu generowanego przez samochody cechuje się zmiennością w ciągu doby - większe w porze dziennej oraz znacząco mniejsze w porze nocnej. Należy zaznaczyć, że konflikty dotyczące hałasu komunikacyjnego mają

charakter lokalny (miejscowy). Dla drogi wojewódzkiej nr 251 w granicach gminy Damasławek nie sporządzono map akustycznych.

Tabela 8. Średni dobowy ruch na drodze wojewódzkiej nr 251 na terenie gminy Damasławek w 2020 roku

Nr drogi	Nazwa odcinka	Ilość pojazdów ogółem [poj./dobę]	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych [poj./dobę]						
			Motocykle	Sam osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Auto-busy	Ciągniki rolnicze
						bez przycz.	z przycz.		
DW251	KALISKA /DW241/ - NIEMCZYN	2816	24	2375	231	36	116	20	14
	NIEMCZYN - DAMASŁAWEK /GR. WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIEGO/	2944	34	2396	231	33	181	28	41

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gddkia>

Hałas kolejowy

Sieć kolejową na terenie gminy tworzą dwie jednotorowe, niezelektryfikowane regionalne linie kolejowe relacji Chojnice – Oleśnica (281) i Inowrocław Rąbinek – Drawski Młyn (206/236). Linia kolejowa nr 281 w granicach gminy Damasławek przeznaczona jest do ruchu towarowego i ogranicza się wyłącznie do sporadycznych przewozów ładunków ponadgabarytowych do lub z portu, bądź stoczni w Gdyni. Pasażerski transport kolejowy został zawieszony, a jego funkcję przejęła w całości komunikacja autobusowa.

Linia kolejowa w kierunku Wągrowca oraz Żnina została rozebrana.

W związku z powyższym hałas kolejowy nie wpływa w istotny sposób na klimat akustyczny gminy.

Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Damasławek nie występują zakłady przemysłowe oraz obiekty, których działalność istotnie wpływa na klimat akustyczny. Hałas generowany przez działalność istniejących przedsiębiorstw, baz transportowych, warsztatów samochodowych, zakładów stolarskich, czy obiektów usługowych ma charakter lokalny. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy on od rodzaju maszyn i urządzeń generujących hałas, izolacyjności pomieszczeń oraz prowadzonych procesów technologicznych. Hałas przemysłowy będzie więc zaznaczał się szczególnie w miejscach lokalizacji podmiotów gospodarczych. Wymaga on regularnych pomiarów emisyjnych oraz odpowiednich zabezpieczeń akustycznych.

Okresowo uciążliwości akustyczne generowane są przez pracę maszyn rolniczych na polach uprawnych.

Turbiny wiatrowe

W granicach gminy znajduje się 20 turbin elektrowni wiatrowych, każda o nominalnej mocy do 3 MW, wysokości wieży do 125 m n.p.t, średnicy wirnika 112 m i maksymalnym poziomie mocy akustycznej nieprzekraczającej 104 dB. Funkcjonowanie turbin wiatrowych jest źródłem dwóch rodzajów hałasu: mechanicznego (związanego z pracą generatora) oraz aerodynamicznego (wytwarzanego przez obracające się śmigła). Natężenie hałasu elektrowni wiatrowej jest uzależnione od wielu czynników, takich jak poziom mocy akustycznej, ukształtowanie terenu, szorstkość gruntu, prędkości i kierunek wiatru, wysokość wieży, a także ilość turbin. W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach

chronionych akustycznie należy podjąć działania zmierzające do ograniczenia hałasu do wartości dopuszczalnych, m.in. ograniczenie mocy akustycznej turbin w porze nocy.

4.2.4. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

Na obszarze gminy Damasławek główne źródło promieniowania elektromagnetycznego stanowią: napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia SN-15 kV i niskiego napięcia 0,4 kV, słupowe i kubaturowe stacje transformatorowe oraz 4 stacje bazowe telefonii komórkowej, zlokalizowane w Damasławku i Niemczynie.

Dopuszczalne poziomy promieniowania elektromagnetycznego, w odniesieniu do terenów i obiektów przebywania ludzi, określone poprzez graniczne wartości wielkości fizycznych, reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448), które ustala 10 kV/m jako wartość graniczną pola elektrycznego 50 Hz, dopuszczalną w środowisku, w miejscach dostępnych dla ludzi. Sprawdzenie dotrzymania standardów jakości środowiska w otoczeniu urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne następuje poprzez wykonanie pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju. Od 2018 roku na terenie gminy Damasławek nie prowadzono badań pól elektromagnetycznych. W 2020 roku najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Wągrowcu, gdzie wynik pomiarów PEM wyniósł 0,61 V/m. Natomiast w roku 2021 najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Janowcu Wielkopolskim, gdzie wartość pomiaru wynosiła <0,3 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomów dopuszczalnych.

4.2.5. Gospodarka odpadami

Na obszarze opracowania obowiązuje Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Damasławek, zatwierdzony uchwałą Nr XIII/153/20 Rady Gminy Damasławek z dnia 30 lipca 2020 r., ze zm. Na terenie gminy Damasławek największą grupę odpadów stanowią odpady komunalne. W 2023 roku zebranych zostało 1201,52 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. Odpady komunalne pochodzące z terenu nieruchomości zamieszkałych oraz odpady zielone dostarczane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Toniszewie, prowadzonego przez Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., natomiast odpady pochodzące z terenu nieruchomości niezamieszkałych trafiają do ITPOK w Poznaniu, NOVAGO Żnin Sp. z o.o., Sortowni Odpadów Alkom FHU w Poznaniu, ALTVATER Piła Sp. z o.o., Zakładu Utylizacji Clean City Sp. z o.o. oraz PW LS PLUS Sp. z o. o. Na terenie oczyszczalni ścieków w Damasławku znajduje się punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK).

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU

Ochrona środowiska związana jest z różnymi rodzajami ludzkiej aktywności i skupia się na takich zagadnieniach jak zanieczyszczenie powietrza, wód i gleb, gospodarce odpadami oraz takich zjawiskach jak utrata różnorodności biologicznej, wprowadzanie gatunków inwazyjnych czy genetycznie modyfikowanych.

Do istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu planu należą:

- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza (emisje z systemów grzewczych, z ciągów komunikacyjnych), a w konsekwencji konieczność prowadzenia działań na rzecz utrzymania jakości lub poprawy warunków aerosanitarnych,
- wzrost udziału powierzchni utwardzonych, zmiana warunków odpływu wód opadowych,
- osiągnięcie celów środowiskowych określonych dla JCW, w granicach których znajduje się przedmiotowy obszar,

- konieczność ochrony jakości wód podziemnych, z uwagi na położenie obszaru w zasięgu występowania GZWP,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana rolniczym użytkowaniem,
- wysoki poziom zalegania wód gruntowych na obszarach położonych w rejonie cieków wodnych.

Na terenie opracowania nie występują problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

6. ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu zmiany stanu środowiska będą następować w związku z realizacją obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzji o warunkach zabudowy. Część terenu gminy objęta jest miejscowymi planami, zatem omawiany obszar ulega już przekształceniom zgodnie z zasadami określonymi w tych dokumentach. Można zatem stwierdzić, że opracowanie projektu planu jest etapem przejściowym do osiągnięcia celu, jakim jest, między innymi, aktywna ochrona środowiska. Skuteczna ochrona lokalnych komponentów środowiska przyrodniczego, tj. lokalnych ciągów ekologicznych, cieków wodnych, lasów, zieleni przydrożnej, śródpolnej, przywodnej, w odróżnieniu od ponadlokalnych inwestycji celu publicznego, wymaga uwzględnienia i zabezpieczenia w aktach prawa miejscowego.

W wyniku realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wystąpić mogą przede wszystkim przekształcenia powierzchni ziemi i krajobrazu, w związku z posadowieniem budynków i obiektów im towarzyszących. Zmianie mogą ulec również warunki odpływu wód opadowych spowodowane utwardzeniem terenu. W związku z funkcjonowaniem zabudowy występować będzie emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodząca ze spalania paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków, emisja spalin z samochodów użytkowników terenu, jak również emisja hałasu komunikacyjnego. Z kolei zachowanie istniejących terenów lasu, terenów rolniczych i wód powierzchniowych będzie pozytywnie oddziaływać na krajobraz, powietrze oraz klimat.

Celem opracowania planu ogólnego jest zapewnienie ciągłości prowadzenia polityki przestrzennej i zrównoważonego rozwoju gminy Damasławek. Rozwój przestrzenny gminy należy dostosować do ciągle zmieniającej się sytuacji demograficznej i społecznej, która pociąga za sobą przemiany gospodarcze i ekonomiczne. Konsekwencją tych zmian jest rosnące zapotrzebowanie na nowe tereny inwestycyjne, zwłaszcza mieszkaniowe oraz związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Biorąc pod uwagę tendencje dotyczące procesów inwestycyjnych, ich skali, tempa i rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, konieczne jest zdefiniowanie polityki przestrzennej gminy, która będzie miała bezpośrednie przełożenie na zapisy prawa miejscowego i będzie prowadziła do harmonijnego rozwoju zabudowy, w celu uniknięcia tworzenia mozaiki funkcjonalnej (sąsiedztwo funkcji wzajemnie kolizyjnych, np. mieszkaniowych z przemysłowymi) oraz kreowania nowych struktur przestrzennych bez jednoznacznie sprecyzowanych priorytetów w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego gminy.

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PLANU

Do dokumentów rangi międzynarodowej ujmujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu należą ratyfikowane przez Polskę konwencje międzynarodowe:

- Konwencja Genewska (1979) w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości mająca na celu ochronę człowieka i jego środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza oraz dążenie do ograniczenia i stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, łącznie z transgranicznym zanieczyszczeniem powietrza na dalekie odległości,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (1992), której głównym celem jest zapobieganie dalszym zmianom klimatu globalnego, ze szczególnym uwzględnieniem długoterminowego jego ocieplania na skutek wzrostu stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze oraz Protokół z Kioto (1998) stanowiący uzupełnienie Konwencji klimatycznej,
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78 poz. 706), której podstawowym celem jest ochrona prawa każdej osoby do życia w środowisku odpowiednim dla jej zdrowia. Dla osiągnięcia celu w Konwencji określono działania w trzech obszarach dotyczących: zapewnienia społeczeństwu przez władze publiczne dostępu do informacji dotyczących środowiska, ułatwienia udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji mających wpływ na środowisko, rozszerzenia warunków dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska,
- Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji w 2000 roku ma na celu ochronę różnorodności krajobrazów europejskich, zarówno naturalnych, jak i kulturowych, a także racjonalne zagospodarowanie i planowanie krajobrazu,
- Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r., zwana Konwencją Maltańską, której celem jest ochrona dziedzictwa archeologicznego jako źródła zbiorowej pamięci europejskiej i jako instrumentu dla badań historycznych i naukowych.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej nałożyła na Polskę nowe obowiązki, wynikające z konieczności dostosowania prawa polskiego do regulacji unijnych. Ochrona środowiska wraz z Traktatem z Maastricht (1991) włączona została przez Wspólnoty Europejskie do spisu ich stałych zadań, dla których określono cele działań zapobiegawczych i regulujących. Obecnie prawo Unii Europejskiej regulujące ochronę środowiska liczy sobie kilkaset aktów prawnych, obejmujących dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia. Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska zaliczyć należy m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie, a także lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Do dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym, formułujących cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia omawianego projektu planu, zaliczyć można:

- Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, której celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko,

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, której celem jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych,
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu, która ustanawia szczególne środki, określone w art. 17 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60/WE, w celu zapobiegania i ochrony przed zanieczyszczeniem wód podziemnych,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, która ma na celu m.in. utrzymanie jakości powietrza, tam gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach.

Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym zostały przeniesione do krajowych i lokalnych dokumentów i na ich podstawie są realizowane. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Istotne z punktu widzenia opracowywanego dokumentu są takie opracowania jak: Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, a także Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025z perspektywą do roku 2029.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Kierunki interwencji obejmują wszystkie obszary tematyczne polityki ochrony środowiska. Stanowią wiązki działań i projektów strategicznych przyczyniających się do realizacji celów szczegółowych PEP2030:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
 - Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
 - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
 - Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
 - Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
 - Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
 - Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
 - Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;

- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.
3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych:
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu;
 - Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

W odniesieniu do wyżej wymienionych celów PEP2030 w projekcie planu wyznaczono strefy planistyczne dedykowane nowej zabudowie, które skupiają się głównie na istniejącej zabudowie poszczególnych miejscowości, z uwzględnieniem dostępu do sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej. W celu ochrony walorów przyrodniczych wyznaczono strefy planistyczne otwarte (SO), obejmujące lasy, otwarte tereny rolnicze oraz wody powierzchniowe, w których utrzymano obecne użytkowanie terenów, bez możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Istotnym dokumentem na poziomie krajowym, dotyczącym ochrony wód jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r., w którym zapisano cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd). W trakcie wyznaczania celów środowiskowych dla wód powierzchniowych na IV cykl planistyczny (2022–2027) bazowano na procedurze przyjętej w cyklu poprzednim 2016–2021 (aPGW). Analogicznie, cele środowiskowe ustalono w odniesieniu do wymagań dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Podczas oceny stanu wód i wyznaczania celów środowiskowych wykorzystano najnowsze dane i opracowania, w tym nowe metodyki określania stanu elementów biologicznych i hydromorfologicznych, aktualizację wyznaczania SZCW i SCW, oraz zweryfikowaną typologię wód.

Obszar gminy Damasławek zlokalizowany jest w granicach 5 JCWP rzecznych: Welna od Lutomni do Nielby (RW60001618651), Pomorka (RW6000101883669), Gołaniecka Struga (RW60001818649), Dopływ z Gruntowic (RW600015186389), Nielba (RW6000181865299) oraz 2 JCWP jeziornych: Stępuchowskie (LW10208), Czeszewskie (LW10215), na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty. Osiągnięcie celów środowiskowych, określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, jest zagrożone dla wszystkich przedmiotowych JCWP, za wyjątkiem JCWP jeziornych Stępuchowskie. W Planie gospodarowania wodami zawarto informacje o zastosowanych odstępstwach czasowych, polegających na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP.

Podstawowym celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu, definiowanego w art. 2 Ramowej Dyrektywy Wodnej jako stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony jako co najmniej „dobry”. Ogólny stan JCWPd określany jest zatem na podstawie oceny stanu ilościowego oraz oceny stanu chemicznego JCWPd, przy czym o ogólnej ocenie stanu decyduje gorszy wynik.

Obszar gminy położony jest w zasięgu dwóch jednolitych części wód podziemnych: JCWPd nr 42 (GW600042) oraz JCWPd nr 43 (GW600043). Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, celem środowiskowym dla JCWPd nr 42 w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny, a w zakresie stanu ilościowego – dobry stan ilościowy. Z kolei dla JCWPd nr 43 celem środowiskowym w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny, z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników Na i Cl w II kompleksie (słaby stan w zakresie testu C2 - ingresja, ascenzja wód zasolonych), a celem środowiskowym w zakresie stanu ilościowego jest brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan w zakresie testu I2 - ingresja, ascenzja wód zasolonych).

Osiągnięcie celów środowiskowych w zakresie stanu ilościowego i chemicznego dla JCWPd nr 43 jest zagrożone, a dla JCWPd nr 42 jest niezagrażone.

Ustalenia projektu planu zapewniają rozwój struktur osadniczych w sposób efektywny, poprzez wyznaczenie stref planistycznych dla nowej zabudowy kubaturowej w poszczególnych miejscowościach, adekwatnie do obowiązujących aktów planowania przestrzennego oraz istniejącego zagospodarowania, z uwzględnieniem dostępu do sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej. Ponadto zachowuje się istniejące wody powierzchniowe, poprzez wyznaczenie stref planistycznych otwartych (SO), bez możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej. Mając na uwadze powyższe zakłada się, że wprowadzone w projekcie planu ustalenia nie przyczynią się do pogorszenia jakości wód na omawianym terenie i nie spowodują nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w zakresie pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P
Projekt planu uwzględnia działania naprawcze zawarte w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, przyjętym Uchwałą Nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r., poz. 5954).
Do działań naprawczych zawartych w „Programie” należą:

1. Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej.
2. Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej.
3. Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin.
4. Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych.
5. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.
6. Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich.
7. Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej.
8. Edukacja ekologiczna.
9. Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

Za realizację działania nr 9 odpowiedzialny jest organ uchwałodawczy gminy. Działanie polega na umieszczaniu odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie:

- układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta;
- wprowadzania zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu;
- zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych;
- kształtowania zabudowy w sposób umożliwiający swobodny przepływ mas powietrza;
- stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej towarzyszącej zabudowie;
- tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków, skwerów;
- uwzględniania rozbudowy i kształtowania sieci ulic obwodowych powodujących eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego, oraz umożliwiających uspokojenie ruchu, tworzenia stref ruchu pieszego i uspokojonego w szczególności w centrach miast;
- wdrażania rozwiązań systemowych dedykowanych rozwojowi ruchu rowerowego i pieszego.

Odnosząc się do ww. działań naprawczych, w projekcie planu wyznaczono strefy planistyczne dla zabudowy kubaturowej zachowując koncentrację funkcji mieszkaniowych o większej intensywności oraz usług lokalnych i ponadlokalnych w największych miejscowościach gminy, jak również wyznaczono strefy planistyczne otwarte (SO), obejmujące lasy, otwarte tereny rolnicze oraz wody powierzchniowe, w których utrzymano obecne użytkowanie terenów, bez

możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej. Realizacja powyższych zapisów projektu planu przyczyni się do zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz rozwoju zabudowy, umożliwiając jej przewietrzanie względem głównych kierunków panujących wiatrów.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy Damasławek, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla poszczególnych obszarów interwencji określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji:

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii
- Zmniejszenie emisji pochodzącej ze spalania paliw podczas ogrzewania budynków i transportu
- Zwiększenie efektywności energetycznej w mieście
- Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy

Kierunek interwencji: Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona środowiska i ludności przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunek interwencji: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony wód
- Utrzymanie wód

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Poprawa systemu gospodarki wodno-ściekowej

Kierunek interwencji: Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona złóż kopalin

Kierunek interwencji: Racjonalna eksploatacja kopalin

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni

Kierunek interwencji: Zapobieganie niekorzystnym zmianom środowiska glebowego

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Wzrost ilości zebranych selektywnie odpadów
- Usuwanie wyrobów azbestowych z terenu gminy

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona ekosystemów i walorów przyrodniczych gminy

Kierunki interwencji:

- Rozwój i utrzymanie zieleni urządzonej i obszarów chronionych
- Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ochrona środowiska przed poważnymi awariami

Kierunek interwencji: Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska

Obszar interwencji: Działania systemowe

Cel: Działania edukacyjne i zarządzanie ochroną środowiska

Kierunek interwencji: Wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskiem

Odnosząc się do wyżej wymienionych kierunków interwencji w projekcie planu delimitację stref planistycznych wykonano w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. Strefy planistyczne wielofunkcyjne umożliwią zachowanie i rozwój działalności gospodarczej oraz infrastruktury technicznej i społecznej. W celu ochrony zasobów przyrodniczych gminy wyznaczono strefy planistyczne otwarte (SO), obejmujące lasy, otwarte tereny rolnicze, a także wody powierzchniowe, w których utrzymano obecne użytkowanie terenów, bez możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej. W celu zmniejszenia zagrożenia oraz minimalizacji skutków w przypadku wystąpienia awarii w projekcie planu na trasie przebiegu linii elektroenergetycznych utrzymano istniejące zagospodarowanie terenu poprzez wyznaczenie stref otwartych, bez możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że wprowadzone w projekcie planu ustalenia są zgodne z celami polityki krajowej, regionalnej i lokalnej w zakresie ochrony obszarów cennych przyrodniczo, ochrony krajobrazu, ochrony powietrza oraz ochrony i kształtowania zasobów wodnych. Wdrożenie ustaleń projektu planu umożliwi realizację celów polityki przestrzennej, określonych w ww. dokumentach strategicznych.

8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

8.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na formy ochrony przyrody, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Obszar opracowania znajduje się poza zasięgiem występowania obszarów Natura 2000.

Najbliżej położonymi obszarami Natura 2000 są:

- specjalny obszar ochrony Jezioro Kaliszańskie PLH300044 - znajdujący się w odległości ok. 12,0 km na zachód od granic gminy,
- specjalny obszar ochrony Łąki Trzęślicowe w Foleszu PLH040027 - znajdujący się w odległości ok. 12,1 km na północny-wschód od granic gminy.

Z uwagi na dystans dzielący teren gminy Damasławek od obszarów Natura 2000 stwierdza się, że realizacja ustaleń projektu planu nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność.

Na terenie gminy Damasławek nie występują żadne obszarowe formy ochrony przyrody.

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, na terenie gminy ustanowionych zostało 7 pomników przyrody ożywionej - pojedyncze drzewa i grupy drzew.

W projekcie planu w miejscach występowania pomników przyrody wyznaczono strefy przewidziane pod zabudowę: strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), strefę zieleni i rekreacji (SN) i strefy usługowe (SU). Strefy, w ramach których możliwa jest realizacja zabudowy, wyznaczono zgodnie z aktualnym sposobem zagospodarowania terenu oraz przeznaczeniem terenu ustalonym w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Mając na uwadze charakter projektowanego dokumentu należy stwierdzić, że wyznaczenie stref planistycznych SJ, SN i SU na obszarach występowania pomników przyrody nie przesądza na tym etapie o możliwości ich fizycznego zniszczenia. Zasady ochrony pomników przyrody zostaną ustalone na etapie sporządzania

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których będzie można zapisać szczegółowe ustalenia gwarantujące ich prawidłową ochronę. Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, że ustalenia projektu planu nie wpłyną znacząco negatywnie na pomniki przyrody.

8.2. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko i poszczególne jego elementy, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

8.2.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Znaczącego oddziaływania na powierzchnię ziemi, o charakterze stałym i długoterminowym należy spodziewać się w granicach wyznaczonych w projekcie planu stref planistycznych, w granicach których możliwa będzie realizacja nowej zabudowy, tj. w strefach SW, SJ, SZ, SR, SU, SP, SN, SI. Lokalizacja zabudowy wraz z towarzyszącymi elementami zagospodarowania terenu spowoduje uszczelnienie fragmentów powierzchni biologicznie czynnej, usunięcie roślinności oraz wierzchniej warstwy gleby. Ponadto istnieje możliwość wystąpienia zmian w ukształtowaniu terenu, obejmujących między innymi wykonanie wykopów, niwelacji i wyrównania powierzchni terenów w związku z nowym zainwestowaniem. Możliwa będzie również realizacja kondygnacji podziemnych, co wiązać się będzie ze znacznymi przekształceniami w budowie geologicznej wierzchnich warstw gruntu. Przy lokalizacji inwestycji należy przeprowadzić w zależności od potrzeb, w tym dla lokalizacji podpiwniczenia, badania geotechniczne warunków posadowienia obiektów budowlanych. Zmiany w ukształtowaniu terenu oraz strukturze gruntu wystąpią także w przypadku realizacji robót budowlanych w zakresie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. Na skutek ich przeprowadzenia mogą nastąpić zmiany we właściwościach fizycznych i chemicznych podłoża, jak również przekształcenie powierzchni ziemi o charakterze lokalnym i krótkoterminowym, związane z wykonaniem wykopów.

W kontekście wyżej wymienionych negatywnych skutków realizacji planowanych inwestycji należy podkreślić, że w projekcie planu granice stref planistycznych dedykowanych nowej zabudowie wyznaczono na bazie istniejącego zagospodarowania, rozszerzając je w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy, a także zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W celu zminimalizowania negatywnego wpływu planowanych inwestycji na środowisko, w projekcie planu ustala się parametry zabudowy lokalizowanej w poszczególnych strefach planistycznych, m.in. maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Dzięki wyżej wymienionym ustaleniom projektu planu, część powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę pozostanie czynna przyrodniczo, gdyż będzie stanowiła tereny nieutwardzone i zagospodarowane zielenią.

Skutkiem realizacji wszystkich przedsięwzięć budowlanych będzie powstawanie mas ziemnych, które należy w odpowiedni sposób zagospodarować lub usunąć z terenu inwestycji, zgodnie z przepisami odrębnymi, tj. ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz przepisami wykonawczymi do tych ustaw. W przypadku zanieczyszczenia gleby lub ziemi konieczne jest przeprowadzenie rekultywacji, zgodnie z przepisami odrębnymi, tj. ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Zgodnie z ustaleniami projektu planu zachowuje się istniejące tereny lasów oraz tereny zieleni, poprzez wyznaczenie w miejscach ich występowania zasadniczo stref planistycznych otwartych (SO). Lasy znajdujące się na terenach zabudowanych zostały włączone do strefy dopasowanej do funkcji, którą pełni zabudowa w ich otoczeniu, z ustaleniem w profilu dodatkowym strefy planistycznej terenu lasu. Takie zapisy podczas procedowania aktu planowania przestrzennego umożliwią zachowanie dotychczasowej funkcji lasu. Należy zwrócić uwagę na pozytywny aspekt zachowania lasów i terenów zadrzewionych, którego

konsekwencją będzie ochrona gleb przed zanieczyszczeniami, przesuszeniem, nadmiernym uwilgotnieniem oraz erozją wodną i wietrzną.

W granicach opracowania występują grunty rolne klas bonitacyjnych II-III. Przy wyznaczaniu stref planistycznych na tych gruntach wzięto pod uwagę potrzeby rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zapewniono odpowiednią przestrzeń dla jej rozwoju. W znacznej części tereny te zostały objęte w projekcie planu strefami otwartymi (SO) bez żadnego profilu dodatkowego. Część gruntów rolnych klas II-III objęto strefami dedykowanymi zabudowie, m.in. strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), strefę usługową (SU), strefę gospodarczą (SP), w oparciu o maksymalne rozszerzenie granic OUZ, zgodnie z zasadami przewidzianymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy, a także w oparciu o indywidualne rozstrzygnięcia. Strefy te wyznaczono w sąsiedztwie istniejącego zagospodarowania. Z uwagi na lokalizację przedmiotowych gruntów II-III klasy w sąsiedztwie terenów zabudowanych oraz rozwijającą się zabudowę w granicach poszczególnych miejscowości, uznano za zasadną zmianę przeznaczenia tych gruntów na cele budowlane i tym samym pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych, które przyczynią się do rozwoju jednostek osadniczych. Dla realizacji inwestycji na gruntach rolnych klas bonitacyjnych II-III, niezbędne będzie opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w procedurze którego złożony zostanie wniosek do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na przeznaczenie tych gruntów na cele nierolnicze.

Potencjalnym zagrożeniem dla powierzchni ziemi będzie ewentualne, niewłaściwe gromadzenie odpadów stałych w obrębie działek, do czasu ich odbioru i wywiezienia do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych lub na składowisko. Na etapie funkcjonowania inwestycji odpady należy gromadzić w sposób selektywny w miejscach do tego przeznaczonych na terenie działki budowlanej. Dalsze ich zagospodarowanie nastąpi zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Damasławek oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, tj. ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, których ustalenia mają na celu zapewnienie ochrony powierzchni ziemi przed skażeniem.

Na etapie eksploatacji elektrociepłowni biogazowych, dopuszczonych w wybranych strefach otwartych (SO), powstawać będą odpady z beztlenowego rozkładu odpadów, tj. ciecz oraz prefermentowane odpady z beztlenowego rozkładu odpadów zwierzęcych i roślinnych. Przewiduje się, że odpady te będą selektywnie przechowywane, a następnie zostaną przekazane do rolniczego wykorzystania jako nawóz. Należy zaznaczyć, że zarówno reszta pofermentacyjna stała, jak i ciekła, będą mogły być stosowane do celów rolniczych dopiero po spełnieniu wymogów określonych w ustawie z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu. W przypadku stałej masy pofermentacyjnej będzie możliwe jej wykorzystanie, jako biomasy energetycznej (spalenie w celach energetycznych w innej elektrociepłowni).

Na terenie gminy Damasławek występują 2 tereny zagrożone ruchami masowymi. Oba tereny wyznaczono na zachodnim brzegu jeziora Stępuchowskiego, w obrębie stromego zbocza rynny jeziornej. W projekcie planu uwzględniono te tereny poprzez wyznaczenie w miejscach ich występowania strefy otwartej (SO) bez żadnego profilu dodatkowego. W związku z powyższym na terenach zagrożonych ruchami masowymi nie przewiduje się lokalizacji zabudowy kubaturowej. Należy zaznaczyć, że tereny zagrożone ruchami masowymi powinny pozostać obszarami niezagospodarowanymi przez człowieka, z wyjątkiem możliwej gospodarki rolniczej i leśnej. Należy również dbać o zachowanie szaty roślinnej porastającej te obszary, ponieważ w istotny sposób hamuje ona rozwój procesów ruchów masowych.

W celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, obszar działek zróżnicowanych pod względem ukształtowania terenu należy zabezpieczyć przed potencjalnym przemieszczaniem się mas ziemi, mogącym wystąpić na skutek działania siły ciężkości, wód opadowych czy wiatru. W celu ochrony skarp przed osuwaniem, spływaniami lub wymywaniem zaleca się przykładowo lokalizację murków oporowych, wykonanie przypór z koszy siatkowo kamiennych, umocnienie geomatą czy biozabudowę skarp. Ponadto obiekty

budowlane w granicach terenów zagrożonych ruchami masowymi należy lokalizować z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych.

8.2.2. Oddziaływanie na krajobraz

W zakresie oddziaływania na krajobraz w strefach planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, tj. w strefach SW, SJ, SZ, SR, SU, SP, SN, SI, przewiduje się wystąpienie przekształceń o charakterze bezpośrednim, stałym i skumulowanym, związanych z nowym zainwestowaniem. Zasadniczo w projekcie planu strefy planistyczne dedykowane zabudowie wyznaczono zgodnie z zasięgiem wynikającym z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bądź obecnego zagospodarowania, rozszerzając je w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy. Istotny wpływ na krajobraz będzie miał rozwój zabudowy na terenach obecnie niezabudowanych, otwartych, m.in. w rejonie miejscowości Damasławek i Niemczyn, gdzie na terenach aktualnie użytkowanych rolniczo wyznacza się rozległe strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) oraz strefę gospodarczą (SP). Rozwój zabudowy w tych strefach będzie wiązał się z budową budynków, urządzeń budowlanych, infrastruktury technicznej i infrastruktury komunikacyjnej oraz wykonaniem elementów towarzyszących, np. oświetleniem terenów komunikacji, lokalizacją urządzeń reklamowych. Wskaźniki zagospodarowania terenu w poszczególnych strefach planistycznych ustalono zgodnie z parametrami obowiązującymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także jako adaptację istniejącej zabudowy, bądź na poziomie wskaźników średnich, charakterystycznych dla gminy. Obszary przeznaczone pod nową zabudowę będą zatem stanowiły kontynuację aktualnego sposobu zagospodarowania, tym samym planowane inwestycje nie będą dominować w istniejącym krajobrazie. Należy jednak zaznaczyć, że odbiór wizualny poszczególnych fragmentów omawianej przestrzeni będzie miał charakter subiektywny i będzie zależny od zastosowanych form architektonicznych.

Respektując zapisy Konwencji Krajobrazowej w projekcie planu dla stref planistycznych przyjęto parametry i wskaźniki urbanistyczne, w tym maksymalną wysokość zabudowy, maksymalną intensywność zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy, jak również minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, mające na celu ochronę ładu przestrzennego i krajobrazu. Uszczegółowienie struktury przestrzennej terenów aktualnie nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nastąpi w trybie opracowania dokumentu planistycznego. Prognozuje się, że na terenach powierzchni biologicznie czynnej wprowadzone zostaną nasadzenia zieleni towarzyszące zabudowie, co pozwoli na zwiększenie atrakcyjności krajobrazu, jak również poprawi estetykę nowo zainwestowanych terenów.

Pozytywnie na walory krajobrazowe wpłynie wyznaczenie w projekcie planu stref zieleni i rekreacji (SN) oraz stref otwartych (SO), w których dopuszczono m.in. tereny zieleni urządzonej. Skutkiem ochrony ww. obszarów przed nową zabudową kubaturową będzie utrzymanie dotychczasowego użytkowania tych terenów, w tym zachowanie walorów widokowych dolin rzecznych i jeziornych, otwartych terenów rolniczych, terenów lasów oraz cennych wizualnie obszarów zadrzewionych.

W przypadku stref SO, w granicach których dopuszczono możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych, nastąpi przekształcenie krajobrazu związane z wprowadzeniem elementów farmy fotowoltaicznej. W ramach tego typu inwestycji możliwa będzie realizacja paneli fotowoltaicznych na stelażach (konstrukcjach wsporczych), magazynów energii, stacji transformatorowych oraz obiektów liniowych i punktowych, np. linii napowietrznych, urządzeń, oświetlenia, monitoringu, instalacji odgromowych, co spowoduje przekształcenie obecnego otwartego krajobrazu pól uprawnych. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na krajobraz zaleca się zastosowanie powłoki antyrefleksyjnej na panelach fotowoltaicznych, aby wyeliminować możliwość odbicia światła i oślepiania ludzi lub ptaków, zastosowanie neutralnych kolorów dla obiektów kubaturowych oraz realizację linii elektroenergetycznych jako podziemnych.

Zgodnie z ustaleniami projektu planu w wybranych strefach otwartych (SO) możliwa będzie budowa nowych turbin elektrowni wiatrowych. Należy zaznaczyć, że możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych ograniczono wyłącznie do terenów, na których instalacje tego typu zostały dopuszczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Realizacja turbin będzie mieć znaczący wpływ na krajobraz, z uwagi na dużą wysokość obiektów oraz ich element ruchomy w postaci śmigła elektrowni. Elektrownia wiatrowa będzie widoczna również w porze nocnej, ze względu na migającą czerwoną lampkę umieszczaną na gondoli. Do najważniejszych czynników wpływających na ekspozycję elektrowni w krajobrazie należą: ukształtowanie terenu, formy użytkowania terenu, geometria rozmieszczenia elektrowni wiatrowych oraz ich odległość od jednostek osadniczych, typ masztu elektrowni (lity lub kratownicowy) oraz rodzaj turbiny, wysokość konstrukcji elektrowni wiatrowej, a także kolorystyka konstrukcji. Przewiduje się, że planowane turbiny elektrowni wiatrowych będą widoczne w zróżnicowanym zakresie ze wszystkich stron, zarówno w całości (elektrownie widoczne od podstawy), jak i częściowo (górne części elektrowni widoczne ponad wzniesieniami terenu, drzewami, zabudową i innymi przesłonami). Elektrownie wiatrowe widoczne będą z szeregu miejsc stałego przebywania ludzi. W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania elektrowni wiatrowych na krajobraz, zaleca się zastosowanie neutralnej kolorystyki ich elementów, a także nie umieszczanie na konstrukcji elektrowni reklam, poza standardowym oznakowaniem producenta urządzenia lub inwestora.

8.2.3. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Na etapie realizacji dopuszczonych w projekcie planu inwestycji wpływ na stan czystości powietrza będzie miała emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, o charakterze nieorganizowanym, związana z robotami budowlanymi. Zagrożeniem jakości powietrza będą prace przy użyciu specjalistycznego sprzętu budowlanego, transport i przeładunek materiałów budowlanych. Wpływ na skalę emisji będą miały warunki atmosferyczne, takie jak: wilgotność powietrza, częstość, wielkość i rodzaj opadów, temperatura powietrza, siła i częstość występowania wiatrów. Wyżej wymienione oddziaływania będą miały charakter krótkoterminowy i wystąpią jedynie w fazie realizacji inwestycji.

Funkcjonowanie istniejącej i nowej zabudowy będzie wiązać się z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, powstających na skutek spalania paliw w instalacjach grzewczych, tj. SO₂, NO₂, CO, CO₂, pyły. Należy zaznaczyć, że w odniesieniu do eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw do celów grzewczych obowiązują ustalenia uchwały Nr XXXIX/941/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Według przepisów ww. uchwały w instalacjach, w których następuje spalanie paliw stałych, takich jak kocioł, kominek lub piec, zakazuje się stosowania następujących paliw:

- 1) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem;
- 2) mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
- 3) paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15%;
- 4) węgla kamiennego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, nie spełniających któregokolwiek z poniższych parametrów jakościowych:
 - a) wartość opałowa co najmniej 23 MJ/kg,
 - b) zawartość popiołu nie więcej niż 10%,
 - c) zawartość siarki nie więcej niż 0,8%;
- 5) biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

Według przepisów § 4 ww. uchwały, w przypadku instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych, takich jak kocioł, kominek lub piec, jeżeli dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji spełniających łącznie następujące warunki:

- 1) zapewniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń, określonych w ust. 1 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193, str. 100; z 2016 r. L 346, str. 51);
- 2) umożliwiających wyłącznie automatyczne podawanie paliwa, za wyjątkiem instalacji zgazowujących paliwo;
- 3) nieposiadających rusztu awaryjnego oraz elementów umożliwiających jego zamontowanie.

Według przepisów § 5 ww. uchwały, w przypadku instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych, takich jak kocioł, kominiek lub piec, jeżeli wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy lub bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń, określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193, str. 1; z 2016 r. L 346, str. 51).

W kontekście możliwości lokalizacji obiektów produkcyjnych w strefach gospodarczych (SP) zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 144 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Zatem do obowiązków inwestora będzie należało zastosowanie na terenie przedsięwzięcia odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych skutecznie ograniczających rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń powietrza na tereny sąsiednie. Zakłada się, że funkcjonowanie nowej zabudowy nie wpłynie w znaczącym stopniu na stan jakości powietrza, ponieważ przewiduje się zastosowanie nowoczesnych technologii minimalizujących negatywne skutki emisji zanieczyszczeń do powietrza, zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę skumulowane oddziaływanie istniejących i planowanych inwestycji, obecny poziom zaawansowania technologicznego oraz stosowanie nowoczesnych procesów w zakładach przemysłowych prognozuje się, że instalacje przewidziane do realizacji na obszarze objętym projektem planu nie będą powodować znaczącego oddziaływania na powietrze.

Dodatkowy wpływ na stan czystości powietrza może wywierać emisja spalin z pojazdów poruszających się drogami przebiegającymi przez obszar opracowania. Podstawowymi zanieczyszczeniami charakterystycznymi dla komunikacji samochodowej są: tlenki azotu (NO_x), powstające podczas spalania paliw w silnikach, związki ołowiu powstające podczas spalania benzyn etylizowanych, tlenki siarki (SO_x), z przewagą dwutlenku siarki (SO_2), powstające podczas spalania oleju napędowego oraz węglowodory związane z pracą silników wykorzystujących jako paliwo gaz LPG. Na ilość emitowanych przez pojazdy zanieczyszczeń mają wpływ takie czynniki, jak: rodzaj spalanego paliwa, rozwiązania konstrukcyjne silnika i układu paliwowego, pojemność silnika, moc i związane z nimi zużycie paliwa, konstrukcja układu wydechowego (katalizator), stan techniczny silnika i innych podzespołów, prędkość jazdy, technika jazdy, płynność jazdy. Wpływ na skalę emisji będą miały również aktualne warunki atmosferyczne. W związku z tak dużą ilością zmiennych dokładne oszacowanie ilości wprowadzanych do powietrza substancji nie jest możliwe. Przewiduje się jednak, że w związku z powstaniem nowego zainwestowania ruchu samochodowy na istniejących ciągach komunikacyjnych ulegnie zwiększeniu, zatem pogorszy się stan zanieczyszczenia powietrza związkami pochodzącymi ze spalania paliw napędowych.

Ocenia się, że wyżej opisane oddziaływanie na powietrze w przypadku ruchu komunikacyjnego będzie miało charakter bezpośredni, długoterminowy i zmienny w ciągu doby, natomiast w odniesieniu do emisji z urządzeń grzewczych – charakter sezonowy.

Na etapie planowania inwestycji zaleca się projektowanie linii zabudowy z uwzględnieniem głównych kierunków panujących wiatrów, w taki sposób, aby zapewnić „przewietrzanie” terenów, jak również projektowanie możliwie największych powierzchni terenów zieleni. Roślinność będzie miała duże znaczenie przy oczyszczaniu powietrza z pyłów i kurzu, poprzez gromadzenie ich na powierzchni liści oraz jednoczesnej produkcji tlenu.

W granicach stref planistycznych przeznaczonych pod nową zabudowę przewiduje się nieznaczną modyfikację warunków mikroklimatu, w zakresie zmiany temperatury oraz wilgotności powietrza, spowodowaną zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej, a także wzrostem emisji ciepła, pochodzącego ze spalania paliw do celów grzewczych, jak również wzrostu powierzchni utwardzonych wynikającego z rozwoju terenów zabudowy.

Zgodnie ze „Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, wykonanym przez Ministerstwo Środowiska, sektor budownictwa jest szczególnie wrażliwy na kilka elementów klimatu, zwłaszcza na wiatry i opady. Oddziaływanie tych czynników klimatycznych powinna znaleźć swoje odbicie w zakresie projektowania zarówno posadowienia, jak i konstrukcji niosącej budowli. Oddziaływanie deszczy jest szczególnie ważne w odniesieniu do problemu sprawności sieci kanalizacyjnych oraz występowania osuwisk skarp. Prognozy odnośnie wiatrów wskazują na nasilanie się zjawisk takich jak trąby powietrzne lub huragany, aczkolwiek trudno jest określić strefy szczególnie zagrożone tym zjawiskiem. Zwrócić należy uwagę na dużą dynamikę zmian warunków klimatycznych, które mogą negatywnie wpływać zarówno na wykonawstwo robót, jak i na właściwości wyrobów budowlanych w tym ich trwałość.

Funkcjonowanie działalności rolniczej w granicach stref produkcji rolniczej (SR) i stref otwartych (SO) może powodować dyskomfort zapachowy w najbliższej okolicy. Może ona stanowić źródło potencjalnych odorów, które nie są unormowane przepisami prawa. Produkcja rolna wiąże się zarówno z produkowaniem, jak również ze stosowaniem nawozów naturalnych. Źródłem emisji substancji zapachowoczynnych jest przede wszystkim składowanie odchodów w postaci stałej lub ciekłej i stosowanie ich jako nawozów. Niewłaściwe ich przechowywanie i stosowanie może stanowić źródło zanieczyszczeń środowiska, powodując skażenie powietrza, jak również może doprowadzić do zakwaszenia gleby i wód powierzchniowych. Należy zaznaczyć, że wszelkie oddziaływania związane z prowadzoną działalnością rolną nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych, tj. ustawie Prawo ochrony środowiska. Budynki i budowle niezbędne do prowadzenia gospodarstw rolnych powinny posiadać takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, które zagwarantują dotrzymanie standardów jakości środowiska poza granicami terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny. Oddziaływanie obiektów uzależnione będzie od ich wielkości, rodzaju zwierząt, sposobu odżywiania, systemu utrzymania (ściółkowy, bezściółkowy), częstotliwości usuwania odchodów, miejsca składowania odchodów, czyszczenia stanowisk, sposobu wentylacji budynków, parametrów meteorologicznych (temperatura, prędkość i kierunek wiatru, wilgotność), właściwości odchodów (temperatura, pH, uwodnienie oraz stosunek węgla do azotu). W celu ograniczenia emisji uciążliwości odorowych zaleca się zastosowanie takich rozwiązań jak: optymalizacja składu pasz poprzez obniżenie poziomu białka ogólnego w mieszankach, stosowanie żywienia fazowego, optymalizację stosunku białka i aminokwasów do energii, poprawę jakości białka (dobór komponentów mieszanek, białko idealne), stosowanie dodatków czystych aminokwasów (uzupełnienie niedoborów), preparowanie pasz (poprawa strawności i higieny pasz), stosowanie dodatków paszowych (substancje antybakteryjne, enzymy paszowe – saponiny, probiotyki, kwasy organiczne – kwas benzoesowy (C₇H₆O₂), wyciągi z roślin, włókna rozpuszczalne - wysłodki buraczane, otręby sojowe, preparaty huminowe), jak również optymalizacja mikroklimatu pomieszczeń inwentarskich, poprawa jakości ściółki zastosowanej w budynku, ozonowanie powietrza, czy też stosowanie biofiltrów. Ponadto w strefach produkcji rolniczej zaleca się lokalizację zadrzewień i zakrzewień, które przyczynią się do zatrzymywania zanieczyszczeń pyłowych, toksycznych gazów oraz nieprzyjemnych zapachów.

Źródło odorów będzie również stanowić funkcjonowanie elektrowni biogazowych, dopuszczonych do realizacji w wybranych strefach otwartych (SO). Będą z nich emitowane

takie substancje jak amoniak i siarkowodór. W celu ograniczenia emisji uciążliwości odorowych zaleca się pokrycie składowisk kiszzonek grubą, szczelną folią zabezpieczającą przed emisją zapachów, zastosowanie hermetycznie nieprzepuszczających zbiorników na masę płynną tak, aby uniemożliwić wycieki oraz wydostawanie się zapachów. Masę pofermentacyjną należy przetrzymywać w szczelnych zamkniętych zbiornikach. Przewiduje się zastosowanie technologii w postaci beztlenowej fermentacji oraz zamknięcie masy pofermentacyjnej w szczelnych fermentatorach, co zagwarantuje uwalnianie zapachów tylko w komorach, bez emisji na zewnątrz. Dla zapewnienia bezpieczeństwa elektrociepłowni należy wyposażyć w szereg czujników, aparaturę pomiarową, sprzęt do sterowania i system zarządzania.

Wyznaczenie stref otwartych (SO), których profil funkcjonalny obejmuje tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, tereny lasu, tereny zieleni naturalnej, tereny wód, tereny komunikacji, tereny ogrodów działkowych i tereny infrastruktury technicznej, wpłynie na utrzymanie obecnych warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych. Zachowanie istniejących terenów leśnych oraz terenów zieleni wpłynie na złagodzenie warunków klimatycznych, w tym ujemnego oddziaływania promieniowania słonecznego i wahań temperatury, retencjonowanie wody, zmniejszenie siły wiatru oraz utrzymanie wilgotności powietrza. Na terenach rolnictwa zaleca się lokalizację zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, co wpłynie pozytywnie na lokalne warunki klimatyczne, z uwagi na hamowanie wiatrów, modyfikację rozkładu opadów oraz ograniczanie parowania.

Zgodnie ze „Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, w aspekcie potrzeb produkcji roślinnej najważniejsze są zmiany charakterystyk dwóch podstawowych elementów klimatu tj. temperatury i opadów. Przeprowadzone prognozy pokazują, że na skutek zwiększania się temperatury wydłuża się okres wegetacyjny. W związku z tym nastąpi przesunięcie zabiegów agrotechnicznych oraz zmiana produktywności upraw. W wyniku ww. zmian poprawią się warunki dla roślin ciepłolubnych takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych. Rozpoczynający się wcześniej okres wegetacji zwiększy jednak zagrożenie upraw ze względu na występowanie późnych wiosennych przymrozków. Terytorialnie największe zmiany okresu wegetacji będą miały miejsce w północnej i północno zachodniej części Polski. Jednocześnie wraz ze wzrostem temperatury zwiększy się zagrożenie ze strony szkodników roślin uprawnych, które podobnie jak rośliny zareagują przyspieszeniem rozwoju i będą stanowić większe zagrożenie dla upraw.

Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Geograficznie problem ten może w największym stopniu dotknąć województwa Wielkopolskiego, Kujaw oraz Polski zachodniej i centralnej. Analizując te wyniki prognozuje się wzrost strat w plonach w wyniku zagrożenia suszą rolniczą w dekadach następujących po roku 2020. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Mając na uwadze powyższe zaleca się podjęcie działań adaptacyjnych, takich jak: wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania produkcji rolnej do zwiększonego ryzyka klimatycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu oraz doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.

Podczas lokalizacji planowanych elektrowni słonecznych w wybranych strefach SO należy mieć na uwadze ich dostosowanie do globalnych zmian klimatu. Według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych oraz prognozowane wahanie średniej

temperatury. Zwraca się uwagę, iż konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą. W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków do jej rozwoju w lecie, ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i ich zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem.

W przypadku energetyki wiatrowej, warunki energetyczne pogorszą się. Zmiany klimatyczne spowodują znacznie zwiększoną nieprzewidywalność występowania bardzo silnych wiatrów, huraganów i długich okresów bezwietrznych. Wykorzystywanie tego źródła energii może zatem wiązać się ze zwiększonym ryzykiem zarówno ze względu na przewidywalność produkcji energii, jak i ze względu na zniszczenia instalacji.

Zmiany klimatu jakie są obecnie obserwowane i jakie przewiduje się w najbliższym czasie nie wpłyną negatywnie na proces prowadzony w elektrociepłowniach biogazowych. Przewidywane zmiany klimatu to przede wszystkim występowanie okresów suchych oraz powodzi. Strefy planistyczne, w których dopuszcza się lokalizację biogazowni, wyznaczone zostały poza obszarami zagrożonymi podtopieniami. W procesie produkcyjnym zużycie wody jest stosunkowo niewielkie z uwagi na zużycie surowców o dużej wilgotności, stąd w okresach suchych nie dojdzie do zatrzymania procesu technologicznego.

8.2.4. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Projekt planu ustala zachowanie i ochronę głównych elementów istniejącego układu hydrograficznego, poprzez wyznaczenie stref otwartych (SO) w granicach ewidencyjnych rzek i zbiorników wodnych. Postuluje się wzmocnienie funkcji korytarzy ekologicznych, poprzez powstrzymanie zabudowy ciągów dolin rzecznych i jeziornych, a tam, gdzie jest to uzasadnione i możliwe, odbudowę zdegradowanych ekosystemów.

W granicach gminy Damasławek znajduje się jezioro Stępuchowskie. Z kolei w sąsiedztwie obszaru opracowania występuje jezioro Czeszewskie. W projekcie planu w miejscu występowania jeziora Stępuchowskiego oraz w sąsiedztwie obu ww. jezior wyznaczono głównie strefy otwarte (SO) bez żadnego profilu dodatkowego. Ponadto wyznaczono strefy przewidujące rozwój zabudowy: strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ), strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN). Wyżej wymienione strefy dedykowane zabudowie zostały wyznaczone na bazie istniejącego zagospodarowania terenu oraz przeznaczenia terenu ustalonego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Lokalizacja terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy letniskowej, czy terenów usług sportu i rekreacji w bliskim sąsiedztwie zbiorników wodnych może mieć wpływ na środowisko poprzez zwiększenie presji turystyczno-rekreacyjnej u wybrzeży oraz ewentualne pogorszenie stanu jakości wód poprzez spływ zanieczyszczeń. Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 119 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zabrania się wznoszenia w pobliżu morza, jezior i innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów obiektów budowlanych uniemożliwiających lub utrudniających ludziom i dziko występującym zwierzętom dostęp do wody, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz związanych z bezpieczeństwem powszechnym i obronnością kraju. W związku z tym, że na etapie sporządzania planu ogólnego nie ma możliwości wprowadzenia zakazu realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla poszczególnych stref, ani ustalenia linii zabudowy, odpowiednie szczegółowe ustalenia w tym zakresie zostaną uwzględnione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W celu ochrony naturalnych brzegów jezior, w tym roślinności i zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym, a także ochrony stanu wód jezior, należy ograniczyć intensywność zabudowy, jak również dążyć do zachowania niezabudowanych pasów terenu wzdłuż linii brzegowej jezior.

Jakość zasobów wodnych na obszarze gminy w znacznym stopniu zależeć będzie od sposobu prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej. Realizacja ustaleń projektu planu w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych spowoduje wzrost zapotrzebowania na wodę i jej większe

zużycie. Konsekwencją tego będzie powstawanie nowych źródeł ścieków, które będą musiały być w odpowiedni sposób odprowadzone.

Kwestie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków regulują przepisy ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Zgodnie z ustaleniami § 26 ust. 3 ww. rozporządzenia w razie braku warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej działka może być wykorzystana pod zabudowę budynkami przeznaczonymi na pobyt ludzi, pod warunkiem zapewnienia możliwości korzystania z indywidualnego ujęcia wody, a także zastosowania zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków, jeżeli ich ilość nie przekracza 5 m³ na dobę. Jeżeli ilość ścieków jest większa od 5 m³, to ich gromadzenie lub oczyszczanie wymaga pozytywnej opinii właściwego terenowo inspektora ochrony środowiska. Natomiast według przepisów art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych.

W sytuacji braku możliwości zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowej pobór wody będzie odbywał się z indywidualnych ujęć. Biorąc pod uwagę zapewnienie racjonalizacji zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową degradacją, zastosowanie rozwiązań indywidualnych powinno odbywać się tylko i wyłącznie: w przypadku braku sieci wodociągowej do czasu jej realizacji, w przypadku niewystarczającej przepustowości sieci wodociągowej lub niewystarczających zasobów eksploatacyjnych ujęcia komunalnego, a także w przypadku braku warunków przyłączenia sieci wodociągowej. Eksploatacja studni może potencjalnie przyczynić się do uszczuplenia zasobów wód podziemnych oraz do pogorszenia jakości tych wód. Intensywność oddziaływania będzie zależeć od ilości zlokalizowanych urządzeń umożliwiających pobór wód podziemnych, a także od ilości ujmowanej wody.

W zakresie odprowadzania ścieków, w przypadku braku możliwości przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, przewiduje się realizację zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewentualna nieszczelność zbiorników bezodpływowych lub nieprawidłowe użytkowanie przydomowych oczyszczalni ścieków może przyczynić się do zanieczyszczenia zarówno wód podziemnych, jak i gleby, a za jej pośrednictwem również wód powierzchniowych. W celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, należałoby przyjąć zasadę realizacji sieci infrastruktury technicznej przed powstaniem planowanej zabudowy. Jednakże w sytuacji braku możliwości technicznych, czy ekonomicznych zbiorowego odprowadzania ścieków, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie związane z funkcjonowaniem indywidualnych rozwiązań w zakresie ich odprowadzania, istotną będzie okresowa kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych i prawidłowości działania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz regularny wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników. W przypadku stwierdzenia awarii urządzenia konieczna będzie jego niezwłoczna naprawa. Odprowadzanie ścieków do zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków nie będzie budziła obaw o spowodowanie zagrożenia dla środowiska gruntowo-wodnego pod warunkiem właściwego wykonania zbiornika i instalacji doprowadzającej do niego ścieki oraz odpowiedniego użytkowania urządzeń oczyszczających ścieki.

W kontekście odprowadzanych ścieków przemysłowych należy zaznaczyć, że muszą one spełniać normy określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Zgodnie z § 17 ust. 1 i ust. 2 ww. rozporządzenia wody opadowe lub roztopowe, ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne, pochodzące

z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej: terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, portów, lotnisk, miast, dróg zaliczanych do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich lub powiatowych klasy G, a także parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha, w ilości, jaka powstaje z opadów o natężeniu co najmniej 15 l na sekundę na 1 ha, obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, w ilości, jaka powstaje z opadów o częstotliwości występowania jeden raz w roku i czasie trwania 15 minut, lecz w ilości nie mniejszej niż powstająca z opadów o natężeniu 77 l na sekundę na 1 ha – mogą być wprowadzane do wód lub do urządzeń wodnych, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 75a ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, o ile nie zawierają substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających 100 mg/l zawiesiny ogólnej oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych. Wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni innych niż powierzchnie, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzane do wód lub do urządzeń wodnych, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 75a ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, bez oczyszczania. W razie konieczności do obowiązków inwestora będzie należało zainstalowanie niezbędnych urządzeń podczyszczających ścieki przemysłowe i prawidłowa ich eksploatacja. Zaleca się prowadzenie wewnętrznej kontroli przestrzegania dopuszczalnych ilości i natężeń dopływu ścieków przemysłowych oraz ich wskaźników zanieczyszczenia, poprzez zainstalowanie urządzeń pomiarowych służących do określenia ilości i jakości ścieków przemysłowych.

Realizacja zabudowy w strefach planistycznych przeznaczonych pod zabudowę spowoduje uszczelnienie gruntu poprzez obiekty budowlane oraz towarzyszące im powierzchnie utwardzone, co będzie skutkowało pozbawieniem go naturalnych zdolności filtracyjnych. Powierzchnia infiltracji na działkach budowlanych zostanie ograniczona do powierzchni biologicznie czynnej. Pełne uszczelnienie nastąpi w obrębie terenów przeznaczonych pod drogi, parkingi i inne powierzchnie utwardzone. Generalnie nastąpi zwiększenie odpływu powierzchniowego. Według ustaleń § 28 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, działka budowlana, na której sytuowane są budynki, powinna być wyposażona w kanalizację umożliwiającą odprowadzenie wód opadowych do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej. W przypadku budynków niskich lub budynków, dla których nie ma możliwości przyłączenia do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej, dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych. Zgodnie z § 8 pkt 1 ww. rozporządzenia budynki niskie to budynki do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub budynki mieszkalne o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie. Przewiduje się, że zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach niewyposażonych w sieć kanalizacji deszczowej będzie odbywać się w granicach nieruchomości. Należy zaznaczyć, że taki sposób ich zagospodarowania jest najkorzystniejszy ze środowiskowego punktu widzenia, z uwagi na spowolnienie tempa spływu od odbiornika oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu, przed odprowadzeniem do odbiornika, poprzez spływ przez powierzchnie zadarnione. Zaleca się zastosowanie rozwiązań opóźniających spływ wód opadowych z terenu inwestycji, np. lokalizację zbiorników retencyjnych, zbiorników na deszczówkę, studni chłonnych, oczek wodnych czy zielonych dachów. Realizacja ww. rozwiązań przyczyni się do zatrzymania wód opadowych i roztopowych w granicach nieruchomości, ustabilizowania poziomu wód gruntowych oraz wydłużenia obiegu wody w przyrodzie.

Oddziaływanie na wody dalszego rolniczego użytkowania gruntów w granicach stref produkcji rolnej (SR) i stref otwartych (SO) będzie miało charakter zarówno pozytywny, z uwagi na zachowanie powierzchni biologicznie czynnej oraz utrzymanie naturalnych warunków retencji, jak i negatywny z powodu spływu zanieczyszczeń z pól uprawnych. Stan czystości wód będzie związany głównie z ilością i rodzajem stosowanych nawozów na polach uprawnych. Ścieki powstałe w wyniku prowadzonej działalności rolniczej należy zagospodarować zgodnie z obowiązującymi przepisami. W tym zakresie należy przestrzegać przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu. Mając na uwadze powyższe nie zakłada się pogorszenia stanu czystości i jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych, jednakże nie

przewiduje również poprawy tego stanu, ze względu na dalsze odprowadzanie wód z terenów rolniczych bezpośrednio do gruntu i wód powierzchniowych.

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów rolniczych będzie odbywać się do ziemi oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, tj. przepisami ustawy Prawo wodne oraz Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. Zwraca się uwagę na przyjęcie takich rozwiązań, które umożliwią maksymalną retencję wód opadowych i roztopowych w obrębie tej samej zlewni, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Wyznaczenie w projekcie planu stref otwartych (SO), mających na celu zachowanie istniejących terenów lasu oraz terenów zieleni naturalnej, wpłynie stabilizująco na poziom wód gruntowych, z uwagi na zdolności retencyjne drzew i krzewów.

Funkcjonowanie farm fotowoltaicznych w wybranych strefach SO zasadniczo nie będzie przyczyniało się do zanieczyszczenia wód. Elektrownia słoneczna nie będzie wymagała zaopatrzenia w wodę, ani odprowadzania ścieków. Jednakże przewiduje się, iż w trakcie jej eksploatacji wystąpi potrzeba okresowego mycia paneli fotowoltaicznych. Wpływ takiego zabiegu na środowisko zależeć będzie od użytych środków czyszczących. Do mycia paneli fotowoltaicznych należy wykorzystywać wodę demineralizowaną, bez użycia detergentów. Jedynie w przypadku silniejszych zabrudzeń dopuszcza się wykorzystanie biodegradowalnych środków myjących. Z kolei w przypadku zastosowania transformatorów olejowych, należy wykonać zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego, np. misy, które w przypadku awarii umożliwią przejęcie całej pojemności oleju zastosowanego w stacjach transformatorowych. Stacje takie należy wyposażyć w czujniki poziomu oleju. W przypadku lokalizacji transformatorów suchych należy zastosować szczelne posadzki.

W planowanych elektrociepłowniach biogazowych należy zastosować takie rozwiązania technologiczne, aby magazynowane substraty nie miały kontaktu ze środowiskiem wodno-gruntowym i nie doszło do zanieczyszczenia gleby oraz wód gruntowych. Zastosowanie szczelnych zbiorników na odcieki z powierzchni magazynowych oraz ścieki socjalno-bytowe, jak również organizacja spływu powierzchniowego z powierzchni utwardzonych w szczelny system kanalizacji wewnętrznej spowoduje, że planowane przedsięwzięcia nie będą istotnie oddziaływać na najbliższe ciekły wodne oraz ewentualne urządzenia wodne. W trakcie użytkowania elektrociepłowni nie dojdzie do emisji ścieków, ani żadnych substancji do wód powierzchniowych. Inwestycje nie będą również związane ze zmianami kierunków spływu powierzchniowego. Wykorzystywanie przez rolników masy pofermentacyjnej wytworzonej w elektrociepłowniach, jako nawozu pozwoli na ograniczenie stosowania gnojowicy oraz nawozów sztucznych, dzięki czemu obniży się ryzyko zanieczyszczenia okolicznych wód powierzchniowych w wyniku działalności rolniczej.

W granicach opracowania wyznacza się strefy cmentarzy (SC) obejmujące tereny istniejących cmentarzy. Lokalizacja zabudowy w ich otoczeniu będzie możliwa przy uwzględnieniu przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52 poz. 315) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. z 2008 r. Nr 48 poz. 284). W myśl ustaleń ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone. Należy zaznaczyć, że ograniczenia wynikające z przepisów ww. rozporządzeń zostaną uwzględnione na dalszym etapie planistycznym, tj. sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmiany obowiązujących planów. W związku z ustaleniami projektu planu oraz zaleceniami dotyczącymi minimalizacji negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji zakłada się, że ich realizacja nie przyczyni się do nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych dla JCW, w obrębie których zlokalizowany jest przedmiotowy obszar.

8.2.5. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Faza realizacji ustaleń opracowywanego dokumentu w granicach stref przeznaczonych pod zabudowę spowoduje zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej na terenach dotychczas niezainwestowanych. W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko w projekcie planu ustalono maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych. Do obsadzania terenów wolnych od utwardzenia wskazane jest wprowadzanie zieleni charakteryzującej się odpowiednim doбором i zróżnicowaniem gatunkowym oraz gęstością nasadzeń. Istotne jest również jej dostosowanie do warunków siedliskowych panujących na danym terenie. Zwraca się uwagę, że wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, jest co do zasady zakazane, z uwagi na to, że każdy gatunek obcy może w przyszłości stać się gatunkiem zagrażającym rodzimej bioróżnorodności. W odniesieniu do drzew status inwazyjnych zyskały m.in. jesion pensylwański, dąb czerwony, bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski. Mając na uwadze powyższe, zagospodarowując tereny zieleni należy uwzględnić rodzime gatunki kwitnące i owocujące, np. głóg, bez czarny, dzika róża, śliwa tarnina, kalina koralowa, trzmielina zwyczajna, ligustr, szakłak, a wśród drzew - jabłonie, grusze, śliwy, lipy drobnolistne i szerokolistne, klony zwyczajne, klony polne, jawory, dęby szypułkowe i bezszypułkowe. Przewiduje się, że z czasem wprowadzona zieleń pozwoli wzbogacić walory przyrodnicze nowo zainwestowanych fragmentów obszaru opracowania.

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na rośliny przy realizacji poszczególnych inwestycji zaleca się przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni oraz przyjęcie zasady omijania istniejących drzew, o ile zaistnieje taka możliwość. W przypadku realizacji inwestycji na terenach zadrzewionych lub w sąsiedztwie terenów leśnych, podczas wszelkich robót budowlanych należy chronić istniejące drzewa. Należy zaznaczyć, że drzewa wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy zastosować rozwiązania zapewniające ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego, w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarzeniem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew (Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa). Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. W związku z powyższym w projektach budowlanych poszczególnych inwestycji, planując zagospodarowanie danego terenu, należy możliwie zaadaptować występujące zadrzewienia i zakrzewienia. Utrzymanie istniejących zadrzewień i zakrzewień wpłynie pozytywnie na zachowanie walorów przyrodniczych obszaru objętego opracowaniem, w tym zachowanie istniejących gatunków roślin oraz miejsc bytowania zwierząt.

Prognozuje się, że lokalizacja planowanej zabudowy spowoduje ograniczenie miejsc bytowania gatunków zwierząt, w tym gatunków chronionych. Przewiduje się, że docelowo działki budowlane zostaną ogrodzone, co utrudni migrację zwierzyny.

W celu zminimalizowania negatywnego wpływu realizacji nowych inwestycji na zwierzęta, postuluje się, aby w strefach dedykowanych zabudowie prace budowlane rozpoczęły się poza okresem wzmożonych wędrówek zwierząt, poza okresem lęgowym ptaków, czyli poza okresem od marca do końca sierpnia, a także poza okresem przemieszczania się płazów, tj. od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna). W przypadku stwierdzenia obecności gatunków dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów podlegających ochronie gatunkowej, wymagane jest przestrzeganie zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów, w odniesieniu do ww. gatunków. W celu ochrony gatunków wykorzystujących tereny przeznaczone do zainwestowania, przed przystąpieniem do realizacji planowanych zamierzeń konieczne będzie przeprowadzenie inwentaryzacji, m.in. pod kątem gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, w związku z obowiązującym zakazem niszczenia ich siedlisk i ostoi. Jeżeli wykonanie prac związanych z wycinką drzew lub krzewów może naruszyć zakazy w stosunku do zwierząt, roślin, grzybów podlegających ochronie, należy w pierwszej kolejności, jeśli to możliwe, odstąpić od tych prac i zachować poszczególne zadrzewienia i zakrzewienia będące siedliskiem gatunku (zapobieganie), lub zrezygnować z wycinki w okresie, którego dotyczy zakaz np. w przypadku zakazu płoszenia ptaków w miejscach rozrodu lub wychowu młodych - w ich okresie lęgowym, uzyskać stosowne zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska na odstępstwa od tych zakazów. Regionalny dyrektor ochrony środowiska, na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, może zezwolić w stosunku do zwierząt objętych ochroną na odstępstwa od zakazów, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków oraz w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wskazanych w art. 56 ust. 4 pkt 1-7 ww. ustawy.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w serwisie internetowym geoserwis.gdos.gov.pl w granicach gminy stwierdzono występowanie 5 rodzajów cennych siedlisk przyrodniczych znajdujących się w wykazie Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 9190 Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*). Siedlisko przyrodnicze 3150 występuje na jeziorze Stępuchowskim, natomiast pozostałe siedliska występują na terenach leśnych znajdujących się na zachód od jeziora Stępuchowskiego oraz w rejonie miejscowości Kopanina. W projekcie planu w miejscach występowania chronionych siedlisk przyrodniczych wyznaczono głównie strefy otwarte (SO) bez żadnego profilu dodatkowego. Natomiast fragment siedliska 3150, występujący na wschodnim brzegu jeziora Stępuchowskiego, objęto strefą zieleni i rekreacji (SN). W profilu podstawowym strefy SN istnieje możliwość lokalizowania terenów zieleni urządzonej, terenów plaży, terenów wód, terenów komunikacji, terenów ogrodów działkowych, terenów infrastruktury technicznej, a w profilu dodatkowym dopuszczono możliwość lokalizacji terenu usług sportu i rekreacji, terenu usług kultury i rozrywki oraz terenu zieleni naturalnej. Mając na uwadze rodzaje stref planistycznych, wyznaczonych w projekcie planu w miejscach występowania chronionych siedlisk przyrodniczych, nie zakłada się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na te obszary. W związku z tym, że rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów, nie wskazuje stref planistycznych, w których ustalenia profilu podstawowego gwarantowałyby zachowanie terenu w niezmienionym stanie, a także z uwagi na brak możliwości wyboru funkcji terenów w ramach podstawowego profilu funkcjonalnego, mając na uwadze charakter projektowanego dokumentu należy stwierdzić, że

wyznaczenie stref planistycznych SO i SN na obszarach występowania chronionych siedlisk przyrodniczych nie przesądza na tym etapie o możliwości ich fizycznego zniszczenia. W przypadku stref SO przewiduje się że tereny te zostaną wyłączone z możliwości zagospodarowania i przekształcania. Jednakże w związku z tym, że na etapie sporządzania planu ogólnego nie ma możliwości wprowadzenia zakazu realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla poszczególnych stref, ani ustalenia linii zabudowy, odpowiednie szczegółowe ustalenia w tym zakresie zostaną uwzględnione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W północnej części gminy znajduje się obszar ważny dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji „Stawy w Łukowie oraz Jezioro Czeszewskie”. W projekcie planu w granicach tego obszaru wyznaczono głównie strefę otwartą (SO) bez żadnego profilu dodatkowego, a także strefy dedykowane zabudowie: strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), sankcjonującą istniejącą rozproszoną zabudowę zagrodową, a także strefę zieleni i rekreacji (SN), obejmującą teren zrekultywowanego wyrobiska poeksploatacyjnego złoża kruszywa naturalnego. Biorąc pod uwagę rodzaje stref planistycznych wyznaczonych w granicach obszaru ważnego dla ptaków, nie przewiduje się istotnego przekształcenia tego obszaru, a w konsekwencji nie prognozuje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na bytujące na tym terenie chronione gatunki ptaków.

Wzmożona emisja hałasu na etapie budowy elektrowni słonecznych w wybranych strefach SO przyczyni się do migracji bytujących na przedmiotowych obszarach gatunków zwierząt. Ponadto przeznaczenie terenów obecnie niezabudowanych pod farmy fotowoltaiczne będzie oznaczało uszczuplenie powierzchni siedlisk i żerowisk dla różnych gatunków. Negatywne oddziaływanie będzie wiązać się również z utrudnieniem migracji zwierząt, z uwagi na to, że tereny farm fotowoltaicznych zostaną ogrodzone. W związku z funkcjonowaniem urządzeń fotowoltaicznych istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji ptaków z powierzchnią paneli, przy próbie ich lądowania na panelach, które wskutek efektu odbicia lustrzanego będą imitowały taflę wody. Na ryzyko wystąpienia kolizji narażone są przede wszystkim ptaki wodne. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja. W efekcie może to oznaczać spadek sukcesu rozrodczego owadów, a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków.

Mając na uwadze powyższe potencjalne zagrożenia dla gatunków zwierząt, na terenach elektrowni słonecznych należy zastosować odpowiednie działania minimalizujące ich negatywny wpływ na środowisko, takie jak: stosowanie modułów fotowoltaicznych o powierzchni antyrefleksyjnej lub posiadających białe granice i białe paski podziału, które znacznie zmniejszają przyciąganie bezkręgowców wodnych, prowadzenie prac budowlanych w terminach dostosowanych do uwarunkowań przyrodniczych, tj. poza okresami lęgowymi ptaków, wzmożonych wędrówek zwierząt, a także poza okresem przemieszczania się płazów. W kontekście ogrodzenia terenu inwestycji przewiduje się, że powstanie planowanych elektrowni słonecznych nie przyczyni się do powstania całkowitej bariery migracyjnej. Zarówno małe, jak i większe zwierzęta będą mogły ominąć tereny inwestycji poprzez obszary sąsiednie. Zaleca się lokalizację ogrodzeń wyłącznie jako ażurowych, bez podmurówki, z pozostawieniem minimum 0,2 m przerwy między ogrodzeniem a gruntem, co zminimalizuje niekorzystny wpływ inwestycji na możliwość przemieszczania się mniejszych ptaków oraz płazów. Na etapie funkcjonowania elektrowni słonecznych zaleca się również zezwolenie na spontaniczną sukcesję roślinności pomiędzy rzędami paneli, np. ziół i chwastów, która będzie również stanowić miejsce żerowania ptaków. Nie należy używać gatunków roślin obcego pochodzenia, ani stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin. Dla ochrony ptaków należy planować koszenia poza okresem lęgowym, który dla większości gatunków ptaków krajobrazu rolniczego przypada przeciętnie od 1 marca do 31 lipca. W przypadku planowanego koszenia terminy należy dostosować także do okresów migracji płazów, wymienionych w poprzednim akapicie. Ponadto zaleca się nie stosowanie ciągłego oświetlenia terenów elektrowni i jej ogrodzenia w porze nocnej. Prawidłowa lokalizacja i eksploatacja elektrowni fotowoltaicznych może przyczynić się do powstania alternatywnych miejsc żerowania oraz gniazdowania, np. dla łuszczaków. Będą nimi fragmenty trawiaste

i zakrzewienia pomiędzy panelami, a także specjalne stojaki, na których zakładane są panele, wykorzystywane przez niektóre gatunki do umieszczania gniazd.

Przewiduje się, że budowa i funkcjonowanie projektowanych turbin wiatrowych nie wpłynie znacząco negatywnie na chronione gatunki roślin, zwierząt, ani siedliska przyrodnicze. Na terenie przeznaczonym w projekcie planu pod lokalizację elektrowni wiatrowych oraz w ich sąsiedztwie występują głównie siedliska typowe dla krajobrazu rolniczego – pola uprawne wraz z zadrzewieniami śródpolnymi. Ptaki charakterystyczne dla krajobrazu rolniczego to przede wszystkim takie gatunki jak: bocian biały, czajka, skowronek, dudek, kuropatwa, gąsiorek i derkacz. Ocenia się, że wobec obecności dogodnych siedlisk w sąsiedztwie projektowanych lokalizacji turbin, ich funkcjonowanie nie wpłynie znacząco negatywnie na populację zwierząt wykorzystujące obecnie przedmiotowe obszary. Należy zaznaczyć, że strefy planistyczne dopuszczające lokalizację planowanych elektrowni wiatrowych, zostały ustalone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Szczegółowe warunki dla realizacji inwestycji zostaną określone na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na lokalizację przedsięwzięcia.

Wyznaczenie w projekcie planu stref otwartych (SO), w granicach których nie będzie możliwa lokalizacja nowej zabudowy kubaturowej i tym samym zachowanie istniejących terenów rolniczych, wód powierzchniowych, terenów lasu oraz terenów zieleni naturalnej, przyczyni się do zachowania istniejącej roślinności oraz miejsc bytowania gatunków zwierząt, w tym chronionych gatunków roślin i zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym, w szczególności płazów. W związku z wyznaczeniem stref otwartych (SO) przewiduje się utrzymanie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, które będą pełnić m.in. funkcję biocenotyczną, poprzez tworzenie gniazdowisk i miejsc żerowania ptaków i owadów, niezbędnych do zapylania roślin uprawnych. Zachowanie wód powierzchniowych, terenów lasu oraz terenów zieleni naturalnej wpłynie pozytywnie na utrzymanie walorów przyrodniczych obszaru opracowania oraz zachowanie funkcji istniejących korytarzy ekologicznych.

Na terenie gminy Damasławek występują liczne trwałe użytki zielone (TUZ) oraz trwałe użytki zielone wartościowe pod względem środowiskowym (TUZ C). Zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/arimr/utrzymanie-trwalych-uzytkow-zielonych-tuz-w-tym-wyznaczonych-jako-wartosciowe-pod-wzglem-srodowiskowym-tuz-c-2022>, obowiązkowa praktyka TUZ składa się z dwóch elementów:

- obowiązku utrzymania na poziomie gospodarstwa wyznaczonych trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym (TUZ cenny przyrodniczo), położonych na obszarach Natura 2000,
- utrzymywania w skali kraju powierzchni trwałych użytków zielonych na niezmiennym poziomie w stosunku do ich powierzchni ustalonej w roku referencyjnym (2015).

Utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ), w tym wyznaczonych TUZ wartościowych pod względem środowiskowym (TUZ cenny) wiąże się z:

- zakazem zaorywania lub przekształcania wyznaczonych trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym. W przypadku ich zaorania lub przekształcania rolnik ma obowiązek ponownego przekształcenia tego obszaru w trwały użytek zielony (TUZ powstały w wyniku ponownego przekształcenia uznany będzie za TUZ wartościowy pod względem środowiskowym), nie później niż do dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności na następny rok,
- zakazem przekształcania trwałych użytków zielonych, gdy wskaźnik udziału powierzchni trwałych użytków zielonych ogółem w powierzchni użytków rolnych zmniejszy się o więcej niż 5% w stosunku do wskaźnika ustalonego w roku referencyjnym na poziomie kraju. W takim przypadku na rolników, którzy dokonali przekształcenia TUZ nakłada się obowiązek ich przywrócenia lub ustanowienia, nie później niż do dnia 31 maja roku następującego po roku złożenia wniosku o przyznanie płatności. Procentowa zmiana wskaźnika z danego roku w stosunku do wskaźnika

z roku referencyjnego określana jest corocznie, w terminie do dnia 30 listopada, przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w drodze obwieszczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, w celu zachowania istniejących trwałych użytków zielonych, w projekcie planu w miejscach ich występowania wyznaczono strefy otwarte (SO), bez żadnego profilu dodatkowego. W strefach SO nie przewiduje się realizacji zabudowy kubaturowej, zatem przewiduje się, że ich wyznaczenie na terenach trwałych użytków zielonych zapewni ich funkcjonowanie w niezmiennym stanie.

8.2.6. Oddziaływanie na ludzi i klimat akustyczny

Nie przewiduje się wystąpienia negatywnych skutków realizacji ustaleń projektu planu w zakresie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

W kontekście realizacji nowych inwestycji należy zaznaczyć, że zagospodarowanie terenu nie może powodować kolizji z uzbrojeniem naziemnym i podziemnym. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na ludzi w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić wymagania i ograniczenia techniczne wynikające z przebiegu sieci infrastruktury technicznej, zgodnie z przepisami odrębnymi, tj. rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. z 2003 r. nr 47 poz. 401), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 ze zm.), rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 26 maja 2023 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać telekomunikacyjne obiekty budowlane i ich usytuowanie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1040) oraz normami branżowymi. Przepisy norm branżowych precyzują odległości zabudowy i innych elementów zagospodarowania terenu m.in. od sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i elektroenergetycznych. Ponadto należy uwzględnić wymagania w zagospodarowaniu terenu określane indywidualnie przez właściwego gestora sieci.

W odniesieniu do istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych, wzdłuż ich przebiegu należy uwzględnić pasy technologiczne w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii napowietrznych SN 15 kV – 14,0 m (po 7,0 m po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii napowietrznych nn-0,4 kV – 7,0 m (po 3,5 m po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii kablowych SN i nn-0,4 kV – 0,5 m (po 0,25 m po każdej ze stron od osi linii).

Utworzenie pasa technologicznego nie powoduje wyłączenia terenu z dotychczasowego zagospodarowania, a jedynie może wprowadzać obostrzenia. W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii według przepisów odrębnych. Wszystkie obiekty przewidywane do budowy, przebudowy lub remontu w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlegają przepisom odrębnym (w uzgodnieniu z gestorem sieci).

W odniesieniu do sieci gazowych, na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, dla gazociągów wyznacza się, na okres ich użytkowania, strefy kontrolowane, tj. obszar wyznaczony po obu stronach osi gazociągu, którego linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu, w którym przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się transportem gazu ziemnego podejmuje czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość i prawidłowe użytkowanie gazociągu. W strefach kontrolowanych należy kontrolować wszelkie działania, które mogłyby spowodować uszkodzenie gazociągu lub mieć inny negatywny wpływ na jego użytkowanie i funkcjonowanie. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania. Wszelkie prace w strefach kontrolowanych mogą być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.

Praca projektowanych elektrowni słonecznych powodować będzie emisję niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego. Wszelkie urządzenia zasilane prądem elektrycznym

wytwarzają w swoim otoczeniu pole elektromagnetyczne. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego będą układy wytwarzania, przesyłania i rozdziału energii elektrycznej, a także jej odbiorniki. Instalacje elektryczne oraz urządzenia do przesyłania energii elektrycznej planowane do zastosowania w elektrowni fotowoltaicznej będą wytwarzały w swoim otoczeniu pola elektromagnetyczne o częstotliwości 50 Hz. Przewiduje się, że na terenie elektrowni słonecznej będą pracowały przede wszystkim urządzenia przetwarzające prąd niskich napięć (do 0,4 kV). W transformatorach zajdzie przetworzenie napięcia z niskiego na średnie (15 kV) i będzie to jedyne urządzenie na terenie elektrowni (oprócz sterowni – miejsce przyłączenia), które będzie operowało na takim napięciu. Prognozuje się, że wszystkie linie elektroenergetyczne kablowe niskiego i średniego napięcia (oprócz przewodów niskiego napięcia prowadzonych po konstrukcji nośnej paneli) będą wykonane jako podziemne. Na podstawie wyników współczesnych badań stwierdza się, że pola elektromagnetyczne wytwarzane przez sieć elektroenergetyczną średniego napięcia o częstotliwości 50 Hz nie wpływają niekorzystnie na organizmy żywe. Według badań przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, opublikowane w pracy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska „Pola elektromagnetyczne w środowisku – opis źródeł i wyniki badań”, wśród pomiarów składowej magnetycznej pola elektromagnetycznego dla częstotliwości 50 Hz zdecydowanie najwięcej wyników nie przekraczało wartości 1 A/m. Wobec powyższego można stwierdzić, iż oddziaływanie elektrowni fotowoltaicznej w zakresie emisji pól elektromagnetycznych będzie pomijalnie małe. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania planowanych elektrociepłowni biogazowych na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, należy zastosować rozwiązania technologiczne, mające na celu zabezpieczenie magazynowanego biogazu przed wybuchem, np. systemy wykrywczo-alarmowe, szczelność procesu, spalanie nadmiaru biogazu w pochodni awaryjnej, a także usytuowanie obiektów w bezpiecznych odległościach.

Wpływ na klimat akustyczny obszaru gminy ma przede wszystkim ruch komunikacyjny odbywający się istniejącymi drogami. Oddziaływanie będzie charakteryzowało się zmiennością w ciągu doby. Ruch pojazdów będzie większy w porze dziennej, natomiast w porze nocnej będzie znikomy.

W opracowywanym dokumencie projektuje się tereny podlegające ochronie akustycznej. Ochrona akustyczna poszczególnych rodzajów terenów uregulowana jest w przepisach odrębnych, tj. ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Należy zaznaczyć, że zakwalifikowanie danego terenu do terenów chronionych akustycznie oznacza, iż dopuszczalny poziom hałasu musi być dotrzymany na granicy tego terenu.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinien być wznoszony poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości określonych w przepisach odrębnych, przy czym dopuszcza się wznoszenie budynków w tym zasięgu, pod warunkiem zastosowania środków technicznych zmniejszających uciążliwość poniżej poziomu ustalonego w przepisach odrębnych, bądź zwiększających odporność budynku na zagrożenia i uciążliwości takie jak m.in. hałas i drgania (wibracje).

W projekcie planu poszczególne strefy planistyczne rozmieszczono względem siebie w sposób uwzględniający potencjalne negatywne oddziaływanie akustyczne planowanych inwestycji na otoczenie. Jednakże w związku z tym, że na etapie sporządzania planu ogólnego nie ma możliwości wprowadzenia zakazu realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla poszczególnych stref, ustalenia linii zabudowy, ani rozwiązań minimalizujących rozprzestrzenianie hałasu, odpowiednie szczegółowe ustalenia w tym zakresie zostaną uwzględnione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bądź ich zmian.

Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z drogami należy uwzględnić strefę uciążliwości dla stałych użytkowników przedmiotowych obszarów. Należy

jednak zwrócić uwagę, iż według przepisów art. 174 ustawy Prawo ochrony środowiska emisje polegające m.in. na powodowaniu hałasu, powstające w związku z eksploatacją dróg, nie mogą spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny. Zgodnie z art. 139 ww. ustawy, przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg zapewnia zarządzający tym obiektem. Do podstawowych kierunków działań mających na celu ograniczenie emisji hałasu związanego z eksploatacją dróg do wartości dopuszczalnych należą m.in.: budowa ekranów akustycznych, modernizacje nawierzchni jezdni, stosowanie tzw. „cichych nawierzchni”, promowanie transportu zbiorowego oraz rowerowego, jako alternatywnego środka komunikacji, czy też wprowadzanie obszarów ograniczonego użytkowania.

Ponadto przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 281 relacji Oleśnica – Chojnice, odcinek Gniezno – Kcynia, po którym ruch pociągów odbywa się sporadycznie. W granicach opracowania znajduje się również stacja kolejowa Damasławek oraz przejazdy kolejowo-drogowe kategorii D w ciągu drogi wojewódzkiej nr 251 i drogi powiatowej 1580P, które mogą stanowić dodatkowe źródło uciążliwości akustycznych dla sąsiednich terenów. Zgodnie z dokumentem pn. „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 roku” udostępnionym na stronie internetowej PLK S.A. pod adresem <https://www.plk-sa.pl/> (zakładka: Informacje – Rozwój) na przedmiotowym odcinku linii kolejowej przewidziany jest projekt inwestycyjny pn. „Prace na linii kolejowej nr 281 na odcinku Gniezno – Chojnice”. W wyniku realizacji ww. inwestycji natężenie ruchu kolejowego może wzrosnąć. W związku z powyższym zagospodarowanie terenów sąsiadujących z infrastrukturą kolejową oraz wszelkie zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji w ich sąsiedztwie winny być zgodne z przepisami odrębnymi, w tym z: ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych, rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie, oraz warunków technicznych i ich użytkowania, ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, a także rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

W kontekście lokalizacji zabudowy produkcyjnej w strefach gospodarczych (SP), jej funkcjonowanie będzie miało wpływ na generowanie uciążliwości akustycznych w związku z prowadzoną działalnością produkcyjną oraz ruchem pojazdów obsługujących istniejące i planowane obiekty. Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 144 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Zatem do obowiązków inwestora będzie należało zastosowanie na terenie przedsięwzięcia odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych skutecznie ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu i drgań na tereny sąsiednie. W przypadku wystąpienia przekroczenia akustycznych standardów jakości środowiska, należy zastosować środki techniczne, technologiczne lub organizacyjne zmniejszające poziom emisji hałasu, co najmniej do wartości dopuszczalnych, w tym w szczególności: ekrany akustyczne, tłumiki hałasu. Zaleca się wykorzystanie metod i środków związanych z lokalizacją i odpowiednim ukształtowaniem budynków i obiektów na terenie zakładu, rozwiązań konstrukcyjno-materiałowych i funkcjonalnych poszczególnych obiektów oraz ich izolacją w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się hałasu, użytkowanie sprawnych urządzeń, stosowanie rozwiązań uniemożliwiających spływ zanieczyszczeń do gruntu, zaopatrzenie w ciepło z zastosowaniem technologii i urządzeń niskoemisyjnych oraz

alternatywnych źródeł energii. Ponadto na etapie eksploatacji inwestycji należy stosować rozwiązania i technologię pozwalającą na maksymalne ograniczenie emisji do środowiska. Procesy produkcyjne powinny być prowadzone wyłącznie wewnątrz pomieszczeń, przy zamkniętych drzwiach i oknach. W celu wykluczenia sytuacji, w których emitory hałasu będą pracować w trybie awaryjnym, powodującym ponadnormatywną emisję hałasu, należy prowadzić ciągłą kontrolę pracy procesów technologicznych i poszczególnych urządzeń wykorzystywanych w związku z eksploatacją inwestycji.

Strefy otwarte (SO), w których dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych, została wyznaczona z zachowaniem bezpiecznej odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej, tj. zabudowy mieszkaniowej i zabudowy zagrodowej. Na podstawie informacji zawartych w raportach oddziaływania środowisko farm wiatrowych przyjmuje się, że poziom emitowanego hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie poszczególnych elektrowni wiatrowych kształtuje się pomiędzy 55dB(A) a 50dB(A). Natomiast praca elektrowni wiatrowych posadowionych w odległości kilkuset metrów od zabudowań nie jest w ogóle słyszalna, z uwagi na to, że dźwięk emitowany przez obracające się śmigła jest pochłaniany przez otoczenie (szum wiatru w drzewach i roślinach, tzw. „hałas otoczenia”). Mając na uwadze powyższe, jak również ze względu na dystans dzielący strefy SO dopuszczające możliwość lokalizacji turbin wiatrowych od terenów podlegających ochronie akustycznej, nie prognozuje się wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na tych terenach.

W projekcie planu wyznaczono strefy infrastrukturalne (SI), obejmujące rezerwę terenu przeznaczoną pod planowaną obwodnicę miejscowości Damasławek. Zasięg tych stref pokrywa się z przeznaczeniem terenu ustalonym dla realizacji tej inwestycji w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Realizacja planowanej obwodnicy wpłynie na ludzi zarówno w sposób pozytywny, jak i negatywny. Korzyścią będzie uzyskanie nowego połączenia komunikacyjnego, przyspieszenie oraz poprawa komfortu przejazdu w odniesieniu do ruchu tranzytowego, wyprowadzenie ruchu samochodowego z miejscowości, a co za tym idzie znaczna poprawa jego klimatu akustycznego. Z kolei oddziaływanie negatywne na ludzi związane będzie z utratą gruntów przez prywatnych właścicieli oraz ze wzrostem natężenia hałasu w otoczeniu planowanej drogi, generowanego przez poruszające się nią pojazdy. Zakładany wzrost liczby pojazdów nie powinien jednak w istotny sposób wpłynąć na wzrost emisji hałasu, gdyż postęp techniczny w zakresie motoryzacji pozwala na skuteczne obniżenie poziomu hałasu u źródła. Możliwe jest zastosowanie m.in. nowych rodzajów nawierzchni, które zmniejszają emisję hałasu związaną z toceniem kół po nawierzchni.

8.2.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Na obszarze opracowania występują obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków i ujęte w ewidencji zabytków, których ochrona została uwzględniona w projekcie planu, poprzez wyznaczenie stref planistycznych dostosowanych do funkcji pełnionej przez dany obiekt i określenie odpowiednich parametrów obiektów zabytkowych. Tereny zabytkowych parków dworskich objęto strefą zieleni i rekreacji (SN), a na terenach zabytkowych cmentarzy wyznaczono strefę cmentarza (SC). Dla stanowisk archeologicznych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków wyznaczono strefy planistyczne uwzględniające istniejące zagospodarowanie. Pełna ochrona obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską możliwa jest do zapewnienia tylko w planie miejscowym i w ramach decyzji o warunkach zabudowy (tylko w przypadkach gdy jest wyznaczony OUZ).

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia projektu planu nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na obiekty i obszary objęte ochroną konserwatorską.

Należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;

- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Oddziaływanie zapisów projektu planu na dobra materialne występujące na analizowanym obszarze, rozumiane jako wytwory kultury i sztuki oraz elementy infrastruktury technicznej i społecznej, będzie wiązało się z możliwością prowadzenia robót budowlanych w zakresie urządzeń i sieci infrastruktury technicznej we wszystkich strefach planistycznych, co pozytywnie wpłynie na rozwój gminy Damasławek oraz na jakość życia mieszkańców.

8.2.8. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na obszarze opracowania nie przewiduje się prowadzenia działalności wydobywczej złóż kopalin, zatem nie wystąpi oddziaływanie na te zasoby.

Oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska zostały omówione w kolejnych podrozdziałach rozdziału 8.

8.2.9. Skutki oddziaływania projektu planu na całokształt środowiska przyrodniczego

Przewidywane skutki oddziaływania projektu planu na całokształt środowiska oraz jego prawidłowe funkcjonowanie, w tym na obszary chronione, są zróżnicowane co do charakteru, czasu oddziaływania, odwracalności i ich zasięgu przestrzennego. Skutki realizacji zapisów projektu planu dotyczących rozmieszczenia stref planistycznych oraz ustalonych dla nich parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu podzielić można na: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane. Ponadto można je rozpatrywać w kontekście czasu oddziaływania:

- długoterminowego (w skali kilkudziesięciu lat),
- średnioterminowego (około 5 – 10 lat),
- krótkoterminowego (około 1 roku),
- chwilowego (około 1 doby).

Rodzaj i skalę przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przedstawiono w podrozdziałach 8.1. i 8.2.1-8.2.8. oraz w poniższej tabeli (Tabela 9.).

Tabela 9. Przewidywane oddziaływania realizacji ustaleń projektu planu na poszczególne komponenty środowiska

Komponent środowiska	Rodzaj oddziaływania											
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	pozytywne	negatywne	Brak oddziaływania
obszar Natura 2000												•
różnorodność biologiczna		•	•				•			•		
ludzie		•					•			•	•	
zwierzęta		•		•			•			•	•	
rośliny	•			•			•			•	•	
woda		•	•				•			•	•	
powietrze		•		•			•			•	•	
powierzchnia ziemi	•			•			•	•		•	•	
krajobraz	•			•			•	•		•	•	
klimat		•	•				•			•	•	
zasoby naturalne												•
zabytki		•					•			•		

Komponent środowiska	Rodzaj oddziaływania											
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	pozytywne	negatywne	Brak oddziaływania
dobry materiałny		•					•			•		

Realizacja ustaleń zawartych w projekcie planu pociągnie za sobą zmianę istniejącego stanu środowiska. Sposób i stopień oddziaływania na środowisko zależny będzie od lokalnych uwarunkowań, takich jak: typ krajobrazu, budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, stosunki wodne, walory przyrodnicze, stan czystości powietrza oraz zainwestowanie terenu.

Zakłada się korzystny wpływ skutków realizacji ustaleń projektu planu na:

- ludzi i dobra materialne, z uwagi na wyznaczenie stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę i tym samym udostępnienie nowych terenów inwestycyjnych,
- rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczną, wody powierzchniowe, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, z uwagi na wyznaczenie stref otwartych (SO) i tym samym zachowanie obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, tj. lasów, wód powierzchniowych, dolin rzecznych oraz otwartych terenów rolniczych,
- zabytki, z uwagi na wyznaczenie stref planistycznych z uwzględnieniem obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków i krajowej ewidencji zabytków.

Przewiduje się negatywny wpływ skutków realizacji ustaleń projektu planu na:

- ludzi, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie występować będzie emisja zanieczyszczeń powietrza, hałasu i wibracji, spowodowana przez ruch komunikacyjny i działalność gospodarczą,
- powierzchnię ziemi, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie wystąpi uszczelnienie gruntu w miejscach realizacji inwestycji,
- wody podziemne, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie wystąpi wzrost powierzchni utwardzonych i zmiana warunków odpływu wód opadowych i roztopowych,
- zwierzęta, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie wystąpi ograniczenie miejsc bytowania gatunków zwierząt,
- powietrze, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie powstaną nowe źródła zanieczyszczeń do powietrza, którymi będą instalacje grzewcze budynków i pojazdy samochodowe,
- klimat (mikroklimat), w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie wystąpi wzrost emisji ciepła, pochodzącego ze spalania paliw do celów grzewczych, jak również wzrost powierzchni utwardzonych,
- krajobraz, w związku z wyznaczeniem stref planistycznych przeznaczonych pod zabudowę, gdzie wystąpi przekształcenie krajobrazu terenów dotychczas niezainwestowanych; należy zaznaczyć, że odbiór wizualny krajobrazu będzie miał charakter subiektywny.

Nie zakłada się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania skutków ustaleń projektu planu na zasoby naturalne, rozumiane jako surowce naturalne, z uwagi na przewidywany brak prowadzenia działalności wydobywczej złóż kopalin, a także na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody, z uwagi na brak ich występowania w granicach opracowania.

Biorąc pod uwagę skumulowane oddziaływanie planowanych stref planistycznych o różnorodnych profilach funkcjonalnych, obecny i przyszły stopień intensywności zainwestowania, intensyfikację różnorodnych form użytkowania przedmiotowych terenów, nie przewiduje się istotnego pogorszenia klimatu akustycznego, klimatu lokalnego, gleby, czy wód.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PLANU

Do rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji ustaleń projektowanego dokumentu zaliczyć można:

- wyznaczenie stref planistycznych przewidujących rozwój zabudowy, w sposób czytelnie definiujący kształt jednostki osadniczej, przeciwdziałając rozlewaniu się zabudowy,
- wyznaczenie stref planistycznych SO obejmujących lasy, wody powierzchniowe oraz otwarte tereny rolnicze i łąki,
- określenie parametrów maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych w nawiązaniu do parametrów wynikających z inwentaryzacji urbanistyczno-architektonicznej oraz w oparciu o udostępnione materiały geodezyjne i dane przestrzenne: mapę zasadniczą, bazę danych ewidencji gruntów i budynków obiektów topograficznych (BDOT 10k), ortofotomapy oraz numerycznego modelu pokrycia terenu,
- wyznaczenie profilu funkcjonalnego dodatkowego – tereny zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej w strefach SJ, wyłącznie na terenach przeznaczonych pod tą funkcję w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- ograniczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w wybranych strefach SO tylko do terenów, na których instalacje tego typu zostały dopuszczone w planach miejscowych.

Szczegółowe ustalenia w zakresie rozwiązań zmniejszających, bądź eliminujących szkodliwe oddziaływania powinny zostać zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Niektóre z występujących problemów jak np.: zanieczyszczenie wód, czy też rozwój sieci komunikacyjnej ma charakter ponadlokalny. Dlatego ich rozwiązanie wymaga odpowiedniej współpracy z innymi jednostkami administracyjnymi.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Ustalenia projektu planu uwzględniają wymogi ochrony środowiska zgodnie z obowiązującymi przepisami aktów prawnych. Podczas funkcjonowania zrealizowanych przedsięwzięć na przedmiotowym terenie zawsze istnieje ryzyko wystąpienia negatywnych zjawisk dla środowiska, trudnych do określenia i zminimalizowania w zapisach ustaleń projektu planu (np. wystąpienie wypadków, pożarów lub awarii infrastruktury technicznej). Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, organ opracowujący projekt dokumentu jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring ten zaleca się wykonywać raz na 4 lata w oparciu o dostępne dane o środowisku. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie polegał na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska lub w ramach indywidualnych zamówień. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do obszaru objętego planem ogólnym.

Należy prowadzić bieżące analizy, które umożliwią, jeśli pojawi się taka potrzeba, wprowadzenie odpowiednich zmian i korekt do planu ogólnego. Proponuje się objęcie monitoringiem komponentów środowiska w zakresie:

- jakości wód,
- jakości (zanieczyszczenia) powietrza,
- jakości gleb,
- jakości klimatu akustycznego (oddziaływania hałasu),
- oddziaływania pól elektromagnetycznych,
- gospodarowania odpadami.

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Z uwagi na położenie gminy Damasławek w znacznej odległości od granicy państwa nie należy spodziewać się transgranicznego oddziaływania realizacji ustaleń projektu planu na środowisko.

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU

Nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych zakładając, że rozwiązania zawarte w projekcie planu są optymalne zarówno pod względem rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, jak i rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. Poprzez opracowanie projektu planu gmina otrzyma dokument, który umożliwi jej zrównoważony rozwój.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu planu ogólnego gminy Damasławek, sporządzanego na podstawie uchwały Nr LXIX/411/24 Rady Gminy Damasławek z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Damasławek.

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Obowiązek jej opracowania wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zasadniczym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń projektu planu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Prognoza składa się z 13 rozdziałów.

Rozdział pierwszy stanowi wprowadzenie prezentujące przedmiot i cel opracowania, podstawy prawne oraz wykorzystane materiały i metody pracy. Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanej wiedzy o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń projektu planu. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczymi. Oceniono potencjalne zagrożenie środowiska oraz wpływ skutków realizacji ustaleń projektu planu na jego funkcjonowanie. Zwrócono uwagę na ewentualne niepożądane konsekwencje, proponując sposoby ich zminimalizowania. Prognozę oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska przedstawiono za pomocą techniki listy identyfikacyjnej, w zakresie,

jaki umożliwi obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w dostosowaniu do stopnia szczegółowości ustaleń projektu planu.

W rozdziale drugim zawarto informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu. Celem opracowania planu ogólnego jest zapewnienie ciągłości prowadzenia polityki przestrzennej i zrównoważonego rozwoju gminy. Zakres opracowania obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Damasławek, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. Plan ogólny służyć będzie przede wszystkim pobudzaniu rozwoju gminy, ochronie interesów publicznych oraz ochronie środowiska przyrodniczego.

W rozdziale trzecim zaprezentowano informacje o powiązaniach projektu planu z innymi dokumentami. Przy sporządzaniu projektu planu uwzględniono treść dokumentów określających strategiczne, generalne cele rozwoju i kształtowania przestrzeni, takich jak: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, przyjęty uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2019 r., poz. 4021), Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego, przyjęty uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r., a także Opracowanie ekofizjograficzne gminy Damasławek, sporządzone w grudniu 2024 r.

Rozdział czwarty zawiera charakterystykę stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego w granicach opracowania. Administracyjnie gmina Damasławek położona jest w województwie wielkopolskim, we wschodniej części powiatu wągrowieckiego. Sąsiaduje z gminami: Żnin i Janowiec Wielkopolski w powiecie żnińskim, w województwie kujawsko-pomorskim oraz Wągrowiec, Mieścisko, Wapno i Gołańcz w powiecie wągrowieckim, w województwie wielkopolskim. Gmina Damasławek zajmuje obszar o powierzchni 104,68 km². Zamieszkiwana jest przez 4 923 mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.). Na terenie gminy Damasławek nie występują żadne obszarowe formy ochrony przyrody. W jej granicach ustanowionych zostało 7 pomników przyrody ożywionej - pojedyncze drzewa i grupy drzew.

W rozdziale piątym wskazano istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu, do których należą: wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza (emisje z systemów grzewczych, z ciągów komunikacyjnych), a w konsekwencji konieczność prowadzenia działań na rzecz utrzymania jakości lub poprawy warunków aerosanitarnych, wzrost udziału powierzchni utwardzonych, zmiana warunków odpływu wód opadowych, osiągnięcie celów środowiskowych określonych dla JCW, w granicach których znajduje się przedmiotowy obszar, konieczność ochrony jakości wód podziemnych, z uwagi na położenie obszaru w zasięgu występowania GZWP, degradacja powierzchni ziemi spowodowana rolniczym użytkowaniem, a także wysoki poziom zalegania wód gruntowych na obszarach położonych w rejonie cieków wodnych. Na terenie opracowania nie występują problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W rozdziale szóstym przedstawiono analizę i ocenę potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu planu. W przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu zmiany stanu środowiska będą następować w związku z realizacją obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy. W wyniku realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wystąpić mogą przede wszystkim przekształcenia powierzchni ziemi i krajobrazu, w związku z posadowieniem budynków i obiektów im towarzyszących. Zmianie mogą ulec również warunki odpływu wód opadowych spowodowane utwardzeniem terenu. W związku z funkcjonowaniem zabudowy występować będzie emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodząca ze spalania paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków, emisja spalin z samochodów użytkowników terenu, jak również emisja hałasu komunikacyjnego. Z kolei zachowanie istniejących terenów lasu, terenów rolniczych i wód powierzchniowych będzie pozytywnie oddziaływać na krajobraz, powietrze oraz klimat.

Część siódma dotyczy wskazania celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z podaniem sposobów uwzględnienia tych

celów w projekcie planu. Wykazano, iż zapisy projektu planu gwarantują realizację głównych celów stawianych przez dokumenty rangi międzynarodowej, wspólnotowej, krajowej i lokalnej. Projekt planu uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym, wspólnotowym i regionalnym. Istotne z punktu widzenia opracowywanego dokumentu są takie opracowania jak: Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, a także Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025z perspektywą do roku 2029. W odniesieniu do ustanowionych w tych dokumentach celów ochrony środowiska, w projekcie planu wyznaczono strefy planistyczne dla zabudowy kubaturowej adekwatnie do obowiązujących aktów planowania przestrzennego oraz istniejącego zagospodarowania, jak również wyznaczono strefy planistyczne SO, obejmujące lasy, wody powierzchniowe oraz otwarte tereny rolnicze. Delimitację stref planistycznych wykonano w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. Strefy planistyczne wielofunkcyjne umożliwią zachowanie i rozwój działalności gospodarczej oraz infrastruktury technicznej i społecznej. Z kolei wyznaczenie stref planistycznych otwartych SO oraz stref zieleni i rekreacji SN, przyczyni się do ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

W rozdziale ósmym przeprowadzono analizę oddziaływania ustaleń projektu planu na poszczególne komponenty środowiska. Ustalenia projektu planu w sposób ogólny odnoszą się do ochrony i kształtowania poszczególnych komponentów środowiska, koncentrując się głównie na wyznaczaniu wskaźników zabudowy oraz określaniu odpowiednich profili funkcjonalnych dla poszczególnych stref planistycznych. Przewiduje się, że realizacja zapisów projektu planu wpłynie korzystnie na ludzi, roślinność, zwierzęta, różnorodność biologiczną, stan czystości wód, powietrze, klimat, dobra materialne i zabytki, z uwagi na wyznaczenie granic stref planistycznych przewidujących rozwój zabudowy w sposób czytelnie definiujący kształt jednostki osadniczej, co będzie przeciwdziałać rozlewaniu się zabudowy. Wyznaczenie stref planistycznych SO, obejmujących lasy, wody powierzchniowe oraz otwarte tereny rolnicze, a także określenie parametrów dla nowej zabudowy o wartościach harmonizujących z otoczeniem, wpłynie na poprawę walorów krajobrazowych gminy, przyczyniając się jednocześnie do podniesienia jej atrakcyjności.

Przewiduje się negatywny wpływ skutków realizacji zapisów projektu planu na powierzchnię ziemi, wody podziemne, zwierzęta oraz krajobraz, z powodu wyznaczenia stref planistycznych przewidujących rozwój zabudowy, który przyczyni się do przekształcenia gruntu w miejscach realizacji inwestycji, obniżenia poziomu wód podziemnych, uszczelnienia powierzchni ziemi, ograniczenia miejsc bytowania gatunków zwierząt, jak również przekształcenia krajobrazu terenów dotąd niezainwestowanych.

Nie zakłada się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania skutków ustaleń projektu planu na zasoby naturalne, obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody.

W rozdziale dziewiątym przedstawiono rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zaliczono do nich m.in. następujące ustalenia: wyznaczenie stref planistycznych przewidujących rozwój zabudowy, w sposób czytelnie definiujący kształt jednostki osadniczej, przeciwdziałając rozlewaniu się zabudowy, wyznaczenie stref planistycznych SO obejmujących lasy, doliny rzeczne, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych, a także określenie parametrów maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych w nawiązaniu do parametrów wynikających z inwentaryzacji urbanistyczno-architektonicznej oraz w oparciu o udostępnione materiały geodezyjne i dane przestrzenne: mapę zasadniczą, bazę danych ewidencji gruntów i budynków obiektów topograficznych (BDOT 10k), ortofotomapy oraz numerycznego modelu pokrycia terenu.

Rozdział dziesiąty przedstawia propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na

Środowisko będzie polegał na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska lub w ramach indywidualnych zamówień. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do obszaru objętego projektem planu. Proponuje się objęcie monitoringiem komponentów środowiska w zakresie: jakości wód, jakości (zanieczyszczenia) powietrza, jakości gleb, jakości klimatu akustycznego (oddziaływania hałasu), oddziaływania pól elektromagnetycznych oraz gospodarowania odpadami.

W rozdziale jedenastym odniesiono się do możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Z uwagi na położenie gminy Damasławek w znacznej odległości od granicy państwa nie należy spodziewać się transgranicznego oddziaływania ustaleń realizacji projektu planu na środowisko.

Rozdział dwunasty dotyczy rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie planu. W prognozie nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych zakładając, że rozwiązania zawarte w projekcie planu są optymalne zarówno pod względem rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, jak i rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. Poprzez opracowanie projektu planu gmina otrzyma dokument, który umożliwi jej zrównoważony rozwój.

Rozdział trzynasty zawiera streszczenie w języku niespecjalistycznym.

OŚWIADCZENIE KIEROWNIKA ZESPOŁU AUTORÓW PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOTYCZĄCEJ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY DAMASŁAWEK

Oświadczam, że jako autor prognozy spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Katarzyna Lutczak